Victor Davidoiu
MONA,
Schițe şi nuvele
Editura Bibliotheca
Târgovişte, 2010

I. MONA

Autocarul îşi torcea uşor mersul pe pantele şerpuite şi urcânde ale şoselei dinspre Azuga spre Predeal. Destinația era tabăra de la Posada, aparținând Comitetului Regional Prahova al P. C. R. Aici se țineau instruirile la nivelul Regiunii Prahova, care cuprindea, până în 1968, când s-a desființat această formă administrativă, aproximativ județele Prahova, Buzău şi Dâmbovița.

Călătorii din acest „Mercedes de Luxe" erau toți propagandiştii învățământului politico-ideologic cu cadrele didactice din raionul Târgovişte convocați la o instruire pentru 14 zile.

Side R. privea pe fereastră peisajul fermecător al munților. De pe la Breaza, nu contenea să admire frumusețea sălbatică a văii, a crestelor munților, a versanților împăduriți. Cineva se jucase cu penelul, ondulând în trăsături oblice, de jos spre vârf, pădurile de brad, după care le-a fierăstruit şi le-a colorat în nuanțe de verde-guşter, verde-maroniu de şopârlă, verde-pământiu. În stânga şoselei, valea se făcea din ce în ce mai adâncă, iar Prahova îşi ducea povestea în salturi înspumate, ignorând bolovanii pe care îi spăla de ani, lăsându-i să zacă mai departe în vad.

Side împărțea scaunul cu Valter C., cunoscut şi prieten din cercul profesorilor de limba şi literatura română. Acesta, un om blând, calm, mai mult tăcut decât vorbăreț, cu nişte ochi frumoşi, albaştri şi mari, expresivi şi cu un zâmbet permanent, atrăgător, în colțul gurii, păstra momente de pace interioară. Probabil de mai multă vreme îl frământa un gând, aşa că îl zise cu voce tare:

– Cu ce ne vor mai instrui ăştia timp de 14 zile?

– Da! Înseamnă mult două săptămâni! – răspunse Side. Mai ales că vom fi tot timpul izolați, precum în carantină... Ne adaptăm. Trebuie!

Şi îşi întoarse din nou privirea spre geam.

Pe cerul înalt se proiectau ici şi colo pâlcuri de nori albi şi cenuşii, scăldați într-o risipă de lumină a soarelui de iulie. Side simte nevoia să exprime ce vede:

– Uite, Valter, norul acela izolat seamănă cu carul de fân, aşteptându-l pe tata să înhame caii. Vezi acolo, deasupra carului, sunt eu lungit lângă prăjina cu care am legat fânul. Doar capul şi picioarele îndoite mi se văd.

– Ştii că ai imaginaţie?! Dar ia priveşte la ultimul pâlc de nori, din dreapta noastră! E format din spinări de oi ţigăi şi seine, cu capetele ascunse unele în altele, să se apere de căldură.

Virajul brusc la dreapta al autocarului care intra acum într-o curte netedă, curată, asfaltată, a întrerupt meditaţia pasagerilor. Profesorii propagandişti şi-au luat bagajele şi au coborât din autocar. Cei „noi" priveau interesaţi şi cu o oarecare bucurie clădirile cochete, adevărate vile spaţioase, cu o arhitectură luată din semeţia munţilor, aşezate simetric într-un spaţiu înconjurat pe toate laturile de gard de beton înalt, prin care nu puteai vedea absolut nimic. Împrejmuirea dădea impresia izolării.

– E clar, spune cineva, n-ai cum şi unde să ieşi de aici!

Au fost repartizaţi pe dormitoare, ţinându-se seama de dorinţele lor, după care au fost adunaţi în sala de curs, o încăpere modernă, luminoasă, cu mese şi scaune atrăgătoare prin culoare şi confortul oferit şi s-a dat programul primelor patru zile: expuneri, colocvii, seminarii.

Side asculta şi-şi nota amănunţit totul. Îi plăcea aici, mai fusese odată. Îl atrăgeau mai ales expunerile lectorilor de la C. C. al P. C. R. şi ale profesorilor de la Academia „Ştefan Gheorghiu". Ei aduceau cele mai noi idei în politica şi ideologia conducătorilor români, în raport cu ceea ce se întâmpla în ţările din CAER, din U.E., Asia şi America. Discuţiile, ideile circulau mai liber, cenzura era mai restrânsă. Problemele politice, economice, sociale şi ideologice erau prezentate dintr-o perspectivă tentantă.

Coleg de bancă îl avea pe Valter C. şi el atras de expuneri. Deşi voit concentrat asupra temelor dezbătute, Side simţea chiar din a doua zi săgeţi ale unei priviri insistente. Erau semnale vii, sfredelitoare, care-i ardeau faţa şi-i înţepau ochii. Magnetul privirilor îl atrăgea irezistibil. A găsit în sală, întorcându-şi dintr-o dată ochii şi pironindu-i profund în ceilalţi, care-i trimiseseră iradiaţiile, un cap de femeie cu o lumină nemaipomenită pe faţă, dată de o aură ce plutea deasupra ei. Ea zâmbi seducător, dulce, fără a deschide buzele cărnoase. Gura rotundă, bărbia frumos arcuită, nasul proporţionat, fruntea înaltă, la bază cu sprâncene dense, negre, ochii aceia plăcut de scormonitori te făceau să laşi parcă orice manieră şi să te prăpăstuieşti spre ea şi să-i cuprinzi în mâini calde capul, să-i mângâi faţa toată, apoi părul clădit în rotocoale şi s-o acoperi cu săruturi.

Side rămase copleşit ca de o minune... Cum de nu sesizase o asemenea frumuseţe pe tot parcursul drumului de la Târgovişte la Posada sau în primele două zile de la sosirea aici?

S-au căutat imediat, şi-au scăldat privirile învăluindu-se reciproc, el i-a cuprins moale mâna, pe care i-a sărutat-o, transmiţându-şi în tot trupul înfiorarea ce-i cuprinsese.

– Sunt Mona P. profesoară la Şcoala ... Te cunosc, nu-i nevoie să-mi spui cum te cheamă...

Zilele ce au urmat l-au convins pe Side că Mona îl iubea cu adevărat şi-l caută. Îl ştie de mai multă vreme, de la consfătuirile anuale, de la şedinţele cu directorii, ea fiind adjunct (comandant al unităţii de pionieri) îl înlocuia pe director, uneori.

Side se făcuse cunoscut în raion, pentru că la instruirile cadrelor didactice mai totdeauna avea câte ceva de spus şi spunea totul cu suflet, trăind emoţional ideile expuse. Era un patetic, încălzea audienţa, sala, transmitea acesteia fiorul, o tulbura, o sensibiliza. Mona îi spusese despre toate. Din momentul cunoaşterii lor, ea ştia să fie pe lângă el prin pauze, câteodată şi la cursuri. Dar cu multă dibăcie alegea momentele, pentru a nu da ceva de bănuit celorlalţi.

Side şi-a dat seama că Mona este o femeie puternică, cu voinţă năvalnică. Ea ştie că e frumoasă şi că mulţi bărbaţi îi doresc apropierea. Este şi ageră la minte. S-a convins. Ştie să-i şi ameţească puţin pe curtezani, chiar se joacă uneori cu ei, fiindcă, ce mai, era cam în atenţia lor. Şi asta l-a făcut pe Side să fie rezervat, să nu se avânte. A realizat, totuşi, că Mona îl vrea pe el, că-l va supune voinţei ei, că dorinţa ei este de nezăgăzuit.

Cursurile s-au încheiat cu aceste gânduri ale lui Side. Era stingherit cumva. Nici la seminarii nu mai luase cuvântul, ca în alte momente. Mona reuşise să-i dea o stare clocotitoare, de introspecţie. Vrea să scape de ea, dar ar vrea să fie în preajma ei.

În ziua plecării din tabără, Mona a făcut ce-a făcut şi i-a păstrat loc lângă ea, aducându-l în situaţia de a nu putea refuza. Mona şi-a ales discuţiile, deşi Side căuta să schimbe vorba în alte direcţii. I-a spus

despre ea, despre anii de studenție, despre locurile natale, căsătorie, despre copilul ei frumos şi isteț, despre şcoală, director, colegi... Era toată un foc aprins, viu, cu vibrații în trup şi în glas, gata oricând să-l cuprindă întreg, să-l amețească şi să nu-i mai dea drumul.

De la Târgovişte, fiecare urma să-şi ia mijlocul de transport către oraşul sau satul său. Urma despărțirea, desfacerea grupului. Mona dorea, prin forța sa de seducție, să rămână în Târgovişte cu Side.

– Uite, rămânem câtva timp împreună. Îmi face plăcere să discut cu tine, să-mi fii aproape.

– Eu am altă senzație, simt că mă destram, parcă am lângă tine o stare de imponderabilitate. Mă tulbură zâmbetul tău, gura ta mică, sânii ăştia care izbesc tot timpul, privirea sfredelitoare. Nu pot acum, lasă-mă să mă adun. Poate mai târziu...

– Cred că eşti încă un copil. Te împrăştie apropierea unei femei? Ştii mitul androginului? Este o căutare a perechii.

– Da. Potrivit lui Platon, au existat ființe primordiale care cuprindeau în sine ambele destine, masculin şi feminin: androginii. Aveau puteri miraculoase şi o trufie nemărginită şi au încercat să se suie-n cer, să fie stăpâni peste zei. Zeii le paralizează puterea, tăindu-i în două. De aici, apariția ființelor de sex diferit: bărbați şi femei. Fiecare păstrează amintirea stării anterioare şi este stăpânit de dorința de a reface unitatea primordială. De atunci aceste ființe sunt stăpânite de dragostea unora către alții, fiecare jumătate caută să se lipească celeilalte jumătăți.

– Tocmai. Asta le e dorința: să se apropie şi să fie contopiți cu persoana iubită...

– Mona, dă-mi, te rog, un răgaz! Prea dintr-o dată sunt toate frumoase, copleşitoare.

– Nu-ți fie teamă! O femeie ştie ceva mai mult decât un bărbat...

Side nu mai auzea nici o vorbă. Privea undeva, în depărtări, fantasme ale unei femei plutind ca-ntr-o pictură pe cupola bisericilor, simbolizând „Creația lumii”. Armonie de forme, culori şi spații. De ce să vină tocmai spre el această rostogolire de frumos, de vibrații, de sentimente nelimpezite? Nu, nu acum! Trebuie să treacă peste acest moment.

– Mona, tu simți deja că eşti mai puternică decât mine, că deții forța deciziei. Mă supun voinței tale, dar nu azi. Uite, ne întâlnim joi, la Librăria „Central”, de acord?

– Numai voinței mele?

Nu numai voinței ci, şi focului tău şi patimii... Dar şi patimii pe care ai aprins-o în mine.

Şi-au dat mâna privindu-se şi plecând în direcții diferite. După câțiva paşi, ca la comanda unui spiriduş, ochii li s-au reîntâlnit. Şi-au făcut cu mâna şi... gata. I-a înghițit mulțimea.

„Simt că e al meu. Am reuşit să-l tulbur, gândea Mona, să-i frâng voința, să-l supun. Mi-a dat Dumnezeu frumusețea, farmecul şi mijloacele de a atrage tot ce-mi place!”.

Şi pe Side îl plăcuse de cum l-a văzut şi l-a ascultat vorbind, la o întrunire a cadrelor didactice. A fermecat-o glasul lui modulat, patosul cu care-şi expunea ideile, ochii albaştri şi inteligența lui. De la alte întruniri ale propagandiştilor a admirat curajul cu care el îşi argumenta părerile, atitudinea lui hotărâtă. Şi-apoi, el devenise un fel de lider printre dascăli. Şi-l iubea cu adevărat. Dorea să fie al ei, să stea ore întregi de vorbă. Simțea că nu se plictiseşte cu el. Apropierea lui îi trezea freamătul de femeie. Trupul i se dezmorțea, mii de fiori îi străbăteau carnea. Era o răscoală a sângelui care bătea puternic în artere şi o sete groaznică îi ardea gura...

A ajuns acasă. A găsit casa cam rece. Soțul şi băiatul mâncaseră mai mult răcituri. De copil se îngrijise, în zilele petrecute la Posada, mai mult o mătuşă a Monei, căci soțului îi plăcea să umble de ici-colo. A luat toate de la capăt: rufe, vase, mâncare, curățenie, şcoală. Lucra, lucra cu înfrigurare, în neştire parcă. Gândurile i se învălmăşeau şi, din ghemul lor, nu găsea capătul de care să se agațe. De ce a refuzat-o Side? De ce? Vintrele o ardeau cu gândul la joia promisă. Clipele i se păreau dilatate, mari. Timpul sta în loc. În sâni simțea vibrații, iar fața îi era jar.

Side nici nu ştie cum a ajuns la autogară. Era numai gânduri şi imagini. Imagini dominate de chipul Monei. „Doamne, cât e de frumoasă! Cum să se uite ea la mine? Ce să-i placă la mine? Mă simt ca oricare alt bărbat!”

O ştia şi el mai de mult. Nu se putea să nu observi o asemenea femeie. Îşi imagina chiar o sală enormă, cu oglinzi pe pereți şi pe stâlpii de susținere, cu mulțime de oameni la mese, iar alții dansând în ringul circular din mijloc, când, deodată, pe uşa înaltă intră Mona într-o rochie superbă, cu acelaşi zâmbet cuceritor. Toată suflarea şi-a întors privirea spre ea, i-a urat din cap „bun venit" şi fiecare se întrecea în a-i oferi un loc la masa lui. Dintr-o dată devenise, în imaginația lui, o naiadă, o nălucă ce-ți joacă în față şi când întinzi mâinile s-o îmbrățişezi, ea se depărtează, ba ți-alunecă, ba n-ai ce cuprinde, toată fiind fum, părere...

Toată vremea de până la joia în care urma să se întâlnească a lucrat având-o în gând, alături de el, gângurind dulce cu gura ei rotundă, ademenitoare, simțindu-i văpaia de femeie-ispită.

Abia aştepta s-o revadă şi s-o simtă întreagă şi fierbinte lângă el. În librărie privea rafturile de cărți, dar cu ochi absenți, îndreptați furiş spre sală, unde trebuia să apară Mona. Venise mai devreme, să se mai liniştească, să-şi mai potolească bătăile inimii pe care o simțea lovind sub coaste ca nişte bolovani dogoritori. I se părea că timpul s-a oprit. A ieşit pe stradă. Gândea că o vede mai de departe şi are vreme să-şi pună ordine în toate...

Iat-o! Ea este! Venea cu paşi mărunți, înfăşurată în mistere, purtând o bluză de mătase semitransparentă, cu flori mari, în degradé, şi o fustă crem pastelat din comgarn de cel mai fin, strânsă peste coapsele-i armonios alcătuite. Se îndreaptă spre ea.

– Bună, Mona! Ce eleganță!

– Te pup, Side! Pentru tine nimic nu e prea mult...

– Eşti frumoasă, doamnă! Câți nu ți-or fi spus-o?! Lasă-mă să te admir! Dar să ştii că eu văd şi dincolo de haine...

Au pornit pe străzi călcând alene, absenți la tot ce era în jurul lor. În univers erau numai ei.

– Ei, nu te grăbi, spuse ea zâmbind suav şi privindu-l adânc, direct în lumina ochilor lui albaştri, în care deja el o înecase.

Sânii ei îndrăzneți, rotunzi şi tari, stau gata să spargă mătasea care-i încorseta. Side abia se abținea să n-o îmbrățişeze.

– Mona, deja ştii că lângă tine mă simt disparat, pustiit. Spui tu ce facem azi, da?

– Îmi place să iau inițiativa. Merg mereu cu un pas înainte. Aşa m-a format mama şi aşa m-am format în anii de liceu şi de facultate. Am fost o răsfățată şi, de ce nu?, mi-a plăcut să mă şi joc puțin, dar asta nu se poate întâmpla cu tine. Şi pricepi de ce? Mi-ai pus stavile, m-ai ocolit, nici nu mă vedeai. Eram pentru tine, în mulțimea în care amândoi ne mişcam, o femeie oarecare. De aceea am hotărât să apelez la farmecele mele, să te strig prin privire, prin eleganță, uneori printr-o neglijență subjugătoare de care numai noi, femeile, ştim să ne folosim.

– Eşti, cu adevărat, femeie. Ființă divină, minune a Demiurgului. Sculptură, culoare şi cântec, vibrație, patimă dar şi cădere.

– Uite, am ajuns. În acest bloc o prietenă foarte bună are o garsonieră. Ea este plecată la Braşov pentru două zile. Mi-a lăsat un rând de chei. Să intrăm.

Side o urmă tăcut de încordare. Garsoniera era cu storurile trase. Un semiîntuneric de pluş izvora din pereți, din tavan şi plutea în încăpere. Un divan îngust, îmbrăcat în piele, un şifonier în două foi, o măsuță în centrul spațiului rămas neocupat, cu patru scaune şi o noptieră formau tot mobilierul. Pantofii se îngropau puțin în perii covorului, anulând orice zgomot. Paşii îi simțea ca de pisică. Timpul n-a mai aşteptat...

Mona, întrupare a pasiunii, toată o vâlvătaie, l-a îmbrățişat sufocant şi l-a tras spre divan. Gând, rațiune, idei – nimic. Bluză, cămaşă, sutien, fustă, şosete, zburau împrăştiindu-se pe covor... Nud... Erau o contopire. Nu mai erau doi, ci unul. Mitul androginului se înfăptuise în ei. Cât se căutaseră ei în acest univers, cât au călătorit singuri până a deveni sferă, întregul. Nu mai trăia fiecare. Nu formau două ființe, erau un tot, o simțire, un gând, ardeau împreună pe rugul dragostei. Mâna lui prindea ca-ntr-o adiere rotunjimea sânilor care fremătau de aşteptare, apoi cobora spre pântec, aluneca pe coapsele de catifea şi pe puful cu asprimi de pierzanie.

Asta trebuie să fie dragostea. Nu este infidelitate. Nu e adulter. E iubire de-pli-nă, e îm-pli-ni-re! Familia e altceva: e altar, e nucleu, e contract social, e datorie. Aşa gândea fiecare, iar gândul era clar „auzit” de celălalt: „Ne iubim, ne-am găsit, atât!”

Ziua a fost neîncăpătoare... Cât de năvalnic se reuneau fiinţele lor, neuitarea „contractului social” i-a trezit totuşi. S-au despărţit? Nu! Doar „de iure”. „De facto” erau fiinţa primordială care cuprinde în sine ambele fundamente, masculin şi feminin. El era în ea, cu ea. Ea îl luase pe el, îl încorporase...

Au urmat chemările. Au venit împlinirile curate ale iubirii de suflet, nu numai de trup. Comuniunea de simţiri, de idei, i-a adus mai aproape unul de altul. I-a încercuit, i-a încarcerat pe ei doi într-o lume numai a lor. În parc, în garsonieră, în casa ei, în pădure, pe stradă, într-o pauză de şedinţă, într-un hotel, s-au iubit nebuni. Se întâlneau mai ales pentru discuţiile lor, pentru a-şi împărtăşi gândurile, sentimentele.

Iarna îşi cernea fulgii moi de două zile. Şoselele erau greu practicabile. Autobuzele circulau cu greu. Totuşi, Side şi Mona s-au întâlnit. Camera călduţă îi îmbia la înlănţuire, dar şi la destăinuiri. Atmosfera de calm a firii, copleşită de albul pufului de nea, liniştea plutindă atât afară, cât şi în cameră, braţele ei înlănţuindu-l blând, tihna ce o cuprinsese pe Mona, l-au determinat pe Side să şoptească cu gura cufundată în părul dinspre ceafă al iubitei:

– Mona, tu ai citit Biblia?

– Aşa şi aşa.

– Ai Biblia în casă?

– Da.

– Te rog, cum vei avea răgazul, citeşte „Cântarea cântărilor”. Este imnul cel mai curat închinat dragostei. Dar nu al oricăreia, termenul fiind foarte cuprinzător: dragostea de mamă, de neam, de frate, de un cer senin, de cântecul mierlei, de susur de izvoare, de o noapte de ianuarie cu ger de „crapă pietrele”, ci dragostei-dragoste, între bărbat şi femeie. Ştiu câteva versete. Ascultă-le:

„Întoarce-te, Sulamita! Întoarce-te, faţa să ţi-o privim! Cât de frumoase sunt picioarele tale! Rotundă-i coapsa ta. Sânul tău e cupă rotunjită, pururea de vin tămâios plină. Trupul tău e snop de grâu. Cei doi sâni par doi pui de căprioară. Gâtul tău e stâlp de fildeş, ochii tăi parcă sunt iezere... Capul tău este măreţ, iar părul ţi-e de purpură. Cât de frumoasă eşti şi atrăgătoare, iubito!”

– Pentru tine le-am memorat, Mona! Tu eşti Sulamita! Eşti unică, eşti „Cântarea cântărilor”...

Şi au trecut ani. Numai peste ei vremea nu trecea. Păreau făcuţi unul pentru celălalt. Până într-o zi...

* * *

Mona se născuse şi copilărise în Vrancea, în acea zonă de legendă şi de plinătate a vieţii, ca spirit numai, căci nevoile apăsau oamenii, averea era puţină, dar fusese crescută într-o familie nu numai cu sete de viaţă, dar şi cu forţa de a învinge. Moştenise vitalitatea, voinţa şi umorul mamei sale, femeie nezdrobită de cei patru copii, trei băieţi şi o fată, neurâţită de vântul ce-i izbea faţa pe câmp sau de arşiţa ce-o copleşea în vie în iulie şi august, nici de pământul frământat de mâinile şi picioarele ei, neîmpuţinată la minte şi la trup de traiul greu dus în anii de după al doilea război. Ea a fost şi femeie şi bărbat în casă. Acum era fericită prin copiii ei. Mona era, ca singură fată, răsfăţata tuturor din familie, dar şi de către toate rudele lor, şi erau mulţi în neamul lor care „ţineau de-un băţ”, aşa că, ori de câte ori revenea în sat, rubedeniile lor se anunţau unul pe altul. O vizitau acasă sau o invitau pe rând, prilej de a se reuni şi a se bucura împreună.

Side ştia toate acestea de la Mona şi din scrisorile pe care i le trimitea mama, încă, fiicei. Câtă înţelepciune şi câtă dragoste a unei ţărance pentru fata ei găsise Side în rândurile aşternute stângaci de mâna crăpată şi bătucită! Mona nu-i ascundea nimic. Îi motiva că el e singura persoană în care poate avea încredere, era ca un „supra-eu”, ce-i da mereu putere şi dorinţă de viaţă.

Aşadar, Mona i-a spus că merge în vacanţa apropiată la părinţii ei şi va reveni prin Bucureşti în ziua....., cu trenul....., la ora.....

– Am putea avea timp mai mult pentru noi. Şi-apoi, în Bucureşti, cine te-ar putea vedea?

– Mirajul tău e îndrăzneţ, strivitor. Nu-i rezist, Mona!

– Bine, fii atent! Trenul soseşte în Gara de Nord la ora...... Trebuie să ştiu ce am de făcut. Îmi spui clar de vii!

– Chemarea ta e chemarea valurilor mării, e chemarea stelelor tremurânde, a vieții însăşi. E provocare! Joi, la ora......, sunt pe peron şi te aştept, încheie Side.

* * *

Side simțea viermele geloziei rozându-i sufletul. De fapt, nu atât al geloziei cât al nălucirii că EA îl „înşeală”, îi vicleneşte credința în ea, că nu-s pure sentimentele ei. În ultima vreme vorbele şi purtarea îi spuneau că dragostea ei e plăsmuită, artificială. Era tot dulce, ademenitoare, lipicioasă, dar nu ca în trecut. Exista un „cerc” între ei. Auzise el de apropierea Monei de un „mai mare”, un şef. Chiar Mona i se părea altfel, în ultima vreme nu avea aceeaşi zvârcolire, acelaşi fior al întâlnirii lor, aceeaşi hăulire peste vale şi deal, chemându-şi iubitul. Avea o zăticnire în care-şi ferea ochii ca de vreo vină. Sufletul lui nu-l minte.

Odată a întrebat-o:

– Mona, ce crezi despre „om”? Toți spun că rămâne acelaşi. Nu se schimbă de la o zi la alta, de la o etapă a vieții la alta. Cei mai mulți zic: „dacă aş lua viața de la capăt, tot aşa aş proceda, tot acelaşi aş fi, tot aşa aş gândi şi aş simți”.

– Ei, cum să se schimbe „omul”? Şi-a dobândit o cultură, un comportament, un drum pe care îl urmează.

– Eşti copilă! Noi nu suntem identici, nici de la o secundă la alta. Mereu trecem de la o stare de linişte la nemulțumire, de la calm la iritare, de la vis la neguri, de la noapte la zi. Nu suntem aceiaşi; sângele curge necontenit de la inimă spre creier şi spre extremitățile corpului şi iarăşi vine la acest miraculos muşchi vital. Totul are o ascensiune, un vârf, după care vine descreşterea.

– Nu, Side! Eu îmi stimez şi îmi iubesc într-un anume fel soțul. Copilul e VIAȚA MEA, e scopul pentru care exist. Apoi profesia mea e nobilă. Mă sui pe culmi de spirit, o dată cu elevii mei. Le dau încredere, aripi. Ei mă răsplătesc prin zâmbete şi gesturi. Cum să mă înlocuiesc cu o altă Monă?

– De fapt, omul nu trebuie să se limiteze la ce are. Aşa îl creează Slavici pe Ghiță, în „Moara cu noroc”, căutând ceva care să-i aducă îndestularea, să-l scoată din sufocarea pereților casei lui de cizmar. Ghiță crede că poate face mai mult decât să cârpească încălțămintea, în timp ce-şi privea cu duioşie familia. Aşa-mi pari tu acum: nu te mai încape dragostea noastră. Eşti aici, lângă mine, dar parcă n-ai fi tu, aceeaşi, ci o fantomă a ta.

Şi cum stăteau sub cearşaf, într-o dulce tihnă, Mona se ridică deodată, îi cuprinde cu brațul bustul gol, apoi îi mângâie părul, umărul şi-i soarbe buzele, acoperindu-i fața şi copleşindu-l cu părul ei bogat şi răvăşit, rămânând într-o îmbrățişare sufocantă. Side îi răspunde cu aceeaşi patimă. Se supune ei, fără nici cea mai slabă împotrivire. Strânşi aşa, pe spate, el simte cum femeia se topeşte toată, curgând peste el din creştet, pe frunte, pe buze şi piept şi peste coapse, până la tălpi. Mângâindu-i sânii, palmele alunecă peste umeri, apoi cuprind gâtul catifelat. Cu gura îi dezgoleşte urechea de părul desfăcut, căzut în plete şi şopteşte înfierbântat:

– „Femeie, ce mare porți în inimă şi cine eşti”? E din Blaga, ştii?

– Lasă-mă acum. Taci!... Taci!... Lasă-mă să te iau tot...

Şi cade iarăşi în liniştea deplină dinlăuntrul lor. Sufletul şi trupul pică-ntr-o blândă toropeală. După un timp, Side îi caută trupul, o îmbrățişează şi rupe tăcerea:

– „Setos îți beau mireasma şi-ți cuprind obrajii / cu palmele-amândouă cum cuprinzi / în suflet o minune. / Ne arde-apropierea, ochi în ochi, cum stăm.” Sunt versuri din aceeaşi poezie a lui Blaga. Ele continuă: „Mai cântă-mi înc-o dată dorul tău / să te ascult / şi clipele să-mi pară nişte muguri plini / din care înfloresc aevea veşnicii”.

– Îmi place cum rosteşti stihurile. Le sporeşti farmecul, iar cu surâsul tău ameţitor îmi stârneşti furnicarul de dorinţă.

– Nu sună fals cuvintele tale? S-ar părea că le spui altuia. Nu te mai simt aceeaşi. Ai aruncat o sămânţă de îndoială... Sufletul nu mă minte.

A sosit ziua pe care el, totuşi, o aştepta nerăbdător, cu jar în piept şi în ochi şi în braţe. Era pe rugul încins al dorinţei. Pe peronul Gării de Nord, unde urma să tragă trenul „Ei", nu auzea nimic. Numai ochii urmăreau până departe de tot şinele, o vedeau pe Mona surâzând, aplecată pe fereastra vagonului, toată o vâlvătaie. Acolo, în zare, vede un punct ce creşte, creşte cu fiecare bătaie a inimii lui. E locomotiva... E trenul şerpuind la o curbă, îl vede întreg. Acum aude huruitul metalic, rostogolirea roţilor peste înnădirea şinelor. Parcă e „balaurul" care îi redă iubita... Sună ascuţit frânele apăsânde pe roţi şi... stop! Aerul încătuşat până acum în compresoare este eliberat cu un pufnet prelungit.

Lumea începe a curge din pântecul monstrului. Side s-a tot gândit unde să aştepte. Dorea să vadă toţi călătorii. Viermii îndoielilor îl rodeau. Nu mai era sigur de ea... O aştepta chiar în dreptul locomotivei, la terminarea benzii pavate care prelua călătorii, într-un şuvoi ce se revărsa apoi pe peronul larg. Stâlpii ce susţineau acoperişul acestui culoar erau plantaţi exact pe mijlocul spaţiului dintre cele două „linii". El sta lângă primul stâlp dinspre peronul cel mare. N-avea pe unde trece să n-o vadă. În stânga era trenul, pe linia 7, în dreapta linia 8 era neocupată, iar la linia 9 era un alt accelerat tras la punctul de oprire, aşa că nu putea veni spre ieşire decât pe această panglică.

Călătorii se răsfiră pe toată lăţimea fâşiei dintre şine. Vin buluc, în coloană neordonată. Ochii lui Side fotografiază rapid şi cât pot mai departe rândurile. Nu apare Mona încă... „Să fi pierdut trenul?" Dacă nu vine, tristeţea îl va copleşi. Va fi o zi neagră... Privirea o caută pe Mona. Pe Mona lui, semănând aidoma cu Mona Lisa lui Leonardo da Vinci, cu zâmbetul ei enigmatic, parcă sfidător, spunând că nimeni nu ştie ce ştie ea. Avea halucinaţii. Toate femeile ce se revărsau din acest tren i se păreau a fi Mona. Uite, parcă ar fi ea! Nu, aceasta nu e atât de elegantă. Zăreşte de departe un cap frumos de femeie, cu părul vălurat. Ea, ea este... O aşteaptă cu inima zvâcnind. S-a înşelat! Doamne, nu cumva o fi trecut fără să se observe unul pe celălalt? Mai sunt câteva pâlcuri. Poate aici. Da! Uite-o pe Mona! Vine toată un zâmbet, cu mersul ei elegant, cu aceeaşi poşetă scumpă, asortată perfect la rochia şi pantofii crem pastelat. El o soarbe, nu mai vede altceva. Toate chipurile celelalte i se par pale imagini. Are în stânga un bărbat. Cu el vorbeşte, lumina feţei spre el o trimite, ochii se tot sucesc către el. Zâmbetul i se adresează... Se apropie de Side... Uite-o întreagă, făptură fermecătoare şi dulce, vaporoasă... Se apropie, se apropie... Şi totuşi, privirea ei nu-l caută. Side e stupefiat. El poate întinde mâna s-o mângâie... A trecut! S-a dus cu bărbatul. Side îşi întoarce ochii după ei. Se duc... Se pierd pe peronul imens, spre ieşirea cea mare, dinspre bulevardul Dinicu Golescu.

Rămas fără grai, cu trupul împietrit, mai are forţa de a gândi că nu se poate să fie adevărat. Nu a fost ea, a confundat-o! Dar părul, zâmbetul, paşii ei mărunţi? Nu i-a auzit chiar glasul moale, armonios adresându-se celuilalt, atunci când au trecut pe lângă el ca şi cum ar fi trecut pe lângă o piatră, pe lângă un scaun sau un panou gol de orice afiş? Ea a fost! Iar partenerul era, sigur, o rudă care are ceva treburi prin Bucureşti. N-a vrut să se ştie că este aşteptată. Omul ar fi vorbit încolo şi încoace şi ar fi auzit ai ei că uite... Ei, na! Mona ar fi putut foarte simplu să simuleze că este o întâlnire întâmplătoare cu un coleg. Aici, în Gara de Nord, este posibilă orice întâlnire, cu oricine, din diferite zone ale ţării. Nu aici se întâlnesc toate firele trenurilor pornite de oriunde? Îl putea prezenta pe Side drept coleg, ceea ce şi era. Chiar i-ar fi putut spune celuilalt că „Uite, are cu cine călători, nu va fi singură. Timpul va trece mai uşor." Să o fi însoţit ruda până acasă la ea, tot ar fi putut merge toţi trei. Nu ar fost aşa ceva rău în asta.

Aşadar, nu poate să fie ruda ei! E clar că e vreunul după care s-a aprins. O ştie el; vrea mult, mult, dacă e posibil să ia orice îi place. Mona trăia pe „azi" ca şi cum acest „azi" ar fi ultimul din viaţa ei, ca şi cum nu ar mai exista un „mâine". „Sătulia" nu era pentru ea. Era făcută să nu aibă „sătulie" de nimic: de îmbrăcămintea ei, de stima oamenilor, de aprecierea semenilor, nici de cât iubea profesia nu era mulţumită, nici de dragostea ei pentru fiul ce-l avea. Spunea că niciodată nu e destul ce face: lecţiile de înaltă ţinută educativă pentru copiii satului, atitudinea ei binevoitoare faţă de colegii din şcoală,

participarea la viața satului, studiul permanent şi acumularea a ceea ce studia şi dragostea, dragostea-dragoste, întâlnirea cu „jumătatea ei de sferă”. În această situație, Mona caută mereu o nouă „jumătate”. Sigur, îşi zice Side, nu a găsit-o încă. Se mințea. Îi căuta o scuză.

– Side, ce faci aici rezemând stâlpul? Ți-e rău? Eşti palid, dragule!

– ...

– Side, nu mă auzi, nu mă vezi?

– „Femeie, spune-mi cine eşti”? răspunde Side ca-ntr-un vis, amintindu-şi vag, nesigur, versurile pe care i le spusese şi altădată.

Se uită absent la ea. Indiferent. Lecuit parcă. Lovit amețitor...

– Ce întrebare! Nu mai vezi, nu mai auzi?

– Da, te-am văzut de departe şi te-am urmărit cum înaintai spre mine alături de un bărbat. Zâmbind îi tot vorbeai. Nici habar nu aveai că eu te aştept. Ai trecut străină pe lângă mine, şi vii acum să mă întrebi ce e cu mine? Întreabă-te pe tine ce vrei!

Vorbind îşi revenea. De ar fi avut altă fire, alt comportament, ar fi lovit-o peste gură. S-o doară fizic pe ea; mai mult decât îl durea pe el sufletul. Suferința era acolo, înăuntru: în inimă, în stomac, în creier, în muşchi. Nu putea localiza durerea. Toată ființa îl chinuia.

– Nu te-am observat, omule! De ce nu m-ai întâmpinat tu? De ce n-ai venit spre mine?

– Să te deranjez? Abia mi-ai oferit ocazia să văd până unde mergi. Sigur ți-l doreai pe domnul. Ți-a plăcut. Era un moment de a-ți dovedi ție că eşti seducătoare. Dar nici aşa, să pleci în necunoscut. El a fost lucid. Sau n-a avut timp de tine. Acum vii spăşită şi cu minciuni la mine? Nu!

Side s-a rupt de ea şi a pornit spre ieşire. Mona nu îl slăbea. El ar fi vrut s-o rupă la fugă, să se piardă în mulțime, să n-o mai vadă niciodată, dar ştia că n-ar fi avut cum s-o ocolească. Pe femeia asta voluntară n-ai cum s-o eviți. Jumătate din el hotărâse s-o rupă definitiv cu ea, cealaltă jumătate ardea de dorință de a o îmbrățişa, de a o acoperi cu sărutări. Căuta motive să rămână împreună. Plătise o cameră la Hotelul „Negoiul”, avea cheia la el. De ce să piardă şi banii? Dar chiar aşa de slab este, de nu are nici mândrie?

– Hai, nu mai sta bosumflat. Între noi este altceva, de necomparat. E unic, crede-mă!

Şi-l apucă de mână ca pe un copil. O înfiorare năvăli de la unul spre celălalt. În tăcere au ajuns în fața hotelului. Side îi zise:

– Am luat o cameră. Dacă vrei mergi. Doresc numai să mă odihnesc până la trenul de Târgovişte. O să plec în seara aceasta.

– Aşa? Fie! Mona răspunse zâmbind, ținându-l în continuare de mână.

Side îşi pusese în minte să nu se atingă de ea. Să o ignore. Era ceva frânt în el şi dorea s-o pedepsească, să-i dovedească şi el că este puternic. Dar ce forță să ai în fața nurilor unei femei? Cum s-o eviți dacă o ajută şi locul şi timpul? De unde să ştie el că nu poți sta în fața dezlănțuirii simțurilor? E ca şi cum ai pune o plasă imensă de păianjen în fața unei locomotive ca să o opreşti. Gânduri de copil!

Ceea ce s-a întâmplat a fost o nebunie. Acum şi-a dat el seama ce înseamnă o femeie pătimaşă, o femeie aprinsă de dorință, îndrăzneață în a lua inițiativa, neglijentă, voluptoasă. E o cufundare în neant, plutire în vid, strămutare într-o lume în care nu există decât plăcere, vrajă, uitare de sine. Doi au fost unul. Un trup, o voință, un foc de Iad ale cărui flăcări luminau Raiul...

* * *

Au mai trecut ani. Se iubeau cu neschimbată ardoare. Însă Side nu putea uita întâmplările din Gara de Nord. Încercarea de a-l înşela se încleştase de sufletul lui. Avea siguranța nestatorniciei Monei, dar tot o dorea. Îi plăceau întâlnirile cu ea. Era un refugiu din cenuşiul zilelor, o ieşire din cercul vieții fiecăruia. Dar nu uita. O pedepsea scriindu-i jignitor, aruncându-i cuvinte grele, uneori cumplit de înjositoare. Toate acestea, în loc s-o îndepărteze pe Mona, o aduceau mai des lângă el şi ea era tot mai bună, mai fermecătoare, mai dulce, mai cuceritoare. Se părea că n-o lovesc cuvintele lui, fiindcă ea-i răspundea prin scrisori duioase, exprimând cele mai curate, nobile sentimente.

Side s-a gândit să mai încerce s-o ofenseze, trimițându-i versuri din „Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare, în traducere imaginară de Vasile Voiculescu”. Ar fi vrut neapărat să-i răspundă şi ea cu nemilă, câinos. Să răspundă femeia rănită de cuvintele:

„Acum pricep, noblețea i-o dulce putrejune:
Cu-atât mai nobil fructul cu cât mai viermănos,
Şi rasa-i mucegaiul ajuns până la os,
Ca în moşmoana coaptă gustoasa stricăciune...”.
(Sonetul 69)

„Oricât de drăgăstoasă ți-e iscusita limbă,
Ştiu când mă minți, cu toate ce-mi spui şi faci pe plac,
Neaşteptat culoarea privirilor se schimbă
Şi ochii tăi o clipă se bâlbâie şi tac.”
(Sonetul 27)

„Că m-ai trădat tot timpul nu-ți socotesc o vină.
Păcatul e că astfel pe tine te trădezi;
Eşti propriu tău Iuda; împins de negre piezi,
Îți vinzi unor Caiafe înalta ta lumină...”.
(Sonetul 53)

„Iar îți citesc răvaşul, nu-ndeajuns de lung;
Vai, tu strecori minciuna şi-n cuminecătură...
Venin îmi este dorul, că uneori ajung
Să nu mai ştiu iubirea deosebi de ură...”
(Sonetul 58)
„Tu îți vânezi iubiții tot ca pe cerbi, din goană,
În zvonul de petreceri, cu şpăngi de poftă-n mâini,
Doar să le smulgi din creştet, trofeu, mândră coroană...
Ce-a mai rămas laşi apoi pentru valeți şi câini.”
(Sonetul 61)

În zadar. Mona tot îl copleşea cu dragostea ei nepotolită, senină, plină de deferență... Ce se petrecea cu sufletul Monei? Ce era în viața ei? Ce mistere o învăluiau? De ce-şi ardea clipele atât de năvalnic?

Abia când s-a întâmplat nenorocirea a înțeles-o Side. Dar a fost neiertător de târziu. Ne-ier-tă-tor! Prea târziu, nu numai pentru el, ci şi pentru toți cei care au cunoscut-o pe impetuoasa, dulcea, inteligenta şi eleganta, frumoasa Mona...

Luni, după ce a venit de la şcoală, Mona s-a aşezat în pat. Se simțea rău. Avea amețeli. O sfârşeală îi cotropise trupul. Capul îi vâjâia, de parcă vârtejuri din toate direcțiile se izbeau de el, în urechi, pe obraji, în ceafă şi o răsuceau cu mânie. Abia a făcut cele patru ore. A stat la catedră mai mult şi se ruga: „Dumnezeule, dă-mi tărie să nu cad aici, în fața copiilor! Chiar să nu mai pot? Să fi ajuns la hotar, Doamne? Mă chemi la Tine? De ce aşa devreme? Am viața înainte! Mi-e dor de tot! Mă doare ce-mi faci, Doamne! Nu-Ți este milă de fiul meu...? N-a terminat nici liceul... Mamă, mamăăăă, ajută-mă tu, mămica mea!”

După o jumătate de oră, a văzut că nici culcată nu încetează răzmerițele din cap, de la stomac, din picioarele devenite pietroaie. Şi burta asta, burta... Bolovani încinşi o izbeau, o frigeau acolo... acolo... acolo...

A căzut într-o dulce moleşeală. Secătuită a găsit-o Mitu, soțul ei:

– Mona, Mona! Ce se întâmplă cu tine?

– Ştiu eu? Mă duc în jos... Cheamă...

Mitu a anunțat Salvarea, după care a chemat doctorul. Noroc a avut. Doctorul era acasă, aveau locuințele apropiate. A ştiut imediat ce are Mona. A hotărât! O va însoți până la Bucureşti, cu Salvarea. O cunoştea de când a venit aici ca medic de „circă". O iubea, o admira şi nu se putea s-o lase de izbelişte. Avea un coleg la Spitalul de Urgență. Trebuie să existe o şansă...

Maşina Salvării, cu girofarul albastru în funcțiune şi cu sirenele țipând înfiorător, s-a străduit să micşoreze timpul. Deşi era un „TV" obosit destul.

– Bagă-n ea, Tudore, ce dracu!

– Da, dom' doctor, asta fac! Nu vedeți că zgâlțâie din toate încheieturile?

– Pedala până la fund, Tudore! Şi ține sirena aia deschisă!

Cu glas domol, doctorul se adresează bolnavei:

– Mona, mă auzi? Rezistă, dragă! Ştiu că eşti puternică. Ai multe de făcut, frumoasa noastră. Sunt lângă tine. Spune-mi ceva!

A ținut-o de mână tot drumul. Să-i simtă încleştarea cu viața... Din timp în timp, inima mai trimitea semnale.

– Mona, trebuie să poți, trebuie, trebuie!

Cu glas abia şoptit, de undeva de departe, într-un efort de voință, Mona articulă:

– Doctore, nu mă lăsa... Nu vreau... să... să... m... Vreau să... trăiesc...

Au dus-o rapid într-o rezervă. Au pregătit-o de operație. Forfotă de medici şi asistente. Alarmă de gradul „0". Blocul operator în funcțiune maximă. Mona, acoperită de pânza verzuie, visa... Vedea un câmp înflorit... cerul albastru... Acum, uite, e în clasă cu elevii ei... Nu, nu, e acasă, în Vrancea... O copiliță cu păr bogat, împletit în codițe... culege albăstrele... pune mâna în păr... zâmbeşte... „Tu eşti, Ioana? Nu te-am văzut de la repartizare... Îți place rochița mea?"... E o rochie de mireasă, bogată, cu volane largi... E cu Mitu în fața altarului... pe cap e coroana... de regină... Mama, măicuța ei dragă... De ce-o fi tristă?... albăstrele... Ochii lui Side... O fi supărat?... Copilaşul ei scump o aşteaptă la poarta casei... Corul... corul de copii... Ce cântec frumos!... Sunt îngeri... O întâmpină cu osanale... Cerul albastru... senin... steluțe tremurânde... urcă spre ele... ce uşoară e!... nu mai are trup!... Unde-i este trupul?... Iată-l în oglindă... e armonios!... Trenul... trenul vine spre oglindă... „Doamne, dă peste mine!"... O izbitură de ciocan îi sună în urechi...

Trenul dă năvală peste ea... ea se prăbuşeşte... se duce... în adâncuri... e întuneric... Doamne, ce întuneric... şi nimic, nimic... singură, siiinguuură... siinguuurăăă... nu, nu, nu... Mooonaaa, îl aude pe Side strigând-o. Şi de acolo, din drumul spre lumea de tihnă deplină, răspunde la chemare: „Siiideee"... Dar nu auzea decât ecoul multiplicat al adâncurilor în care se prăbuşise.

– Soră, doctore, stingeți reflectorul!

– Păcat de ea! S-a stins!

– Puterea omului e limitată! Am făcut totul. A venit prea târziu... Metastază...

– Cum de s-a lăsat până în ultima clipă?

– Duceți-o la rezervă. Pregăteşte, soră, documentele pentru morgă. O s-o predăm familiei.

„S-o predea"! Ce mai rămăsese din Mona? Ce înseamnă s-o predea? Cum „s-o predea"? Marți a venit măicuța ei. Fetița ei... iubirea ei, frumusețea ei, mângâierea ei s-a supărat şi a plecat. A plecat de tot... de tot... Când a văzut în camera rece cum sta goală, în nemişcare, înghețată, vânătă, a simțit că nu mai poate. A căzut în genunchi lângă moartă şi a izbucnit:

– Fata meeea scumpăăă, unde ai plecaaat, mamăăăă... Copilaşul meeeeu, copilaaaşul meeeu, mângâierea mameeeei.... M-ai părăsit măicuuuțăăăă...

Izvor nesecat de lacrimi îi erau ochii. Lacrimile se scurgeau pe trupul Monei şi de acolo pe podea. Măicuța era secătuită. Sufletul îi era golit. Plângea doar cu hohote şi cu sughițuri. O vedea bine pe Mona

şi nu credea. Nu-i venea să creadă că din fata ei dulce a rămas carnea asta vânătă, înghețată... Şi nimănui nu-i venea să creadă că Mona nu mai e.

Vestea s-a rostogolit ca un „tunet” cutremurător, venit din ceruri, şi a rupt mersul zilelor. Nimic n-a mai fost ca înainte. Nici pământul, nici lumina zilei, nici florile, nici glasul, nici nopțile. Doar cerul s-a schimbat. Are o stea mai mult. O stea în neastâmpăr. Mona s-a mutat într-o stea. Side priveşte bolta senină... Se uită lung cum pulsează steluța aceea... E Mona, ea este! Şi îi vorbeşte lui de acolo... În şoaptă îi vorbeşte... Îl roagă să mai stea cu ea un ceas, o veghe, un pas al lui Venus...

II. PĂIªANII

Mic de statură, puțin cocoşat, chel în vârful capului ce mai mereu sta într-o parte, pe un gât scurt, scurt de tot, cu nişte ochi de un verde spălăcit care te fixau întrebător, bălăbănind pe lângă corpul puțintel brațele subțirele, terminate cu degete scurte şi pițigăiate încât, atunci când îți da mâna a salut, aveai impresia că ai în palma ta o mână de copil. Dinu Păişan se comportă cu oricine ca şi cum el ar fi Stăpânul Absolut care dă hrană, dă aerul de respirat, dă de lucru, „admite" oamenilor să trăiască. Însuşi a mărturisit, după prima sa intervenție într-un consiliu profesoral cu temă, că el nu are niciodată emoții când se adresează vreunei audiențe, pentru că s-a format, de la începuturi, să-şi închipuie că se adresează unor dovleci şi atât. Aşa l-au educat părinții lui şi bunicii: să nu uite niciodată că el este de „viță aleasă", că se trage din învățători de învățători, învățători de preoți şi profesori universitari. Dar ei au uitat să-i spună că străbunicul a fost un popă bețiv care avea în altar, pe lână cele sfinte, şi „Agheasma Necuratului" din care se împărtăşea chiar în timpul slujbei, iar prin sat umbla mai toată vremea „aghesmuit", având pantalonii descheiați şi umezi. Pedeapsa pe care sătenii i-au dat-o a fost să-l „povestească" din gură în gură, de la o generație la alta. Aşa a fost popa Ionică al lui Marcu al Popii, iar celălalt bunic, deşi profesor universitar, a avut o aventură cu servitoarea sa, din care a rezultat un băiat ce a ajuns învățător absolut numai prin protecție. De fapt, tatăl i-a dat ca „zestre" ocupația de învățător, de la celelalte bunuri fiind înlăturat. Acest învățător îşi exercita „ocupația" ca pe o obligație, o corvoadă a vieții, fără nici o bucurie. El, Matei Păişan, este tatăl lui Dinu, iar mamă îi este Pia, nepoata lui popa Ionică al lui Marcu. Dinu este unicul copil al lor.

Numele „Păişan" vine sigur de la păiş. Uscat, slab, plecat în bătaia vântului şi şuşuind...

* * *

Aşa a fost cunoscut Dinu: un îngâmfat ce disprețuieşte tot ce nu-i al lui, un trântor ce nu munceşte nimic, nici măcar să aducă o găleată de apă soției sau să bată un cui. De când a venit în sat ca profesor, chiar şi cât timp i-au trăit părinții, şi-a făcut obiceiul prost ca, după programul de la şcoală, să vină acasă să mănânce, să se odihnească o oră, apoi, cu țigara aprinsă, să „colinde" pe rând la toți vecinii. Aici lua satul „în gură", batjocorea numai, spunea răutăți fiindcă avea darul de a inventa defecte tuturor oamenilor, le punea în sarcină fapte pe care aceştia nici măcar nu le-au gândit, le inventa porecle, unele chiar rămânând ca supranume în sat, învinuia cu gura lui spurcată orice, căci din gură îi ies numai şerpi otrăviți. Ca şi părinții şi bunicii, era clădit numai din ură, dispreț, clevetiri.

– Măi Dinule! îi zicea Tică Robu mai în glumă, mai în serios. Ce „varză ai mai spălat ieri" cu baba Mia? Te-ai stricat de tot! Păi tu, sânge albastru, discuți şi râzi de şchiopii şi cocoşații satului?

– N-o vezi mă, cât de rânjită e şchioapa de Mia? A zis că eu...

– Păi nu-i dai tu ocazia să-ți zică? Ştii cum este cu tărâțele şi cu porcii!

– Măi Ticulină, am să-i aduc pe toți în stare să-şi muşte vorbele. Sunt unic, băăă! Sunt de raaasăăă! Cine mai are un arbore genealogic ca al meu? Chiar voi toți învățătorii şi profesorii de aici, sunteți fiii țăranilor. Mirosiți a opincă de departe, măăă!

– Exact, dar nu vezi marile diferențe. Tu miroşi a putred. Nu-ți aduci aminte ce făceai când erai student?

* * *

Tot satul ştie ce poamă a dracului este Dinu Păişan. De aceea l-au poreclit Butoigol şi Pârțag. Elev fiind, cu ambii părinți învățători, nu avea nici o oprelişte să bată pe fiii țăranilor, să-i lovească cu ghetele lui mereu nouțe peste țurloaiele goale, de scrâşneau de durere bieții copii. Mai la început, mergea câte unul îndrăzneț şi spunea:

– Doamnă învățătoare, Dinuleț ne bate, ne vorbeşte urât!

– Ia lăsați-mă în pace! Aşa fac toți copiii, se joacă.

– Da, dar...

– Nu-l băgați în seamă! Ce ştiți voi? El trebuie să-şi exerseze superioritatea...

În felul acesta era încurajat să facă orice, mai ales rele. Nu învățase el de la părinții lui să suprime, de la început, pe oricine? Deviza lor, pe care o mai şi afişau, era: „divide et impera!” Şi acum, la 60 de ani, când mai mărturiseşte din greşeală câte ceva din amintiri, recunoaşte că tatăl lui, Matei Păişan, era clonat pe ură şi intoleranță. Nu a fost învățător pe postul III sau IV care să stea mai mult de doi ani cu Matei şi cu Pia Păişan, numiți pe posturile I şi II, el fiind director. Adresele la revizoratul şcolar curgeau numai cu negru: că nu vine cutare la timp la şcoală, că nu sprijină cooperativa şcolară, că lipseşte de la şcoală, că nu se ocupă de păstrarea şcolii.

Într-o zi, Olga Sever se trezeşte că are vizita revizorului şcolar. Intră în clasă, vede că elevii sunt bine instruiți de domnişoara Sever, imediat realizează că are în față un om devotat şcolii, bine pregătită, chiar o femeie extraordinar de deşteaptă.

– Bravo, doamnişoară învățătoare! Felicitări pentru lecții şi pentru pregătirea copiilor. Ai luat „bine” şi la lucrare. Dar cum este cu peretele şcolii, de ce l-ai scobit? Să-i faci rău domnului director Păişan? Dar soba de ce ai înfundat-o, tot pentru a-l necăji?

– Domnule revizor, uitați-vă bine la oameni! Şi nu ascultați numai pe unii. Am eu aspectul măcar de a coborî la asemenea fapte?

Cu adevărat, domnişoara Olga era frumoasă, bine făcută, provenită dintr-o familie cu educație aleasă, terminase cu 9,36 şcoala normală, se preocupa de elevii săi. Ei o iubeau, sorbind-o toată din ochi şi o ascultau cu dragoste.

– Iată ce scrie aici. Şi-i dă chiar să citească adresa şcolii prin care era acuzată.

– Lăsați-mi un timp, după care voi veni să vă spun cum este. Acum nu pot.

Revizorul nu ştia ce să creadă. Era convins că această domnişoară manierată, cu o asemenea pregătire, nu era capabilă de fapte josnice. Dar nu cumva o să mărturisească? Mai ştii ascunzişurile omului?

În mintea tinerei învățătoare, care se săturase de scornelile bolnave ale soților Păişan, incapabili să gospodărească şcoala, neputincioşi în clasă, în fața elevilor, a prins viață o idee.

Şi a început să-i urmărească pe nemernici. Ce credeți că a observat?

Şcoala avea două săli de clasă, un hol şi o cancelarie. Învățătorii veneau câte doi pe schimb. Soții Păişan veneau în acelaşi schimb. Ce program derulau, numai ei ştiau. Din 4-6 ore din program, lucrau cu elevii două. Celelalte...

Fie iarnă, toamnă sau primăvară, în sala de clasă care avea o sobă de cărămidă, cu plită, ca în casele țărăneşti, la ora 10 se fierbea ceaiul. Când nu se făcea foc pentru perioada de iarnă, ei trimiteau copiii după găteje pe coasta din apropierea şcolii. Pământul şcolii şi curtea nu erau împrejmuite. Oameni şi vite treceau prin curtea şcolii. Cu un brățic de reaburi făceau ceaiul.

Domnii sorbeau ceai cald şi stăteau la gura sobei. În sala cealaltă era o sobă dreaptă. Uşile sobelor nu erau închise de ei niciodată. Mai ales iarna. El sau ea lua scaunul şi sta la „foculeț”, încălzindu-se când pe o parte, când pe cealaltă, când la spate când la picioare. De multe ori picioarele erau desfăcute cu

neruşinare, să intre căldura, încât elevii (mai ales băieții) spuneau: „Bă, doamna n-are izmene!" Domnul avea obiceiul, devenit obsesie, ca elevii să vină pe rând la el, la sobă, şi să-l bată cu pumnişorii pe spate, a frecție.

Dar tare nedumerită a rămas domnişoara Sever, când a găsit într-o după amiază soba înfundată. Era iarnă. Au stat în frig până a sosit cineva să repare. Cu migală, prin părinți ai elevilor, nu direct prin copii, a aflat că „domnul" Păişan scociora soba şi că, dintr-o dată fumul ieşea în clasă, nu pe coş. A simțit că e pe aproape adevărul. A doua zi a stat la pândă în magazia din curtea şcolii, când, pe la o vreme, apare tartorul de Matei cu vătraiul în mână şi începe a scobi peretele din afară până la cărămidă, în vreo trei locuri. N-a mai aşteptat să se apropie de el, ci i-a strigat venind indignată:

– Ce faci, drace împelițat! Te-am prins! Acum ce-ai să mai spui revizorului? Eu fac rele, nenorocit bătrân? Aşa i-ați alungat pe toți de aici, să rămâneți voi ca să faceți ce vreți, să puteți pune botniță sătenilor să nu aibă cu cine vă compara, să ziceți că voi sunteți buni!

A informat revizoratul, după cum promisese. Dar a funcționat perfect lanțul slăbiciunilor şi... cel mai simplu, domnişoara învățătoare Olga Sever a fost transferată. Era a câta „victorie" a Păişanilor? Vreme de 25 de ani aşa „au trecut" alți învățători pe aici: un an, maxim doi. Păişanii ştiau ei ce au de făcut.

Când se reînființează gimnaziul, Păişan Matei nu mai putea rămâne director. Dar clanul lor făurise un plan de transmitere a „domniei" către generația tânără. Unic descendent este Dinu Păişan, despre care Pia şi Matei au, se pare normal, excepționale păreri. Doar ei l-au format. Mai ales l-au deformat, cum mergeau şoaptele în lume.

– Dinulică al nostru este deştept. Nici nu poate fi comparat cu fiii ăştia de țărănoi care fac liceul sau „normala".

– Dar de ce nu l-ați dat la „normală", să fie ca şi dumneavoastră, dascăl aici, în sat? zicea câte unul.

– Chiar aşa doamnă Pia, este singurul dumneavoastră copil. Aveți casă, gospodărie, ar urma drumul cunoscut! completa altul.

– Nu, nu. El trebuie să urce mai sus de noi. Îl facem doctor. Într-un sat sunt 5-8 învățători sau 16, câți sunt la noi în cele patru şcoli, dar este un singur doctor.

În cercurile învățătorimii, la biserică, în întâlnirile cu părinții şi chiar copiilor din şcoală, spunea: „Dinulică va ajunge doctor, nimic altceva".

* * *

A terminat Dinulică (Dinuleț) liceul târâş-grăpiş. Era „golanul" oraşului, cunoscut ca mare flecar, fumător, chiulangiu, mincinos, pus mereu pe glume răutăcioase, totdeauna insultând. Avea, ca şi acum, o gură spurcată care elibera, desigur, idei şi gânduri câinoase. Nu a avut şi nu are nimic sfânt în el. A fost programat exclusiv pe nemilă, anapoda, dizgrațios şi impulsiv.

Cu fete, cu băieți, cu mai mari se purta la fel. Vă puteți imagina ce atitudine aborda față de ceilalți: oamenii simpli, copiii sătenilor. Numai față de aceia de care depinde el se pleacă linguşitor, de-i crapă haina în spate. Când intră „în casa egalului, are două piepturi puse unul peste altul", spune undeva Al. Piru. Când se adunau tineri la horă sau la bal (Doamne, ce hore şi ce baluri se țineau! În linişte, fără bătăi între cetele de tineri, fără a adresa fetelor cuvinte înjositoare, cum se întâmplă azi), liceenii aveau ei colțul lor, dar hora, sârba, mânioasa, tangoul sau valsul le jucau cu toți tinerii din sat, împreună. Numai Dinuleț cu alți câțiva fii şi câteva fiice de învățători din sat, sau ai familiilor bogate, dansau separat, se adunau într-un cerc aparte de liceenii-țărani. (Eram de față când, după 40 de ani, s-a întâlnit profesorul A. N., fiu de țăran din sat, ajuns unul dintre dascălii stimați în Dedu, cu inginera Lelia, fiică de boier ce are aceeaşi vârstă cu el. Profesorul o cunoştea bine, deşi ea plecase din sat. În cercul în care se aflau, Lelia îi spune deodată lui A. N.:

– Cine sunt părinții dumitale?

– P. N.! răspunde profesorul.

– Pe unde stăteau în sat?

– Pe Deal, dincolo de biserică.

– Nu ştiu, nu-mi amintesc deloc de dumneata. Nu veneai la horă?

– Ba da! răspunse, nedumerit, A. N. Probabil nu aveaţi ochi pentru unul de starea mea!

Jenantă situația, pentru amândoi. Lelia, cu tact, ar fi putut evita un asemenea moment. Dinuleț este de aceeaşi teapă cu Lelia. Nu se amesteca printre țărănoi, nici măcar la horă.

Şi a dat examen la medicină, la Cluj. Se considera că e concurență mai mică. N-a luat. A rămas un an la Cluj, să se pregătească.

– Unde este Dinu, doamnă Pia? întreba câte unul.

– La Cluj, la medicină.

– Da, da! Cam departe de noi, dar merită.

– Ne costă, nene Vasile! Gazda, mâncarea...

Nici colegilor nu le spune că Dinuleț n-a luat la facultate. Ce mare ruşine ar fi pentru neamul lor să afle satul că Dinu nu e student!

Dinu şi pregătirea!

Dinu şi seriozitatea!

Cheltuia banii părinților prin restaurante, tripouri, cu femei uşoare. Noaptea, ascunzându-se în smoala ei, îşi ducea viața. După vreo şase luni, s-a încurcat cu o fată. Se subțiaseră banii de la părinți. Butoigol şi flecar cum era, nu i-a fost greu să înşire:

– Mor de dragul tău, Ina! Nu pot trăi fără tine. Eşti viața mea. Te voi ține ca pe o prințesă. Acolo, la mine la țară, am o vilă. Suntem numai noi doi şi părinții mei. O să te convingi ce bine va fi!

– Dar, Dinuleț, ce garanții îmi dai?

– Nu-ți este de-ajuns dragostea ce ți-o ofer? Şi-apoi, persoana mea?! Mă trag din oameni de seamă. Să vezi numai ce bibliotecă valoroasă avem în Dedu, unde sunt învățători ai mei. Am un unchi care nu are copii. Are avere. Noi o să-l moştenim.

– Dar nu are moştenitori din partea soției?

– Nişte țărani! Nu ştiu ei cum să obțină o moştenire, deşi pământul, casa şi acareturile sunt ale mătuşii, unchiul a fost „măritat”. Avem relații cu cei mai buni avocați. Vom sta amândoi la prietenul meu de lângă unchiul, şi o să râdem cum cele vreo douăzeci de neamuri ale mătuşii se vor certa pe avere... Nici nu bănuiesc ei ce-i aşteaptă! Nu vor obține absolut nimic. Nici măcar o carte, un stilou, o haină sau un preş.

– Parcă n-ar fi drept! spuse Ina, neliniştită de judecata lui Dinu.

– Ai scrupule când e vorba de pielea ta? Noi avem o filozofie a noastră: trebuie să te iubeşti pe tine, să nu-ți pese de nimic, să n-ai milă de nimeni şi de nimic ce-ți este străin...

– Atunci de ce spui că mă iubeşti?

– Nu, dragostea mea e unică! Tu faci parte din mine! Suntem unul, nu mai suntem doi!

Cu gogoşi, cu vorbe învăluinde, i-a făcut pe părinții Inei să-l accepte. S-a mutat la ei. O ducea bine Dinulică. Presat, a venit în Dedu cu Ina şi cu părinții ei. Au stat la Păişani o săptămână. A fost mare gâlceavă. Toate neamurile nu şi-au astâmpărat picioarele şi gura în toată săptămâna. Şi nu se întâlneau numai la Bolcani să discute mariajul lui Dinuleț, ci la fiecare rudă pe rând, să nu bată sătenilor la ochi. Totul în secret. Şi azi pluteşte misterul peste toată această „poveste”. Se ştie numai că Ina a născut un băiat, că Bolcanii au acceptat să fie recunoscut de Dinu. Numai că, treptat, relațiile s-au tot răcit până au ajuns la zero.

Dinu n-a mai dat examen la Cluj, în toamnă. S-a înscris la Facultatea de Medicină Veterinară din Bucureşti şi a luat examenul. Matei şi Pia au avut grijă ca tot satul să ştie despre această reuşită.

– Şi-apoi să ştii, zicea Pia țuguindu-şi buzele, date întotdeauna cu trei straturi de ruj ordinar, că e mai bine la „veterinară” decât la „umană”. De aici îți iese mereu câte ceva: un ficat, o vrăbioară, un muşchiuleț... De la oamenii morți ce să iei!?

Oamenii înțelegeau că este o autoamăgire a părinților, care îl vedeau pe Dinuleț al lor cât mai sus. Dar n-a fost să fie nici medic veterinar. Primul an a rămas repetent, al doilea l-a promovat. Urmează şi al treilea an, dar a rămas iarăşi repetent. În trei ani terminase abia un an de facultate. De ce?

Păi, cine să umble prin tot Bucureştiul la chiolhanuri? Cine să ia la rând crâşmele, tavernele, speluncile? Dinuleț cu gaşca lui, în care intrau, de fiecare dată, doi consăteni: inginerul Ticu Radu, proaspăt angajat la „Atelierele Grivița", neînsurat, şi Molnar C., fiu unic al unui profesor stabilit în sat, umbla tot într-o veselie. Ticu Robu avea salariu bun. Ținea o cameră la curte, prin zona Gării de Nord. Molnar şi Dinu cel flecar îi mâncau banii şi-l duceau unde doreau ei. Camera de la curte, cu intrare separată de celelalte construcții, a purtat multă vreme urmele orgiilor făcute de cei trei aici. Când se întâlneau, acum oameni la casele lor, cu copii, îşi povesteau, iar ceilalți ascultau, unii cu uimire, alții cu indignare, despre femeile care intrau aici, exact ca în „Craii de Curtea-Veche": „numai otrăvuri, rable de pripas, trezitură şi răsuflătură", scursura Bucureştilor.

În al patrulea an, Dinu Păişan a trecut de la medicina veterinară la chimie. Părinții se puseseră pe gânduri. Cum-necum, băiatul trebuia să termine o facultate. Pia îşi ostoia din nou necazul, în fața sătenilor şi a colegilor:

– Ce să umble Dinulică al meu cu hoituri? Grajdul ar fi locul lui de muncă. Aşa, îl facem profesor.

Şi a intrat, cu diferențe, în anul II la chimie. Trecuseră patru ani de studenție cu cel de la Cluj, iar el era în anul II. Acum s-a pus pe învățat. Dar nu l-a ținut mult. Îl chema viața de noapte, pentru care era făcut. A promovat, la rând, anii II şi III. În anul IV iar a rămas repetent. Fără să ştie ai lui, a renunțat la facultate şi s-a angajat suplinitor la o şcoală din raionul Alexandria. Până la urmă, părinții au acceptat situația. A stat un an acolo. Cu acest an de „producție", Dinuleț făcuse şapte ani de când dăduse la facultate prima dată.

A fost întrunit clanul, să se facă ceva cât mai era el profesor suplinitor. S-a hotărât: „Să-l însurăm!".

Cu cine? Hai „să-i găsim o profesoară, o educatoare, să rămână tot în învățământ! El tot profesor o să fie. Mai are doar doi ani şi dacă este însurat, n-are încotro, se va lua de treabă."

Au căutat în altă parte, fiindcă nici o fată din sat, fie ea țărancă, nu l-ar fi luat. Ea, fata de la sat, pe lângă frumusețea ei fizică, plină de prospețime şi vitalitate, are bunul simț, un suflet bogat, armonios, înțelepciune şi echilibru în toate şi mai are şi intuiția aceea care-i spune lângă cine poate să-şi petreacă viața de familie în pace, să-şi crească pruncii. Au găsit „ai clanului" o învățătoare în al doilea an de învățământ. Nu are tată de pe când era în anul al II-lea al şcolii pedagogice. Având această situație, a obținut post în satul ei din Muscel. Cu ochii rotunzi şi mici ca două mărgeluşe de antracit negru-sticlos, subțirică şi potrivit de înaltă, înzestrată cu nişte sprâncene negre, stufoase şi frumos arcuite deasupra ochilor şi cu nişte gene lungi, expresive când clipea, şi-a atras repede simpatia copiilor, a părinților şi a colegilor ei din şcoala musceleană. După un timp, au observat că fetica dobândise mania limbuției. Îşi manifesta logoreea în orice ocazie. Numai s-o fi întrebat ceva, că nu mai scăpai. Uita de timp. Se deda voluptuos discuției şi cu o plăcere ce o amețea, o scotea din real. Avea oricând un ghem de întâmplări reale sau născocite pe care ți le înfățişa pe seama unor personaje cu nume: Artur, Onofrei, Oană, Foicica, Măriuța, dl. Valer, doamna Ghinea, de care tu nici nu auziseşi, darmite să-i şi cunoşti. Ascultai o vreme, răbdător, apoi, dacă nu doreai s-o jigneşti, stăteai cuminte, o priveai din când în când, trezindu-te că ea termină de povestit fără ca tu să ştii despre ce vorbise. Sigur, atenția îți era în altă parte.

Au făcut nuntă şi au adus-o învățătoare în Dedu. Nu a trecut prea mult timp ca oamenii să-şi dea seama cât de mult seamănă tânăra Ina Păişan cu noua ei „mare familie" (ea se numea, în acte, Lina, dar cum în familia Păişanilor toți se numea cu diminutive: Mateică sau Mateuță, Dinulică, Dinuleț, Piuța sau, uneori, Piuina, din rude Ghițică, Marinică, Mişuleț, Ionică, Valica, Norica, proaspăta noră se va numi Ina, Inica).

Era clonată în sentimente şi atitudini cu ei, sufletul îi clocotea şi emana numai bârfă, ură, înnegrire. Nimic nu-i cădea normal din partea semenilor. La succesul unui coleg sau consătean devenea mai invidioasă decât Păişanii, în familia cărora se altoise rapid. Deseori, îşi manifesta direct ura, obida, aruncând cuvinte grele, tăioase, scoase din zăcăşia ei fetidă, de scârnă.

Unchiul Mişuleț, care nu-i prea avea la ficați pe Păişani, remarca ori de câte ori avea prilejul:

– Domnule, să fi fost născută şi crescută de Păişani, şi tot nu le semăna atât de mult, chiar să-i întreacă. Nici nu ştiu cum de şi-a făcut din suflet o cloacă de venin.

– N-o fi chiar aşa!

– Nu-mi spune! Dacă ar şti cineva cât mă lupt cu balaurii ăştia de Păişani, ar zice: „Bravo, domnule Mişuleț! Poate dumneata să-i mai aduci la brazdă!”.

– Am auzit că vă luptați cu ei. Că ați fost foarte supărat, încât nici nu v-ați vizitat mult timp. Cred că nu puteți schimba nimic.

– Aproape sigur! Otrava lor este ancestrală. Îi cunosc bine. Au acolo, printre străbunici, şi demenți, şi autişti, şi deşucheați, şi, mai ales, mârlani.

Se spune că sufletele care primesc la naştere *un destin*, un blestem, o binecuvântare, pe acestea lor vor urma în viață. Astfel a intrat în conştiința satului doamna Inica. Veşnic pusă pe ceartă, mereu nemulțumită, întotdeauna cu o replică vrăjmaşă, pornită pe melițat orice cu gura ei spurcată.

Şi-a apărat soțiorul prin orice mijloace de „gura satului”. Dinuleț este deştept ca nimeni altul. Este bun fiu, nepot şi soț.

Dinu s-a dus să-şi continue studiile tot la Bucureşti, la Chimie. L-au primit în anul IV, în care din nou a stat doi ani, promovând abia în al doilea an. Şi, în sfârşit, anul V l-a făcut într-un singur an universitar, a luat licența şi a fost numit profesor de chimie la Şcoala Nr. 1 din Dedu, unde erau şi părinții lui.

* * *

Tovarăşii lui din sat, cu care umbla prin Bucureştiul atrăgător, şi-au schimbat şi ei direcțiile. Tică Robu a renunțat la uzină şi a intrat în învățământ, omologându-i-se studiile prin câteva diferențe, printre care „pedagogie şi metodică” şi „psihologia copilului”. Molnar C. a venit suplinitor în Dedu, renunțând la facultate. Aşa că s-au întâlnit toți trei în aceeaşi şcoală. Au început între ei tachinările, căci acum avea fiecare un anume interes, iar Dinu şi clanul său nu prea doreau să mai fie uniți în chefuri, cu nopți pierdute. La început, din aceste zeflemisiri între cei trei nu pricepeai mai nimic. Dar, cu vremea, toți au cam înțeles ce făceau aceşti crai „de Curtea-Veche” în Bucureşti, cu câțiva ani în urmă.

Şfichiuiturile erau începute, de obicei, de cel flecar, de Butoigol:

– Măi Ticulină, mai ți-aminteşti de şulendrele dolofane pe care le aduceai la tine? Ce dracu, mă, ai înclinații spre bulendre? Numai alde Pena Corcoduşa te atrag?

– He, he, he! zice Ticu, pentru a se gândi cu ce „să-l răpună” pe Dinuleț. Am învățat de la tine, he, he, he! Ți-aminteşti că nici o fată nu se uita la tine. Nici o femeie mai ca lumea. Numai alea pe care le plăteai bine. Ele ți-au mâncat banii.

– Eu m-am lecuit. Tu şi acuma se pare că umbli după flendure, după d-astea trecute.

– Te vei fi lecuit, măi Dinule, căci te-ai îndreptat spre studiu, mă! Nu vezi, ai terminat o facultate în zece ani. Ai stat doi ani universitari într-unul. Ce ți-ai zis: „vreau să fiu cel mai bine pregătit”. N-ai vrut să treci în alt an de studiu, fără a-ți însuşi bine materiile.

– Haide mă, lasă! Am glumit!

Din asemenea „glume” au priceput ceilalți că Dinuleț al lui Bolcan fusese un student bătrân, „decan” al studenților, că a stat exact zece ani să-şi termine o facultate.

Acum însurat era, nevastă supusă avea, sprijin părintesc aşijderea, proptele din plin de la clanul lor. Ar fi un roman întreg numai despre acest clan, în vârf având-ul pe un unchi ce deținea funcția de secretar doi la raion. Prin acesta au obținut tot ce-i putea avantaja: funcții de director de şcoală, secretari ai B. O. B. (Biroul Organizației de Bază al P. C. R.), secretar al comitetului comunal de partid al P. C. R. din Dedu. (Denumirea partidului a fost, între 1948 şi 1965, de Partidul Muncitoresc Român. La Congresul al IX-lea din 1965 a primit denumirea de Partidul Comunist Român).

Unchiul de la raion lucra în satul Dedu prin Ion Gheghe, un unchi foarte apropiat de Păişani. El a deținut funcția de secretar comunal al P. C. R. din anul 1950 până în anul 1970. Din 1970 până în 1975 această funcție obliga persoana respectivă să-şi rezerve postul din producție, ocupându-se exclusiv de problemele partidului. În această funcție erau „aleşi" numai oameni cu şcoli de partid.

Tovarăşul Gheghe făcea parte din clan, dar avea o structură sufletească mult diferită de a Păişanilor. Avea caracter. Avea acea abilitate, am spune mai degrabă uşurință, de a se împărți între a-şi face datoria față de şefi, de a-şi îndeplini corect sarcinile de partid şi între a ajuta, cât putea el, pe cei oprimați, vizați sau urmăriți politic. A rămas în istoria satului prin atitudinea omenească pe care a dovedit-o, ca secretar comunal, în timpul cercetărilor şi arestărilor din anii 1950-1952. Au fost „cercetați" în Dedu şase învățători, trei preoți, un cântăreț de biserică (dascăl) şi vreo şapte chiaburi. Dintre aceştia au fost arestați şi închişi la Gherla sau duşi la Canal un preot, un învățător şi doi chiaburi. Ei bine, tovarăşul Gheghe mergea în creierii nopții, prin grădini, pe vadul apei sau pe lângă garduri, ca să nu-l vadă nimeni, la casele celor cercetați şi-i anunța: „Vezi că mâine vine securitatea la anchetă". Oamenii mai aveau timp să îşi mai ordoneze actele, documentele şi gândurile.

Cutremurat am aflat, mult mai târziu, cum în nopțile acestea de groază, preoții şi învățătorii şi-au îngropat în grădinile de lângă casă averea lor neprețuită: cărțile. Cărțile, această valoare a omenirii, destinată a fi transmisă generațiilor viitoare, cultură, frumusețe, erau îngropate în spatele casei. Deveniseră acuzatoare, prin simplul fapt că le ai în casă: operele lui Blaga, Cioran, T. Arghezi, Nichifor Crainic, Vasile Voiculescu. La fel reviste, ziare colecționate. Înfiorător!

Partidul ştia tot. Sau Gheghe afla de la rude şi de la raion tot. Ştia când vor fi arestările. Şi tot aşa, dovedind confraternitate, în smoala nopților a anunțat pe cei condamnați pe nedrept, care, astfel, mai aveau timp să plângă, să se roage la Dumnezeu, să-şi sărute copiii şi nevasta pentru o plecare spre nu se ştie unde şi nici pentru cât timp.

Aşadar, nimic nu-i mai trebuia lui Dinuleț. Diploma la mână, post asigurat, nevastă supusă, de la care aştepta un copil, părinți cum nu se mai poate mai grijulii, rude cu mari relații şi extinse din ce în ce, pe toate le avea la picioare. Vedea şi gândea oamenii ca pe aceiaşi „dovleci". Planul sfatului de clan (observați că ei permanent se sfătuiau) era simplu şi de neabătut: odrasla ciocoflendurilor, Dinulică, să asculte doar, să se supună. Însă Doamne, cum nu ar fi luat-o el razna! Văzduhurile strigau chemările fleandurilor de Obor, îi trimiteau zvonuri de tripou, tavernele îi aduceau izurile de tutun şi de sudoare împuțită, dar plăcută unui abonat la dezmăț...

Realiza că a venit timpul să mai stea pe margine. Aşa că devenise supus, smerit fariseu într-un fel, deoarece, în ființa lui clocotea smârcul desfrâului... Se spune că, de mic, nici un organ vizibil şi intim nu-i era necunoscut. Le văzuse, le studiase, probabil le pipăise chiar la părinții lui, Mateuț şi Piuța. Făcea şi acum escapade, dar rar. Aştepta.

Au trecut trei ani şi şi-a dat examenul de definitivat în învățământ. Fără definitivat nu putea fi director de şcoală. Imediat, absolut imediat după obținerea definitivatului, adică numai la 23 de zile, a fost numit director de şcoală. Oricine gândeşte că este o lucrătură. Cum, dai examen pe 8 august şi la 1 septembrie eşti numit director?!

– Măi să fie! spune Ticu Robu. Ăsta a mâncat căcat când a fost mic! Sau e vreo făcătură. Chiar aşa de repede să ajungă director, după trei ani de învățământ?

– Ce vrei, omule, răspunde Molnar cu glasul lui de bas, cine are rude sus, hm!

– Iar se va duce în jos şcoala noastră! adaugă o învățătoare, deja înfricoşată de ceea ce va urma.

Au urmat, director fiind Dinu, sila, scârba chiar, în activitatea şcolii, gâlcevile, înfruntările. Dinu este un fariseu. Una spune, alta face. Şi „te lucra" pe la spate. Inspectorii erau informați de el nu cu faptele reale din unitate, ci cum înțelegea el, în favoarea lui. Aşa făcea şi taică-său, nu?

Fabulá, asta era mai grav, deoarece îi băga la fund pe toți. Orice posibil concurent era dat la o parte, fără nici o confruntare, numai lovindu-l pe la spate. La un timp, s-a aflat că era, în şcoală, informatorul securității. Colonelul Dunățoiu venea lunar şi noi nu prea ştiam la ce. Se părea că ne vizitează din simpatie. Mascat, avea întâlniri cu Dinu Păişan, japița neruşinată, viermele ce te roade în ascuns.

Învălătucirea faptelor, a derulării lecțiilor, şi chiar aiurelile orarului erau caracteristica acestei şcoli. Dinu se manifesta fățiş ca butoigol, căci nici o vorbă nu avea acoperirea faptelor lui. Vorbe goale în comisii metodice, vorbe goale în consiliile profesorale, vorbe goale în şedințele de partid. Părinții îşi luau copiii şi-i duceau la alte şcoli. Păişan cel tânăr le da avizul fără nici o analiză. În fapt, în înțelegere cu directorii celorlalte şcoli din localitate, alimenta cu elevi pentru ca aceştia să creeze clase paralele, iar de şcoala lui nu-i păsa. Dar asta este o altă treabă...

Tăvălugul vremii trece peste noi. Grav că trece fără folos, fără să intervenim pentru bine. Grav că se adânceşte buba. Chiar nimănui nu-i pasă? Rar se mai găsesc oameni care să observe şi să intervină. Oamenii de aici au crezut în dreptate şi, după doi ani numai, s-a făcut dreptate. Dinu Păişan a fost înlocuit de la conducerea şcolii. A venit ca o uşurare a tuturor: elevi, părinți, cadre didactice. Venise vremea împlinirii rugăciunii lor:

„Doamne, dă-mi Seninătate
Să pot accepta ceea ce nu pot schimba,
Curaj să schimb ceea ce pot
Şi Înțelepciune să le deosebesc."

De aici a început tragedia Păişanilor. De la demitere. S-a năruit cerul peste ei. S-a crăpat pământul în două. Au căzut în abisul nimicitor de suflete slabe, degenerate, şubrede. Zăgazurile echilibrului interior au cedat. Ura i-a dus din ce în ce mai jos, în zoaie, în netrebnicie. Dreptatea lui Dumnezeu şi blestemele oamenilor au căzut asupra Păişanilor, treptat-treptat, până când...

* * *

Se-nfioară gândul să prezinți oamenilor aceste drame, iar mâna parcă stă să se împiedice, să nu mai continue să scrie. Dar pentru că aceşti inşi, care au provocat o tragedie sau au înfăptuit înşişi o ispravă zguduitoare, nu s-au schimbat cu nimic după tragedie, nu au luat nici cea mai mică învățătură, nu se tem nici măcar de Dumnezeu şi au acelaşi comportament câinos şi batjocoritor, este o datorie, până la urmă, să laşi să curgă povestea, iar mâna să se întărească întru neoboseală.

Inica a fost lăsată să rămâne gravidă abia după stabilirea lui Dinulică în sat. Totul planificat. A izbândă. Evenimentul este aşteptat cu nerăbdare, cu bucurie. Piulina, Mateică şi Dinulică o ocrotesc pe viitoarea mamă şi pregătesc rufărie şi hăinuțe dintre cele mai fine pentru copilul ce va veni. Sunt siguri că va fi fată. De aceea, Piulina ia danteluțe, mătăsuri, fundițe şi un pătuț special, de marginile căruia atârnau clopoței, ciucuraşi, păpuşele, globulețe în toate culorile curcubeului, dominând însă roşul. S-a pregătit şi o cameră specială în care, desigur, nu va intra oricine. Căutau să fie, dacă se poate, aseptică. Halat, papuci pentru mamă, halate albe şi papuci cu baiere care să se lege peste încălțăminte pentru cei ce vor vizita pe mica prințesă. Prenumele! Ce prenume să-i pună?! Tot Pia a avut ultimul cuvânt. Dintre toate propuse de ceilalți: Tereza, Sofia, Maria-Magdalena, Izabela, Iosefina, Elisabeta, Clementina, Artemisa, Olimpia, Semiramida, Elena, ea a ales două, să aibă două prenume: Olimpia-Iosefina.

„Olimpia aminteşte de zei şi de Olimp, iar din el poate fi desprins numele meu, Pia", îşi motivează ea alegerea. „Iosefina ne duce cu gândul la împărăteasa Franței, Iosefina, iubita şi soția lui Napoleon Bonaparte".

– Dar, dacă e băiat? zice Matei.

– Mă gândesc să fie: Ion, Eduard, Cezar, Leon! răspunde Dinu.

– Să-l numim Bogdan-Eduard! decide Pia. Dar vă spun eu că va fi fetiță.

Fetița s-a născut, aducând o imensă lumină în casa lor şi inundându-le inimile de bucurie. Toți patru se simțeau mai uşori, mai înțelepți. Lumea nu li se mai părea ostilă. Sincer se bucurau. Nu era fariseism. Mulțumirea interioară se observa pe fața lor şi le plăcea s-o spună şi altora. Erau fericiți şi ocupați acum. Olimpia-Iosefina (astfel au botezat-o) îi aduna în jurul ei, îi ținea acasă, le da mereu de lucru.

Dar ce botez ai făcut! Numai cu ai lor şi cu **lume bună** din afara clanului. „Opinca” n-avea ce căuta. Fetiţa creşte sănătoasă, în permanentă ocrotire. I se asigură condiţii excepţionale. Pielea finuţă, obrajii durdulii şi îmbujoraţi, mânuţele delicate cu degete lungi şi subţiri anticipau că Olimpia-Iosefina va fi o fată frumoasă.

Elevă fiind în clasele primare se distinge prin rochiţele din cele mai bune materiale, în culori dulci, cu părul negru prins în fundiţe late, roşii, roz sau lilá. De prin clasa a patra, comportamentul ei se schimbă. Face nazuri, începe să bruscheze colegii, chiar sau mai ales pe băieţi, cărora le caută tovărăşia. Se caţără pe bănci, aleargă de parcă n-ar avea plămâni. Este într-un veşnic neastâmpăr. O fundă stă rebelă, rochiţa zilnic se pătează, pantofiorii se mozolesc, fiindcă Oli calcă special prin toate băltoacele, iar mâinile permanent erau mânjite de ceva.

Crescând, se face tot mai frumoasă, dar şi mai băieţoasă. Colegii de gimnaziu o ştiau de frică. Nu numai că îi sâcâia cu orice, dar şi pentru faptul că îi pâra părinţilor sau bunicilor. Şi atât le trebuia. Aceştia nici nu căutau să ştie a cui e vina. Oli nu avea cum să fie vinovată. Ea avea toate drepturile. Vara, toamna, îi biciuia pe copii cu nuieluşe de răchită, subţirele, luate de pe prundul gârlei, pe unde rătăcea ore întregi, fie să adune pietricele colorate, fie să prindă peştişori. Iarna le lua săniile să se dea pe derdeluş. Păzea, în poarta casei, copiii care treceau pe drum şi arunca în ei cu bulgăraşi de pământ şi slobozind din guriţa ei mică şi rotundă câte o ocară, jigniri de tot soiul. Prin clasa a VII-a, tot hoinărind cu alţi copii pe vadul apei, pe izlaz, unde păşteau caii, a învăţat să călărească bine. Nu se ruşina a călări prin sat. Îi sta bine pe cal, era ca o adevărată amazoană, mereu îmbrăcată elegant, deşi hainele se boţeau, iar oamenii o priveau cu plăcere şi cu admiraţie. Se făcuse cu adevărat de o frumuseţe ameţitoare. Părul de un negru strălucitor cădea în bucle bogate peste umerii rotunzi. Sub fruntea uşor bombată se arcuiau sprâncenele stufoase şi atât de negre, de parcă le da mereu cu cărbune. Ochii mici şi puţin oblici, ca la asiatici, erau în permanent neastâmpăr şi tot negri, ca ai mamă-sii. Faţa îi este rotundă, cu obrajii modelaţi parcă de mâna care l-a sculptat pe David, iar pielea se vede aşa de fină, încât pare a fi dintr-o mătase străvezie, de un roz cald. Mâinile bine proporţionate se termină cu nişte degete lungi, la care strălucesc unghiile sidefii, lunguieţe. Mai mult scundă decât potrivit de înaltă, merge apăsat, bocănindu-şi încălţările, ca şi cum ar dori să ştie sigur că piciorul îi stă bine fixat unde ea calcă. Mersul contrastează cu aspectul delicat. Şi gesturile iuţi, rupte în mişcări bruşte, contrastează. Dar vorbele!

– Hai, fă! Dă-mi şi mie tema! se adresa vreunei colege.

– Şi dacă nu? răspunde colega, mai mult să-i vadă reacţia.

– Îţi rup caietul, să ştii!

Altădată:

– Mă nenorociţilor, ştiţi voi ce înseamnă să călăreşti fără şa? Simţi, mă, o senzaţie plăcută la c.. şi la şale. Te legeni într-o gâdilare adormitoare. Te contopeşti cu calul. Sunt ca un centaur, fac parte din trupul lui. Numai de la brâu în sus mă simt femeie, deşi centaurul are cap de bărbat.

Folosirea vocabularului periferic îi este în obişnuinţă, că uneori se trezeşte vorbind „fără perdea” în faţa celor mai mari, chiar profesori sau la întâlnirile destul de dese ale celor din familia lor.

Absolvirea gimnaziului a venit ca o despovărare, atât pentru colegii Olimpiei din clasă sau din şcoală, cât şi pentru profesori. Se dovedise obraznică, fără nici o barieră a bunului-simţ, grosolană în vorbă şi manifestare.

Examenul de admitere la liceu nu i-a asigurat un loc la liceele mai de frunte, din capitala judeţului. Media modestă i-a destinat un loc la un liceu din marginea judeţului. Şi nici aici, cu toate intervenţiile, nu avea rezultate bune. Olimpia gândea bine această problemă a vieţii şi spunea mai mereu alor săi:

– Oameni buni! Tată, mamă, tătăiţă, eu pot ajunge bine în viaţă, chiar dacă nu sunt în frunte la învăţătură. Fac liceul şi... vom vedea!

– Nici să nu te gândeşti să nu iei premiu sau menţiune, îi zicea Dinu. Şi, la facultate cu tine!

– Fă, adăuga Pia, tu vrei să ne faci familia de ruşine? De câte ori să-ţi înşir ce au fost străbunii tăi şi stră-străbunicii. Unde vrei să ajungi, hai? O haimana?

– Oli dragă, intervine Ina, vezi de câtă iubire te bucuri tu ! Ai toate condițiile de învățătură. Nu te uiți la Ion al lui Ioniță, țărănoi toți, dar premiant? Nu vezi că a intrat la pedagogică? Sau la Vița lui Dogaru, ajunsă la medicină. Tot o țărancă!

– Uită-te la alți copii! Toți învață bine şi tu, tu, viță cu sânge albastru, să rămâi o nimic, acolo, cu un liceu târât? Nu, nu! Eu, tatăl tău, nu admit nimic. Ştii doar câtă ambiție am avut şi am terminat o facultate!

* * *

Ciudați oameni sunt Păişanii! N-ai cum să-i înțelegi. N-ai cum! Falsitatea, impertinența, grosolănia, disprețul constituie acel specific melanj fără de care n-ar fi ei, acea combinație care le întreține existența şi pofta de a exista.

În plus, au ura. Urăsc tot ce nu le aparține. Se iubesc enorm pe ei. Narcisism de joasă specie. Cu cât o mocirlă se apropie de perfecțiune, cu atât ea este mai jos, într-un grad foarte scăzut.

Şi n-ar fi nimic dacă s-ar opri la ură. Dar ei bălăcăresc pe ceilalți, îi îmbăloşează, îi înnegresc. De cleveteala lor sunt feriți numai oamenii de care ei au nevoie şi numai atât cât au sprijinul acestora.

De unde va fi izvorând atâta cucută?

Tare nefericiți trebuie că sunt!

Ica este toată o pizmă. Fălcile i-au devenit de buldog fioros, cu priviri ucigătoare, iar la Dinu se simte tot mai mult golul educației adevărate, vidul de dragoste şi respect față de tot ce îi este exterior ființei lui. El este pustiit de caracter. Are o mare doză de fariseism. E liber de orice precept moral. Amândoi au ajuns să impună atitudini, să dicteze gânduri şi sentimente, să dirijeze oamenii.

Lina este o femeie sărmană, dar harnică şi supusă. Lucrează cu ziua. Ăsta e venitul ei. La Păişani lucrează de tânără. Şi acum, când oasele i-au îmbătrânit, Păişanii o iau la toate muncile din gospodărie.

– Tanti Lino, de ce te duci la sapă la Simion, la Tică şi la Elvira?

– Păi, măi doamnă, sunt oameni cumsecade. Şi la ei lucrez demult. Ne omenesc cu mâncare bună, cu o țuică nestricată, ne plătesc bine...

– Auzi, să ştii că eu nu te mai iau! spune, hotărâtă şi cu arțag, Ica. Eşti vecina mea. Să nu te mai duci la ei! Alege!

Țărancă cu mult bun simț, Lina vine la Tică, la Simion şi se scuză, ştiind clar că aceştia nu vor discuta niciodată acest fapt cu Păişanii.

– Vă rog mult să mă înțelegeți. Vin la dumneavoastră numai pe ascuns sau nu mai vin. Nu am trai cu doamna Ica de află că vă muncesc.

– Bine, tanti Lina. Ştim cine este şi cum este. Faci cum crezi că-ți este bine.

Şi lucrurile merg mai departe.

Dinu se întâlneşte destul de des cu Tică Robu, prietenul său „de Bucureşti”. Când este lume de față, Dinu special îl ia în tărbacă:

– Mai faci, mă, câte o băută?

– Hă, hă, hă! Care-i treaba ta?

– Dar la babornița din Malu te mai duci?

– Iar începi, „domnişorule” Dinuleț? Vezi-ți, măi, de ale tale!

– Ei, na! Lumea vorbeşte că te adună de prin şanțuri şi te leapădă la vreo vădană. Vreau să te ajut...

Se pare că sunt din ce în ce mai rătăciți Păişanii.

Nicu, priceput la mai toate meseriile, electrician, depanator TV, instalator de apă şi gaze, servea pe oricine îl chema. Doar din asta trăia. Avea darul de a fi un om cu inima deschisă, se împrietenea uşor, se apropia de cei pe care-i simțea că sunt ca el. Le făcea şi vizite de plăcere, neanunțate.

Aşa se face că s-a simţit apropiat şi de Simion, la care lucra. Ori de câte ori avea ocazia, îl vizita pe Simion. Discuţiile dintre ei aveau încărcătura sufletului lor bun. La ultima vizită, au stat la taínă despre soarta omului, cât este destin dat implacabil de Divinitate şi cât este drum urmat prin voinţa insului.

După un timp, Dinu se duce să-l cheme să repare ceva la instalaţia de apă. Cum Dinu ştie să-l tragă de limbă pe om, pentru a afla despre toate, să poată apoi a bârfi, Nicu îi spune cât de bine s-a simţit la domnul Simion, ce despovărat a fost de toate ale vieţii, după discuţia pe care au purtat-o.

– De ce n-ai trecut şi pe la noi? Ştii că Ica te tratează cu cafele?! adaugă Dinu.

– Am stat cam mult de vorbă şi n-am mai avut timp, se scuză Nicu.

– Când o afla Ica o să se supere, îi răspunde Dinuleţ după care hotărăşte: Bine! Te aştept neapărat poimâine.

Ajuns acasă, prima veste pe care o dă Icăi este vizita făcută de Nicu la Simion. Aceasta şi reacţionează:

– Auzi, ticălosul, pe noi ne-a ocolit. Să vezi numai ce-i fac!

– Măcar să-l laşi întâi să ne facă treaba, zice cu calm Dinu. Ştii cât este de ţâfnos. Ne lasă baltă instalaţia. Mai las-o dracului şi tu de gură! Când te porneşti...

Dinu a înghiţit gândul ce urma, nemairostindu-l.

Sosind să repare instalaţia, Nicu a fost bine primit. După terminarea lucrării, stând la masă, tam-nisam Ica a izbucnit:

– Nicule, ascultă la mine! Mă ştii cum sunt, nu trec multe cu vederea...

– Ce-am greşit doamnă?

– Cunoşti cât de ţanţoşă mă ţin. Nu prea mă plec în faţa oricui!

– Spuneţi, doamnă, despre ce este vorba?

– Uite! Ai trecut pe lângă casa mea şi i-ai vizitat pe Simioni. Auzi? I-ai vizitat tu, nu te-au invitat ei.

– Am simţit o chemare către acolo... Şi cum ne-am lăţit la vorbă, n-am mai avut vreme să trec şi pe la dumneavoastră.

– Sunt supărată foc! M-ai ignorat! De-acum nu te mai duci la ei, e clar?

– Cum să mă opriţi să merg la asemenea oameni? Sunt clienţii mei. Şi-apoi, ce-aveţi doamnă cu ei? Nu au spus niciodată nimic rău de dumneavoastră. De fapt, la ei nu se discută despre cutare om, cutare femeie, ci altceva.

– Nu, nu! Ori noi, ori ei! vorbi cu nervi Ica, bătând şi din picior, cum îi era obiceiul, încât Nicu a înlemnit.

Atât de năucit a fost omul, că şi-a vărsat focul spunând ce i s-a întâmplat copiilor lui, soţiei, clienţilor şi chiar lui Simion.

– Auzi, domnule, unde a ajuns, să-mi interzică a mă împrieteni cu anume oameni?!

– Nu i-ai cunoscut?

– Nici chiar aşa, adaugă indignat Nicu, să pună stăpânire pe sentimentele mele! S-o fi văzut ce aprigă era, câtă întunecime ieşea din inima ei, cu câtă înfumurare mă certa. Parcă era cu mintea răznită, Dumnezeule! Asta m-a revoltat, domnule!

* * *

Categoric, Păişanii sunt o întrupare a răului. Posibil ca ei să gândească despre sine precum Voland, duhul răului:

„O parte sunt dintru acea putere
Ce numai Răul îl voieşte,
Însă mereu creează bine.”

Voland este un gânditor rece şi sceptic, neîmpărtăşind idealurile de iubire ale creştinismului. Are un dialog cu Matei Levi, trimisul lui Jesua (Iisus Hristos), în care Voland este numit „duh al răului", „stăpân al umbrelor". Voland răspunde sec:

„– Ce ar fi făcut Binele tău, dacă nu ar fi existat Răul?"

Va fi fiind şi aceasta o modalitate de existenţă. De-a lungul generaţiilor, meteahna asta să le fi împovărat Păişanilor mintea şi sufletul?

* * *

Dinu se ducea săptămânal la liceu. Avea şi de ce. Olimpia şchiopăta bine. În anul I a avut două corigenţe. Lui Dinu îi reveneau toate aceste probleme. În anul II de liceu, din nou a avut necazuri. Proful de mate, un „închistat", nici nu vrea să audă de intervenţie. Dinu se temea pentru Oli din cauza acestuia. Se temea de repetenţie. Aşa că obţine transferul la alt liceu, din capătul celălalt al judeţului. Oli promovează clasa a X-a. Ajunge într-a XI-a. Anul şcolar începe binişor. Dinu îi asigură pe ai casei: Pia, Ica, Matei, că nu vor mai fi probleme. Oli are până acum note de trecere la toate obiectele. La fizică ar mai fi ceva, dar va fi bine. „Suntem la începutul lui noiembrie. Peste cinci săptămâni se încheie trimestrul I. Totu-i aranjat."

Se pare că le era menit Păişanilor să nu aibă linişte. După sufletul lor hain şi mitocănesc! Pe 17 noiembrie, primesc o înştiinţare de la diriginta lui Oli, să se prezinte de urgenţă la liceu. Cine să se ducă, decât Dinu? Era tare furios pe Oli, incitat mai ales de mătuşa Loret care, tot în ziua aceea, se întâlnise în sat cu o elevă la acelaşi liceu şi care-i spusese clar că Oli va avea mari necazuri. Toată fierea şi-a deşertat-o Loret în creierul lui Dinulică şi în inima surorii sale, Pia, spunând cu glasul ei de fumătoare:

– Vedeţi ce faceţi să nu păţim ruşine. Eu, una, nu mai scot capul în lume!

– Nu te îngrijora, Loret! Neamul nostru, călăuzitor aici, în Dedu, dar mai ales în cultura românească (avem, nu-i aşa, profesor universitar în familie!) nu va scădea, nu se va înclina în faţa acestor copii ai celor ce au purtat opinci.

– Aaa! Ţi-aminteşti, Piuţă, de vremea când noi, fetele, surori unite, încălţate cu pantofi cu baretă, tu roşii – că erai mai mare –, eu maro – ca mijlocie –, şi galbeni pentru mezină?

– Ei! Ce mai folosesc cele trecute? Tu, Ica, Dinuleţ, vedeţi cum acţionaţi, dragilor! zice Loret, basista fumătoare.

Ea, care nu avea copii, era cea mai înverşunată în familie. Iubire nu simţea în sufletul ei. Nici ură. Era un amestec de om şi femeie. Caracterele exterioare chiar că erau duplicitare. Vocea, mersul, atitudinile, gândirea erau de bărbat. Părul, buzele, mâinile cu gesturile lor şi „supunerea" doar erau de femeie.

– Acum plec la liceu, concluzionează Dinu.

Se îmbracă „distins", cu costumul bej în dungi rare, cu o cravată în „bie", având nuanţe maro şi crem, îşi pune pantofii „ de ocazie", ciocolatii, cu găurele şi fără şireturi. Urcă în „Dacia" şi pleacă, pe la ora zece.

Era un noiembrie mohorât, întunecos, capricios, cu ceţuri dense: din cer picurau şuviţe de ploi reci, insistente, sâcâitoare, care pătrundeau prin haine şi ajungeau „la oase", cum spune românul. Dinu ajunge cu bine la liceu. Stă de vorbă cu diriginta:

– Domnule Păişan, fata dumneavoastră a luat-o pe mirişte. Nu mai ascultă profesorii, nu învaţă, e brutală în convorbirile cu noi şi cu colegii ei. A devenit de stâncă, domnule! Nu mai vede şi nu mai aude nimic! A intrat în conflict de nemediat cu „fizica". Vedeţi ce faceţi! Situaţia este acută...

Dinu este verde-galben.

Cuvintele mătuşii Loret îi ţăcănesc în urechi. Este dezorientat. Sângele îi zvâcneşte în urechi. Se reculege, totuşi. O cheamă pe Oli în faţa directorului. Acesta, calm şi cu mult tact, expune cât de mult au ajutat-o pe Oli, cât au discuta de la om la om. După ce rămâne numai cu Dinu, directorul adăugă: „Pare că Oli are o lume a ei. Este dincolo de noi. Nu avem acelaşi limbaj. Noţiunile sunt percepute invers.

Domnule Păişan, încercaţi altfel, cu înţelepciune, cu calm, cu binele. Nu est cazul să precipităm lucrurile. Sunt atâtea căi de a acţiona...”.

Cu aceste vorbe în auz, Dinu ia pe Oli de braţ, chiar în faţa directorului care îl condusese până pe culoar. Fata simte încleştarea tatălui. Merg spre maşină. O perdea de sânge şi de întuneric se aşternuse pe mintea lui Dinu. „Acasă, acasă! Acolo vom discuta. Să mă calmez! Cu ai mei mă simt mai în putere, mai capacitat” îşi zice Dinu. Oli, tăcută şi speriată puţin, priveşte cum firicelele de ploaie se zdrobesc de geamul maşinii. Se face mică acolo, în colţul din dreapta-spate al Daciei. O reţea de gânduri îi cuprind capul şi o zgâlţâie, ameţind-o. Ceva îi vâjâie în creier. „Să închid ochii şi să închipui imagini plăcute. Până acasă mă voi limpezi.” Simte cum o toropeală plăcută o ia în braţe. Aţipeşte, dar parcă e în semitrezie. Se vede pe albia pârâului din sat. O clipoceală dulce se înalţă spre cerul albastru de vară. Intră cu picioarele în apa limpede. Vede cum fuiorul se modelează după bolovanii din vad peste care se saltă, spărgându-se uneori în bobiţe alunecânde în aer şi unindu-se apoi cu sfoara de apă. Vede un peştişor. Vrea să-l prindă. Renunţă. Dintr-o dată se simte cum galopează pe murgul vecinului. Ce elegant aleargă calul! Simte palele de vânt că-i saltă părul. E liberă, liberă şi fericită în aceste zburdălnicii pe colinele satului ei drag. Pe neaşteptate, calul opreşte, făcând ca trupul ei, din inerţie, să se plece în faţă, spre coama murgului. Deschide brusc ochii. Maşina se oprise în faţa casei lor. Ajunsese acasă. „Am să le spun frumos că n-am făcut ceva rău. Dacă proful de fizică este un înnegurat la suflet, un astupat la minte, ce n-are nimic comun cu meseria de dascăl, elevii trebuie să sufere? Ar trebui consultat psihic. Sunt mulţi colegi care au de lucru cu el. O să se repare totul. Le promit categoric că voi recupera...”.

* * *

Au intrat în casă. Pia şi Matei erau dornici să afle situaţia lui Oli. Au făcut patru cafele, deşi se lăsase înserarea. Tăcerea şi ceva tainic pluteau în cameră. Ica nu era acasă. O chemase cea mai bună prietenă a ei ca s-o ajute să facă prăjituri pentru botezul ce urma să aibă loc peste două zile.

– Ei, rupe tăcerea Pia, ce dracu s-a întâmplat aşa de grav de te-a chemat, Dinule?

– Grav n-ar fi, dar grupuleţul de profesori de ştiinţe ar vrea ca toţi elevii să ştie de 9 sau 10.

– Păi da, toţi. Eu aş fi luat la fizică un 5, să fi avut şi profesorul răbdare. El, iute, iute. „Hai, hai Olimpia Păişan, nu te mai tot zgâi la bănci, să ţi se sufle!” Auzi vorbă de profesor, „nu te mai zgâi”. I-am zis că „ce e aia zgâială?”. S-a supărat, mi-a dat 3 şi a făcut tărăboiul pentru asta.

– Taci! Ţi-am zis de atâtea ori să fii supusă faţă de profesori! intervine Dinu.

– Să te supui orbeşte? Chiar dacă te ofensează? Ce, eşti un scaun, îl pui unde vrei şi când vrei?

– Nu admit să-ţi cauţi scuze, auzi Oli? Sunt tatăl tău şi trebuie să mă asculţi. Ne faci neamul de râs!

– Da, fetiţo, zice Matei înfuriat, nu veni tu acum să ne dai lecţii! Să strângi din dinţi şi să faci ce ţi se spune!

– Ce sunt eu, o fleandură pe care o foloseşti şi o arunci?

– Oli, ce îndrugi tu acolo? Ce expresii sunt astea?

Dinu se scoală de pe scaun şi se îndreaptă spre Oli. Ea ridică mâinile a apărare, dar Dinu apucase s-o lovească peste faţă. Era congestionat; prevedea că situaţia fiicei sale era într-o balanţă precară. Ochii se dilată şi aruncă săgeţi otrăvite bietei copile. Devin spălăciţi, aproape incolori. Apucă să îndrepte un pumn spre spatele lui Oli. Ea se fereşte, ieşind în curte, să scape cumva pe moment. Îl ştie pe taică-său, e furios tare când se supără. E orb, precum taurul în arenă. L-a văzut în două rânduri, la şcoală, cum lovea cu cizmele în trupurile unor elevi. Mai bine să fugă din calea lui. O ia binişor, pe lângă zidul casei, spre grădină. Până mai încolo, vine şi mama. Ea e mai apropiată de copilul ei. Ce bine ar fi fost, Doamne, să mai fi avut o surioară sau un frăţior! Dar hapsânii ăştia de bunici n-au vrut. Oli îşi aminteşte că mamă-sa plângea pe ascuns, fiindcă o obliga Pia să facă avorturi. A avut, pe puţin, 25 de chiuretaje. ObişnuiaPia să-i controleze chiloţii, dacă are sau nu ciclu. Ce oameni!

Ajunsese Oli în dreptul scărilor din beton ale magaziei, când, deodată, simte o mână pe umărul ei, care o răsuceşte. Îl vede pe Dinu cum ridică celălalt braţ, cu pumnul strâns, şi-l repede ca pe un ciocan,

drept în fruntea ei. Se clatină. Încearcă să-şi menţină echilibrul, dar picioarele n-o mai ascultă. Parcă nu mai are muşchi. Cade, auzind o pleznitură înfundată şi un pârâit de oase. Mai simte cum gâtul nu mai poate susţine capul care-i fusese izbit de colţul treptei de jos a scării de la magazie. Picurii mărunţi-mărunţi ai ploii reci de noiembrie îi mângâiau faţa. Ochii ei nu mai puteau vedea nici pe omul care o lovise. Întunericul nu cuprinsese numai satul, ci şi fiinţa copilei.

Şi ploaia cădea neîntrerupt din cerul pe care puteai să-l atingi cu mâna, aşa de jos era. Iar mama, mămica ei, încă nu venise acasă... Copila a rămas întinsă. Zvâcniri abia perceptibile şerpuiau de la picioare spre umeri. Oli, acolo, în prăbuşirea din interiorul ei, se trezi în faţa unei clădiri imense, cu şase etaje, părăginită, în care intră. Observă că şi înăuntru domnea pustiul. Pereţii erau scorojiţi şi cu pete. Pânze de păianjeni îmbrăcau colţurile. Ajunse într-un coridor lung, cu camere pe dreapta şi cu două rânduri de scări spre etaj, pe stânga. Din coridoare plecau intrări în alte camere. Mirosea a putreziciune.

Aerul, rarefiat, îi făcea respiraţia greoaie. Înainta pe coridor. Posibil să fi fost abandonată chiar de la construire clădirea, căci nu avea nici tocărie la uşile şi ferestrele camerelor. Intră în prima încăpere. E o înfundătură. Iese. Intră în cea din fundul culoarului. Tot o înfundătură. Se întoarce, descoperă scările spre primul etaj. Urcă. Aceeaşi privelişte sinistră o înfricoşează. Dă să pătrundă în prima cameră. „Nu mai există nici o ieşire” îşi spune. Revine în coridor şi merge în altă cameră. Acelaşi pustiu. Numai că pe un perete sta lipit corpul lăţit al unui bărbat. Era viu şi deformat. Braţele întinse oblic spre jos, se terminau cu nişte palme enorme. Labele picioarelor erau ca nişte pâini imense, dezgustătoare... Fuge... Mai urcă un etaj, dar observă că pe balustrada scării atârna o palmă de om cu antebraţul numai. Mâna mişcă. Se dilată. Oli urcă disperată încă un etaj. Simetric. Numai că la intrarea în camere atârnă alte palme fabuloase. Inima ticăieşte cu zgomot, dar din ce în ce mai rar. Se scufundă şi trupul ei şi inima, ambele deodată. Se sperie... Unde este ieşirea? Unde? E captivă... Intrările au dispărut. Singură, în acest labirint înfiorător... Ce labirint? Prizonieră rămâne în casa asta enormă, ruinată, rece, încâlcită, fără nici o ieşire. „Pe unde să mă salvez?” Aleargă, aleargă de la un capăt la altul al coridorului. Peste tot zăgazuri... Nu are scăpare. E sclava mâinilor şi a Omului-Plat. Şi singură... singură... Nu este singură! Omul-Plat, deformat şi despuiat, lipit pe peretele camerei vizitate, îi sare deodată în spate şi cu braţele alungite, terminate în palmele uriaşe, o cuprinde. O strânge de sâni, de pântece, o sufocă prin tentacule ca o caracatiţă scârboasă, gelatinoasă... E hăituită... „Pe unde să ies de aici? Dumnezeule Mare, ajută-mă!” Se zbate cu Omul-Plat agăţat de spatele ei. Porneşte pe coridor, se izbeşte de pereţi... Vede scara coborând spre parter. Se repede în disperare pe ea. Cade cu capul în jos, simţind abia acum greutatea de plumb a Omului-Caracatiţă. Alunecă pe scările devenite tobogan. Alunecă pe brânci cu Omul-Caracatiţă în spate, într-o viteză uluitoare. Ca un berbec de luptă, cu capul sparge zidul din capătul de jos al scării şi se pomeneşte într-un tunel vertical, ducând spre centrul Pământului... Vâjâit, şuier, întuneric, cădere... cădere... Deodată, în tunelul întunecos şi rece, înfricoşător, aude – cu mii de ecouri ai pereţilor acestuia – ţipătul: „Aaaauuuu!” Şi nu mai ştie... S-a strivit de fundul tunelului... E linişte, linişte, linişte... Numai în hăul tunelului stăruie strigătul: Aoleeeuuu!... Aoleeeeuuuu! De ce? De ceeee? Aaaah!... Vaaai! Vaaaiii

* * *

Dinu e tot o sudoare, de parcă ar fi aruncat peste el cineva găleţi cu apă, ca la paparude. A înlemnit. Mut ca un dingo. Fuge la Pia şi la Matei, arată cu mâna spre curte... După o clipă ce pare dilatată, cu buzele-i tremurânde pe o faţă galben-vânătă, bâlbâie în şoaptă:

– Oli... aaa-cooo-lo-... haideţi!

– Ce vrei să spui, Dinuleţ?

– Maaamăăă! Bleeesttteeem pe noi! N-aaaam, n-aaaam vrut!

– Spune, băiete! intervine Matei, tot cu voce moale.

– Veniţi!

Tustrei se îndreaptă spre locul năpastei... Înţeleg... Tac... Pia, cu sângele ei rece, îşi dă seama, cuprinde tragedia şi urmările ei pentru Dinu şi şopteşte:

– Hai cu ea în casă! Şi... muțenie!

Dintre toți, Pia avea judecata faptelor reale. Ştia să aleagă soluția potrivită lor. De multe ori ea salvase familia din situații grele, încâlcite. Găsise ieşirea cea potrivită. Chiar dacă urmările nu erau mulțumitoare. Pe moment şi pe mai departe, soluția le-a fost favorabilă. Ştia să rişte. Din momentul în care au luat-o pe brațe şi au dus-o în camera ei şi până în clipa în care, pălmuind-o, zgâlțâind-o şi strigând-o zadarnic pe Oli a lor cea scumpă, a înțeles pacostea şi a şi hotărât ce şi cum vor face.

* * *

Au Păişanii o pivniță sub trei camere ale casei. O pivniță înaltă cu un coridor şi două încăperi. De folosit, folosesc numai pe cea din față. Pentru a agăța funiile de usturoi sau de ceapă, pulpele şi coastele de la porcii de Crăciun, şiragurile de ardei iute. În tavanul beciului sunt cârlige de fier.

Pia, femeia pragmatică, decide:

– Repede, până nu vine Ica, o luăm pe Oli şi o ducem în beci. Dinule, ia adu-mi cordonul de la balonzaidul ei! Ştii unde e. Hai, mişcă-te!

– Ce faci, femeie? intervine Matei. Ce vrei?

Cu sânge rece şi cu mintea limpede, totuşi înfierbântată, Pia răspunde:

– N-ai priceput, cap bleg? O ducem acolo.

Dinu îi dă cordonul. Cu foarfecele pregătit deja, taie cordonul în două.

– Copile, te urci pe scăunelul beciului şi legi de un cârlig cordonul, lăsând să atârne partea tăiată. Partea astălaltă o s-o leg la gâtul lui Oli, mai zise ea, aplecându-se şi săvârşind la gâtul dezgolit al nefericitei un laț, pe care îl strânse bine, lăsând liber capătul tăiat.

Stingând lumina din cameră, au apucat corpul încă neînlemnit şi l-au coborât în beci, Dinu urmând întocmai porunca maică-sii, după ce învârti butonul comutatorului din încăperea din dreapta a pivniței.

Pia iese în gârliciul beciului.

Sub cerul căzut, prin ploaia măruntă, mocănească, un țipăt de deznădejde spintecă liniştea şi întunericul:

– Aaaaah!... Vaaaai, oameni bunuri! Săriiiiți! Vaaaiii, vaaai, Oli a mea scumpă! Nepoțica mea duuulceeee! De ceeee? De ceeeee?... Iubirea noastrăăăăăă....

– Oliiiii! strigă, disperat, Dinu. Te-ai spânzuraaaat! De ceee? De ceee? Vaaaiii!

Este acelaşi urlet cu care plecase sărmana Oli din lumea noastră, auzindu-l în tunelul înspăimântător, fatal.

Matei se mişca de colo-colo, după ce aprinsese becul din colțul casei, aşa cum îi spusese Pia înainte de a-şi declanşa țipătul. Vecinii au sosit. Cu toții rămân înmărmuriți. Câte unul îngaimă:

– Ce durere, Doamne!

– Cum s-a întâmplat?

– Vai, ce nenorocire!

– Priviiiiți, oameni buuuni, fetica noastră scuumpăăă! Am găsit-oooo în beeeeci, spânzuratăăăă! boceşte Pia cât poate de natural. Uitați-văăăă!... Cu ăst cordon... L-am tăiaaat... s-o salvăăăm. Dar nuuu, n-am putuuut... Dumnezeuleee...

– Am pierdut-ooo, am pierdut-ooo! Haideți, s-o ducem în casă! roagă Dinu pe cei câțiva bărbați dintre vecinii sosiți.

Au dus-o.

Ei, Păişanii, gândeau, din mers, fiecare pas: Va veni Ica, mama-leoaică... „Ce să-i mai spunem?” Oli e întinsă pe masă. Cineva mai aprinde o lumânare în sfeşnicul improvizat. Asta e realitatea. S-a spânzurat pentru situația de la liceu... Atât! Asta i-a spus Icăi. Oli era scumpa ei, sufletul ei, minunea creată de ea, Ica.

– Olimpia... Cine mi te-a luat... De ce ai plecaaat? Mă laşi pustieeee... Simioaaaane, Simioooon!

Toți strânșii în curtea și casa Păișanilor, n-au prea înțeles ce strigă Ica. O știau cârcotașă. Dar acum ce însemna numele ăsta? Era o nebunie. Simion e om stimat, știe ce vrea, muncitor, manierat. Ce treabă avea cu el? Abia mai târziu satul a înțeles că strigarea lui Simion de către Ica era toată ura ei împotriva acestuia. El avea trei copii deștepți, elevi premianți și studenți cu bursă. Veninul ei era succesul altora și neputința Păișanilor. Ea, Ica, femeia de la munte robustă, ciolănoasă, a fost adusă în casa Păișanilor în credința că va schimba, „va limpezi sângele lor stricat de vremuri", ca în „Ciuleandra", cu Puiu Faranga. N-a reușit în douăzeci și trei de ani să schimbe nimic. Sângele, genele Olimpiei, unicul ei copil, ar fi trebuit schimbate de Ica numai? Se vede că nu s-a putut. Este mult putregai aici, gunoi. Gunoiului n-ai ce-i mai reda din existența lui de odinioară. Acel ceva devenit gunoi nu mai poate fi reversibil.

Posibil ca Ica să fi înțeles că genele familiei în care a intrat să fi obosit. Desfrâul Păișanilor, dezmățul zilnic, nepăsarea pentru cel de alături, îngâmfarea, disprețul mai ales față de toți dovedesc neputința genetică...

– Dumnezeeeuleee!

Atât a mai rostit Ica. Așa au acționat Păișanii, în credința că „țărănimea incultă" pricepe greu, că poți să le spui orice. Invocarea Creatorului în acest moment dramatic nu a dus decât la creșterea milei oamenilor față de Păișani. Oamenii înțeleseseră și i-au iertat.

Chiar în noaptea aceea au adus doctorul, amic de familie, stabilind să nu se mai cheme poliția, cum cere legea. Medicul, om deștept și cu mult suflet, a gândit că blestemul este deja cutremurător. Cine și ce ar mai fi câștigat dacă Dinu ar fi fost judecat și arestat pentru provocarea decesului? E cert că nu a dorit să aducă nenorocirea în familie. A eliberat certificatul de deces pe răspunderea sa, mizând că poate convinge Procuratura în caz de cercetare. Și bine a gândit!

O zi a mai stat Oli în casa părintească. În ziua următoare, au dus-o în casa de veci, unde este liniște, unde nimeni nu te mai poate vedea. Graba cu care au ascuns trupul copilei în pământul primitor și mut, liniștea nelalocul ei a Păișanilor, cursul vieții urmat normal de aceștia, necercetarea – mai ales – a cazului toate au determinat ca satul să înțeleagă ce s-a întâmplat în realitate și să tacă, să îngroape această problemă de familie, așa cum au îngropat-o ei pe Oli. „Până la urmă, e problema lor. Pedeapsa nu le-o dăm noi, ci Dumnezeu la «Judecata de Apoi». Ce mai mare osândă decât asta ar putea îndura?" Așa vorbeau oamenii între ei, adăugând că speră să-i schimbe în bine întâmplarea cruntă prin care au trecut, să fie și ei mai cinstiți, mai blânzi, mai înțelegători... Să fie oameni!

III. NELU „PRISTOSU”

Nelu Bubu se naşte şi copilăreşte în comuna Dedu, un sat din Subcarpaţii Sudici, pe valea pârâului Rogoz. Părinții, fiind oameni sărmani, îl dau de mic să vadă de oile ciobanului vecin cu ei, aşa că Nelu nu prea se duce la şcoală. Asta şi din cauză că el nu putea să pronunțe bine cuvintele, la mai fiecare cuvânt adăuga un „h” gutural.

– Ce mai faci tu, Nelule? îl întreba vreun țăran.

– Bhine, nhene Ioanhe1 răspundea copilul.

Doar pentru asta îl întrebase omul, să-l audă vorbind.

Copilăria şi adolescența şi le-a petrecut mai mult pe coclaurile satului şi în munți, în timpul păşunatului de vară, cu turmele baciului său. Rar frecventa horele din sat. Anii au trecut. Nelu se trezeşte flăcău în toată firea, fără a şti prea multe despre viață. Pe păşunile din Bucegi, unde mergea în fiecare vară, mai întâlnea drumeți cu care mai vorbea. Aşa cunoscuse el un muncitor din Braşov, secretar de organizație de partid la „Steagul Roşu”. Îi rămăsese în minte doar numele de Ilie, „tovarăşul Ilie”, şi uzina unde lucra.

După război, sărăcia îi apăsa tot mai mult pe oamenii de la sate, iar oraşele ofereau locuri de muncă. Lui Nelu îi răsare în minte „tovarăşul Ilie” de la Uzina „Steagul Roşu” din oraşul Stalin (aşa numiseră românii Braşovul, la comanda rusească) şi pe loc se hotărăşte să ia drumul spre acest oraş, împreună cu un alt cioban cu care mânase oile. Căpătase el curaj în anii petrecuți sub cerul liber, în ploi, în neguri, în grindină, dând față cu lupii şi urşii veniți să ia vreo oaie, aşa că, într-o zi a anului 1950, cu o bocceluță în spate, pleacă pe jos spre Oraşul Stalin, să-l caute pe „tovarăşul Ilie”, spre a-l angaja şi pe el la uzină.

Nelu Bubu era analfabet. Unde să-i găseşti un loc de muncă? Desigur, unde era muncă brută, grea, periculoasă, la turnătorie, la UTOS (Uzina de Tractoare, Oraşul Stalin). Aici deprinde, cu vremea, automatismele procesului de turnare în formele ciudate, făcute din lut şi nisip, ale blocului-motor. Munceşte supus şi urmează şi şcoala de alfabetizare, 4 clase primare. Apoi obține şi calificarea în meseria de turnător. Turnător a fost angajat, turnător a ieşit la pensie, în anul 1979. A avut noroc, fiindcă „munca grea”, mereu la temperaturi ridicate, față în față cu metalul topit, uneori clocotind, i-a adus pensionarea la 52 de ani.

Ce să facă el în Braşov? [După moartea lui Stalin, în 1953, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice ajunge Nikita Sergheevici Hruşciov. Acesta, cu un curaj nebun pe vremurile acelea, denunță cultul personalității lui Stalin, în şedința închisă a Congresului al XX-lea al P. C. U. S. din 1954. Ca urmare a acestui act, cei ce făceau „sluj” în fața ruşilor, „hotărăsc” revenirea la numele de Braşov a oraşului. Auzi, Oraşul Stalin! Ca ş cum ai spune în limba suahili, luganda sau kiluba din limbile bantu: Satul Başutoiul, Aşezarea Baganda!! Circula, pe vremea aceea, gluma „românilor” făcând haz de necaz, ivită din gura taxatorului I. T. A. pe autobuzul Târgovişte-Braşov, care anunța: „Tovarăşi călători, ne aflăm la Pietroşița. Urmează Păduchiosu’, Stalin”. Ce frumos, câtă satisfacție a românilor din zonă, să audă: „Păduchiosul Stalin!” Păduchiosul este denumirea Cotei 1000, cumpănă între județul Dâmbovița şi Prahova. Aşa au numit muntele comuniştii români, „Cota 1000”. Dar el arămas tot cu numele de „Păduchiosul”. A trecut şi asta, cum au trecut atâtea valuri peste acest vârtos neam al românilor]. Aşa că, pensionar, a revenit în sat, la casa părintească.

Murindu-i părinții pe când el turna blocuri-motor la Braşov, a rămas tot aşa de sărăcuță locuința lor de pe Rogozul clipocind încântător vara, urlând furios pe timpul ploilor tomnatice sau primăvăratice. Două odăi. Atât! Cu pământ pe jos...

Cu voința lui necocoşată a cârpit casa, a reparat gardul a luat două căprițe, obligându-şi creştina care îi era soție să-l urmeze aici, la Dedu, satul lui, iubirea lui din copilărie, dar şi din adolescența pe care nu şi-o putea aminti prea clar. A devenit cetățean al satului. Şi-a făcut la Miliție schimbarea domiciliului.

Pe linie de partid şi-a făcut mutarea la Organizația Nr. 3 Dedu, a P. C. R. Aşa l-am cunoscut. Este un om mărunt, adus de spate, cu mers hotărât, aducându-şi labele picioarelor sub forma literei „V", „unul hăis, altul cea". Mâinile îi sunt lungi pentru corpul său. Le bălăbăneşte când merge, iar când vorbeşte le încrucişează, le saltă, le dă în lături. E un deliciu de om, mai ales că vorbirea-i contrastează cu gestica. Gesturile vor să completeze cuvintele rostite în acelaşi fel ca în tinerețe, cu acel „h" gutural:

– Dhomnule înhvățător! Heu sunht bun hom, cinhstit, mhuncitor, dhăruit parthidului. Nhici nu şthiți câth erham dhe lăudhat în uzhină. Eu, Nelu Bhhubhu!

– Bine, nea Nelule, dar spune-mi despre munca dumitale.

Şi mi-a povestit...

– A fost greu?

– Nhu, dhomnule! Am dhus samharul, ca măgharul în thurma de oi!

Acelaşi „h" gutural îl făcea unic în organizația noastră de partid. A devenit simpatic. Un deliciu era. Şedințele de partid erau organizate la şcolile din comună. Organizația P. C. R., cuprindea în acei ani, țărani, pensionari, cadre didactice sau sanitare, agenți agricoli sau veterinari.

Era ca un făcut! Nimic nu ne atrăgea mai mult decât nenea Nelu Bubu. Pitoresc prin darul de a povesti şi a rosti cuvintele, mic de statură, cocoşat puțin, cu o față mare, expresivă, având un nas „borcănat", cu ochi de viezure, mişcători mereu în toate direcțiile, cu buzele proeminente ca de maimuțică, aducea „spectacolul", divertismentul şedințelor de partid care erau nespus de chinuitoare, stresante, cu discuții într-o singură direcție: „îndeplinirea planului economic în profil teritorial", în special la „carne de porc", „carne de pasăre", „nuci", „prune afumate", „lapte de vacă" şi „ouă". Erau indicatorii după care primarii – secretari ai comitetelor comunale ale P. C. R. – erau premiați şi evaluați, dar erau şi condițiile ca Județeana de Partid să trimită la sate mălai, făină, ulei, gaz lampant, chibrituri, tărâțe. De fapt, aproape toate mărfurile de la cooperativă erau condiționate de ce aduce țăranul din gospodăria sa.

Comuna Dedu avea patru Organizații ale Partidului Comunist Român: Nr. 1 şi Nr. 2 în comuna reşedință – Organizația „Rugu" – satul Rugu – şi Organizația „Malu", unind aici comuniştii din satele Coasta şi Malu. Regula lui N. Ceauşescu era ca un singur om să cumuleze funcțiile într-o localitate, ca şi el, şi secretar general al P. C. R. şi preşedinte al României! Aşadar, primarul din Dedu este şi secretarul organizației comunale de partid. Pentru a ține îndeaproape realizarea sarcinilor organizației județene, el participă la şedințele de partid, să vadă el cine şi cum, să-i ştie pe oameni, cui să dea bon de lemne, cui să nu dea bon de butelie de aragaz, cui să dea dreptul de a lua pâine de la cooperativă.

Nu se putea ca în ziua adunărilor, primarul Sile Bord să nu vină la şedință. Ione Dic, secretarul Organizației Nr. 3 Dedu a P. C. R., se ridică de la catedră, propune alegerea unui prezidiu format din 3 tovarăşi, după care sunt votați şi aleşi în unanimitate Sile Bord, Ione Dic şi pensionarul Nilă Tone. Aceştia vin la catedră şi:

– To'a'şi, mulțumesc adunării că ne-a ales să conducem lucrările şi mulțumesc prezidiului că m-a desemnat preşedinte – spune Ione Dic – şi vă propun următoarea ordine de zi:

1) Sarcinile ce revin comunei Dedu pe acest an la fondul de stat;

2) P. C. R. – centrul vital al națiunii;

3) Întrebări, discuții;

4) Plan de hotărâri al Organizației Nr. 3 Dedu.

Cine este „pentru"?

Mâinile tuturora se înalță cât mai vizibil pentru a-şi exprima acordul unanim. Dau cuvântul domnului secretar P. C. R. Dedu şi primar al comunei.

Sile Bord se ridică masiv, suflându-şi aerul din foalele pântecului său proeminent printr-un „pffhhhuumm" prelungit, după care începe:

– To'ar'şi, ne aşteaptă un an cu noi sarcini, mai mobilizatoare (nu erau mai mari, mai înrobitoare, ci doar „mobilizatoare"), mai ales că Organizația satului nostru s-a situat în frunte în anul trecut, deşi mai avem restanțe la: carne de porc, lapte de vacă, fulgi de tot felul, măceşe, cătină, plante medicinale, gogoşi de mătase. To'ar'şi, anul acesta avem şi mai multe sarcini, căci noi nu acționăm „ahotic", (nu putea pronunța, probabil, cuvântul „haotic"), ci gândim clar, plecând de la adevărul că P. C. R. este „centrul vital al națiunii", cum spune to'a'şul N. Ceauşescu. Şi trec şi la punctul doi din ordinea de zi: păi, partidul nostru a organizat şi a înfăptuit, prin lupte de mulți ani, **totul în România**. Uzine, fabrici, tractoare, blocuri, agricultura socialistă cine le-a „făcut"? Partidul...

Face o pauză, gustând din paharul de apă obişnuită, aşezat pe o tavă de plastic. Apoi continuă:

– Mi-aduc aminte că eram la Ploieşti, la o instruire cu primarii din trei județe şi că, în dormitor cu noi, era un primar din comuna Pănătău, județul Buzău, Dinu îl chema. Un învățător deştept, bondoc, dar bețiv, deşi tânăr. Când ne adunam seara şi ne luam pijamalele, doar îl auzeai şi-l vedeai pe jumătate echipat, ridicându-se în picioare pe patul său, crăcănat puțin pentru a-şi ține echilibrul, cu mâna dreaptă, având pumnul strâns ca în afişul cu „muncitorul mâniat", ridicată şi strigând a îndemn: „Partidul, măăă!..."

Cădea pe pat. Mai încerca să se echipeze de noapte şi iar se ridica spunând: „Partiiiduuul, măăă! El ne are grija!". Ei, vedeți, ăsta simțea, bre, ce este partidul! Adevărat că este „centrul vital al națiunii"...

Noi, comuna Dedu, avem un plan mobilizator. Iată, în mare, ce trebuie să dăm la fondul de stat ca să îndeplinim „planul economic în profil teritorial":

- 160 tone carne de vită;
- 260.000 bucăți de ouă de găină;
- 3632 hl. de lapte de vacă (şi urmau: carne de porc, de oaie, de pasăre, lână, fructe, fulgi, fructe de pădure);
- şcolile trebuie să predea 25 kg. de gogoşi de mătase.

Membrii de partid să fie în frunte, să fie exemplu, să-i îndemne pe toți ceilalți."

După ce se termină prezentarea „documentelor", urmează discuțiile. Din banca întâi, unde se aşeza de fiecare dată, se ridică pensionarul-petrolist Gore Baciu, pune o mână în şold, iar cu cealaltă se sprijină de fața băncii, îndoindu-se în față şi puțin într-o parte şi începe să spună, cu un glas rar şi apăsat:

– Noi, muncitorii, ştim ce înseamnă disciplina de partid, tovarăşi. Am stat ani de zile la gura puțului să dăm țării mai mult petrol. Cu mâinile unse mereu de păcură, mâncam ce mâncam, că mai luam de-acasă. Dar cât să-ți ajungă? D-aia țăranul este dator să trimită surplusul la oraşe, muncitorilor. Tot ce e de prisos să dea, mai ia şi un ban... Eu, tovarăşi, mă înscriu cu un porc de 80 de kg. Dar toți să dea!

Cere cuvântul Socol B., un palavragiu de clasă, fariseu născut şi făcut:

– Tovilor, ca profesor mi-au angajamentul să cresc, cu elevii, viermi de mătase şi să predau pentru comuna noastră 8-10 kg de gogoşi.

– Gogoşi de mătase să fie, nu „gogoşi"! zice unul din sală printre buze, observație lăsată să se stingă, ca şi cum nu s-ar fi auzit.

Era şi țâfnos acest Socol. Oamenii îl ştiau şi preferau să evite discuțiile cu el, dar erau şi din aceia care îl provocau.

– Tovarăşe primar, intervine tov. Costi Crudu, eu propun să nu dați bon de butelie sau de lemne nici unui membru de partid care nu dovedeşte că dă ceva la fondul de stat. Şi mai zic ceva: nici mălai sau gaz de lampă să nu li se dea de la cooperativă, decât pe schimb de marfă.

– De acord, tovarăşi? întreabă primarul.

– Daaa! răspund mai toți, ridicând mâinile a aprobare.

Nelu Pristosu, cum a fost el supus toată viața şi înțelegând să intre în „şuvoiul” gloatei, căci rău nu este, se ridică, schimbă des greutatea corpului de pe un picior pe celălalt într-un neastâmpăr evident, îşi freacă mâinile şi intervine după ce i se dă cuvântul:

– Tovharăşi, eu shunt un hom sărmhan, mă ştthiți. Părhinții au fhost ţhărani shăraci. Am venhit în shat la phensie. Am hmucit la „Tracthorul”, în sala de thurnăthorie. Ştiu ce nhevoi au muncithorii de la oraşe.

După un timp de vorbire, începe să se precipite. Aşa face mereu. Dă şi într-o bâlbâială, fiindcă vrea să spună totul dintr-o dată:

– Dhe-dhe la-la țhă-țhărani să-să vinhă hrana. Phă-phăi dhe-dhe un...undhe? Toți să-să... să dhăm... pri... pri... pristhosul nos... nos... nostru. E... e... eu a... a... am pu... puțhin. Do... do... două o... oițhe, câ... câ... câtheva gă... gă... găinhuşe şi... şi... şi o vhacă. Da... da... dhau thot ce... ce-mi es... es... este de pristhos. Tot pri... pri... pristhosul îl dau... to... tovharăşi.

Aşa s-a ivit numele Pristosu.

Era un moment de amuzament pentru cei mai mulți. Îşi făceau semne, îşi dădeau coate, îşi aruncau priviri. Dar se va fi gândit cineva ce mecanism interior determină asemenea manifestări la nenea Nelu? Ce procese mintale se produc acolo, la el? Ce simte el? Cum se reflectă lumea în mintea şi în sufletul lui? Care au fost bucuriile lui într-o viață de om? Ce i-au oferit viața, lumea, satul, uzina, apoi iar satul?

Ce-i oferim noi, cei de aici, în aceste clipe? Uităm că trecem, ca şi el, spre aceeaşi haltă.

Uşor batjocorim! Deloc sau greoi mângâiem! Suntem străini unii față de alții. Dar, nu cumva suntem străini şi față de noi?

IV. SERGENTUL

Acel mijloc de noiembrie venise aprig, cu alai de ceţuri lăptoase şi reci, cu bice de ploi mărunte şi pătrunzătoare, cu şfichiuiri de vânt năprasnic de-ţi tăiau suflarea şi-ţi îngheţau oasele. Val Gorun simţea nu numai vrăjmăşia vremii, ci-şi simţea şi sufletul pustiit. (Era ca un condamnat din poezia lui Alecsandri, „Pohod na Sibir”). În talie numai (nu avea măcar un pardesiu), cu valiza de recrut în mână, în coloana de nou-încorporaţi, formată după coborârea în gara Iaşi, mergea, îngândurat şi îngheţat mai mult de emoţiile ce-l făceau să tremure, spre cazarma de grăniceri. Simţea deja că nu mai este o fiinţă raţională. Gândea totuşi, dar nici un gând, nici un gest, nimic nu mai era în vrerea lui. El, ca şi ceilalţi, era în puterea altora, cum se afla acum, sub poruncile sublocotenentului delegat. Stările acestea aveau să se lăţească şi să-l cuprindă total în lunile următoare.

Au intrat pe porţile cazărmii. Pustiul creştea în el. Ciori gălăgioase cobeau în copacii negri din curtea imensă a batalionului. Un gard înalt, din beton şi sârmă ghimpată deasupra, cu gherete de pază din loc în loc, dădea ocol clădirilor sinistre, cu pereţi din cărămidă netencuită. A înţeles că acest gard îl va separa de lume, de viaţă, că este sechestrat, că nu mai are nici un drept, că nu va mai simţi vreo bucurie, nici măcar zâmbetul nu-i va mai înflori pe buze. Devenise deja un lucru: scaun, scândură, cleşte, lopată... Asta şi era. Vestoanele kaki puteau să-l mute ici şi colo, să-l folosească, să-l înjure, să-l pipăie, să-l culce la comandă, să-l ducă la sala de mese, să meargă la W. C... Toate se mişcau numai la dorinţa vestonului kaki, cu ceva grade pe umăr.

I-au tuns pe cei noi în nemilă, le-au dat lenjerie şi haine, i-au dus în dormitoarele cu paturi de puşcăriaşi, suprapuse şi le-au spus programul pe ziua aceea. Val se ruga în gând să nu-i cadă vreun pat de deasupra, fiindcă a observat că acestea erau mai înalte decât el cu vreo 40 de cm. Cum să se urce şi să coboare de acolo? Nu îndrăznea să spună cuiva. Se pare că atunci când gândeşti ceva, acel ceva ar trebui să se îndeplinească, îşi spunea el, după ce a primit patul chiar „la etaj”. O să se obişnuiască şi cu asta. Mult mai greu i-a fost să facă patul, să întindă cearşaful şi pătura încât banul căprarului, comandantul grupei, să se rostogolească de la capătul unde este perna până la picioare, după o linie dreaptă. Se căţăra pe paturile vecine şi pe cele de dedesubt pentru a îndeplini această treabă. De aceea, trebuia să se scoale ceva mai devreme şi să facă patul înaintea celorlalţi. Altfel, le-ar fi deranjat.

Zilele treceau cenuşiu. Tristeţea îl copleşise. A scris cu lacrimi mamei sale, rămasă singură în Galaţiul lor drag. Se îmbărbăta. Se străduia să fie supus, să vadă gradaţii că el, deşi este învăţător, se încadrează în programul grupei, al plutonului şi al companiei în care fusese încorporat. Ea, mama lui scumpă, care l-a crescut şi l-a ocrotit, să ştie că e sănătos şi că va trece cu bine peste perioada asta grea, de instrucţie dură, mai ales că decembrie a sosit la Iaşi cu multă zăpadă şi geruri năprasnice. Este foarte ocupat. Şi este bine aşa, fiindcă timpul trece mai repede. Zilnic ies la câmpul de instrucţie, unde învaţă mişcări de front şi mânuirea armei. Comandanţii îi „călesc” prin nămeţii de zăpadă, comandând:

– Culcat! Salt înainte! Culcat! Salt înainte! Culcat! Spre inamic, târâş pe genunchi şi coate, executat! Salt înainte...

Suflau bieţii răcani precum vitele de povară. Nori de aburi le ieşeau la expirarea aerului din plămânii deveniţi foale imense.

În decembrie, la trei săptămâni de la sosirea în Batalionul 3 de Grăniceri Iaşi, Val Gorun a fost selecţionat să ţină cursuri de alfabetizare cu soldaţii. Îi plăcea. Era apropiat de soldaţii cursanţi. Îi ajuta cu

drag, ca pe copii, aşa cum fusese pregătit la şcoala normală. Două ore pe zi, după-amiaza, avea şcoală, fiind scutit de programul plutonului sau companiei, acel program draconic în perioada de instrucţie.

De 30 Decembrie, „Ziua abolirii monarhiei şi proclamării Republicii Populare Române”, pentru merite în instrucţie şi disciplină i s-a atribuit gradul de „fruntaş”, prima treaptă din „gradele” militare. Pentru activitatea de la cursurile de alfabetizare i s-a dat prima permisie în oraş, dar în grup, spre a merge la spectacol la Teatrul Naţional „Vasile Alecsandri”. Ce bucurie imensă i-a inundat sufletul când s-a aflat în sală! Privirile nu conteneau să soarbă armonia de culori şi de forme arhitecturale ale cupolei teatrului, ale balcoanelor, ale pereţilor. Nu este un locşor în tot interiorul săli mari a teatrului care să nu fie decorat, lăsând fantezia să descopere bogăţia acestei ornamentaţii: dragoni, axe multiple, şerpuiri, gesturi expresive, compoziţii în diagonală, vârtejuri, „gorgone”, un adevărat repertoriu de flori de câmp sau flori de gheaţă. „Ce înseamnă baroc, ce este clasicismul faţă de searbădul de azi!”, gândea Val, amintindu-şi de vorbele profesorului de limba franceză, un adevărat enciclopedist ce studiase la Paris:

– Băieţi, şcoala voastră a fost vopsită în roşu ţigănesc. Au fost distruse ornamentele, frizele exterioare ale clădirilor, care aminteau de regele nostru. Priviţi pereţii clasei! Doar cei patru „mari al Lumii”, „Creatorii Luminii”: Marx, Engels, Lenin şi Stalin! Asta e şcoala?!... Cine sunt, măi copii, ăştia? Ţi-e lehamite, vomiţi...

Au plâns normaliştii când, în 1950, a fost arestat pentru ideile lui, pentru frumuseţea gândirii lui de român ce plămădea alţi români, viitori învăţători ai lumii satelor. De ce tocmai acum lui Val îi vin în minte aceste imagini sumbre? El era oarecum mirat că au scăpat „Diavolului Roşu” de la Răsărit asemenea bijuterii arhitecturale, precum Teatrul Naţional din Iaşi, conceput şi realizat în 1896 de arhitecţii vienezi Helmer şi Fellner.

Admirând fascinanta sală, orbit de frumuseţea ei, gândul îi fuge iar la întâmplările de la şcoala normală, din anii 1949-1950. „Ce-au avut, oameni buni, ruşii ăştia bolnavi de pământuri, de Dunăre, de Marea Neagră, de Bucovina, de cernoziomul Basarabiei, ce-au avut cu profesorii mari de i-au arestat? De ce i-au înlăturat din învăţământ? De ce le-au dat domicilii forţate? De ce i-au exterminat, până în final? Sperau să nu mai fie România! Să piară neamul şi limba asta, încăpăţânată a se menţine latină!”

Şi Val lăcrima stânjenit, căci tovarăşii lui nu aveau cum să-i simtă gândurile, amintindu-şi cum au dispărut din şcoală: Constantin Capră – profesorul excepţional de limba română, om de suflet şi nemaipomenit pedagog, admirator împătimit la lui Eminescu; C. Mitu – chimistul căruia nici o cercetare nu-i era străină; conu Dumitrescu – stăpânitor al istoriei lumii, în special al istoriei antice, pe care o reda elevilor ca şi cum ar fi proiectat-o pe un ecran enorm (Val îl vedea acum pe Hanibal, în Pirinei, cu elefanţii, purtând arme şi merinde, aşa cum i-l prezentase conu Dumitrescu); profesorul de limba franceză – Haralambie Pâslaru şi fratele său, doctorul Serafim Pâslaru, oameni de o fineţe exemplară şi cu vastă cultură, dar, mai ales, buni români, ca şi distinsul Ioan Gh. Marinescu, director al şcolii, pedagog de înaltă clasă, autor al cărţii „Trei pătrimi de veac de activitate”, o monografie a şcolii pe care a condus-o până în 1946. Toţi au dispărut! Normaliştii nu i-au mai văzut! Şi nici gălăţenii!

Primul gong îl trezeşte pe Val din visare. Cu o privire însetată de frumos, mai cuprinde o dată sala şi gândeşte: „România nu moare!”.

Spectacolul începe, purtându-l într-o lume a ficţiunii. Se implică în momentele jucate pe scenă. Era altul. Nu soldatul fruntaş de grăniceri! Ce putere i-a dat Dumnezeu omului să se rupă de trup, să lase trupul acolo, pe un fotoliu de teatru şi el să plece aiurea, să vadă lumi noi, oameni, nopţi de cleştar, păduri de mesteceni, soarele ieşind din mare...

Cât ţine asta? Nici cât un vis!

Val aplaudă cu multă dăruire actorii, dar se întristează că va lua drumul cazărmii şi va ajunge iarăşi în dormitorul neprimitor şi în patul lui de la etaj. Totuşi, era altul. Şi recruţii lui şi comandanţii îl priveau cu alţi ochi. Se detaşase prin seriozitate. Faţa devenise iarăşi oglinda trăirilor. Era mai vesel. Zâmbea, după cum îi era firea. Comunica frumos cu ceilalţi, fie şefi, fie egali cu el.

Au urmat aceleaşi zile geroase, dar îmblânzite de noua atmosferă din jurul lui. Când ieşeau în câmpul învârtejit de vânturile lui ianuarie, Val şi încă doi din pluton, îl convingeau pe sublocotenent să

viziteze minunile arhitecturale ce atestau statornicia, continuitatea şi credinţa în Dumnezeu a românilor. Sublocotenentul, provenit dintr-un strugar, era dornic de a şti, de a cunoaşte. În acest fel, după ce terminau – mai pe scurt – instrucţia, vizitau mănăstirile apropiate. „Cetăţuia" era chiar reperul lor de „atac". Cu această mănăstire au început, deşi, pe atunci, erau acolo numai cinci călugări. Preotul le derula istoria localului începând din anul 1672, când a fost clădit.

Învoirile primite duminica le folosea vizitând Iaşul, care îl fermecase prin liniştea aparentă ce ascundea atâta istorie şi cultură. La fiecare pas întâlnise urme ce-i vorbeau de tumultul vieţii spirituale din oraşul celor şapte coline: Casa Pogor, Palatul Culturii, Grădina Copou cu teiul lui Eminescu, bojdeuca lui Creangă, Biserica „Trei Ierarhi", Mănăstirea Galata – construită între anii 1579-1584, complexul Mănăstirii Golia – ridicat între 1650-1660, refăcut de Vasile Lupu. Val Gorun ar fi vrut să rămână în Iaşi, să poată vizita atent şi notând totul despre viaţa politică şi culturală petrecută aici. N-a mai apucat, fiindcă în martie a fost mutat la Turnu Severin, la Regimentul de Grăniceri. După numai patru luni, a luat-o de la capăt. De ce nu l-au lăsat acolo unde a fost încorporat? A aflat mai târziu de ce. Locţiitorul politic, căpitanul Constantin Ion, i-a spus că aici, la Turnu-Severin, fiind graniţa cu Iugoslavia condusă de trădătorul Tito, este nevoie de oameni de mare încredere. Numai cei cu dosar „betonat" sunt admişi pe această graniţă. „Tu ai doar pe mama, tatăl tău e decedat, aşa că n-ai cum s-o laşi singură pe cea care ţi-a dat viaţă şi te-a crescut şi să fugi din ţară".

Da, erau numai oameni selecţionaţi. Stalin murise în februarie. Hruşciov i-a luat locul. „Ursul Roşu" trebuia să se asigure de credinţa românilor. Aici, la graniţa dintre România şi Iugoslavia, ar fi putut fi locul de trafic cu arme şi muniţie, locul întâlnirilor dintre spioni, schimburi de informaţii şi contrainformaţii.

Propaganda Roşie îl înfăţişa pe Tito cu barda în mână, din care picau stropi de sânge. Sânge avea şi pe mâini şi pe haine. Şi, ca şi cum nu era destul, pe panourile imense, vizibile de la 2 km, sta scris: „Călăul Tito".

A avut mare noroc Val Gorun că nu a fost trimis pe graniţă. Pichetul grăniceresc nu avea mai mult de 20, 28 de oameni sub comanda unui subofiţer sau ofiţer şi asigura paza unei porţiuni de graniţă prin pândă fixă, patrulare, observator din foişoare, patrulă cu câine. 4 ore de astfel de serviciu, apoi 8 ore la pichet, gospodărind sau odihnindu-se. Şi azi, şi mâine, şi noapte, şi zi, adunându-se în luni şi chiar doi ani împliniţi.

El a rămas la regiment, la început fiind numit furier la biroul de contrainformaţii. La C. I. nu erau decât doi: el şi un căpitan, om inteligent, dar cam afurisit. Nu prea s-au înţeles, căci ofiţerul era tare secretos. Val a stat aici doar şase luni. Se înţelegea de minune cu comandantul companiei „gospodărie", locotenentul major Puică Victor, pâinea lui Dumnezeu de bun şi înţelegător. L-a rugat să intervină şi să-l ia la el furier, ceea ce s-a şi întâmplat. Compania gospodărie cuprindea ostaşii care asigurau toate serviciile regimentului: furierii, bucătarii de la trupă, telefoniştii, îngrijitorii la grajdurile cailor, la porcărie, la cizmărie, croitorii, brutarii, bucătarii şi ospătarii de la popotă, armurierii, trei frizeri, doi electricieni din care unul răspundea direct de staţia de amplificare, sanitarii de la infirmerie şi un pluton de pază la depozitul de muniţie. Bine a dus-o aici. Prea mult nu a avut de lucru în birou. Căpitanul Amandi, care răspundea de întocmirea dosarelor de ajutoare sociale acordate unor ostaşi care se îmbolnăviseră, de întocmirea formalităţilor pentru soldaţii morţi pe graniţă, de cercetări ale viitorilor ostaşi propuşi a fi încorporaţi la graniţa de vest sau ale celor înscrişi să facă şcoala de ofiţeri, era mai mult în deplasare în comune sau la comisariatele raionale. Ca furier al companiei de gospodărie, Val participa la alcătuirea unor dosare (nu avea acces la toate) şi la redactarea adreselor sau a notelor de cercetare. Aşa că a început să-l ia şi pe el în deplasări căpitanul Amandi. Ce om frumos la suflet! Priceput şi înţelegător! Cât de tainic era! Şi ştia să păstreze tainele...

Val Gorun era deja sergent. Pentru 23 August a fost înaintat la gradul de caporal, iar la 30 Decembrie la gradul de sergent. Cu felul lui de a fi, deschis, sfătuitor, săritor să ajute ostaşii (le compunea scrisori iubitelor sau soţiilor acestora, uneori chiar părinţilor), ştiind să asculte şi să înţeleagă bucuriile sau necazurile lor, îşi făcuse mulţi, mulţi prieteni. Şi era şi stimat... Iosif Curuţ de la staţia de

amplificare, Sfetcu Ion – caporalul isteț şi furier la informații, un botoşănean minunat, Bâlbâie Ion, caporal-furier la „alimentație”, tânăr înalt, calm, blând şi foarte priceput în contabilitate, Victor Mocanu şi Irizoiu Constantin, alți doi furieri de companii, frizerul Văsăiu, cizmarii, croitorii, tâmplarii, Călin I. de la popotă, care fusese ospătar la „Cina” în Bucureşti, Grigore Constantin, absolvent al liceului „Petru şi Pavel” – Ploieşti, devenit la Reforma din 1948 Liceul „Mihai Viteazul”, toți îi erau apropiați şi căutau să fie cât mai mult împreună.

Discutau mai ales probleme ale vieții lor de tineri, viața legată de ocupația rusă, de criza politică, de criza în cultură mai ales. Deşi atât de tineri, în clipele lor de răgaz vorbeau cu duşmănie de Rusia – nici nu pomeneau de Uniunea Sovietică, se înțeleseseră ei că, în fapt, tot Imperiul Rus rămâne. Inima acră, tendința de ocupație, barbaria comportamentului soldaților ruşi nu le schimbă un nume. Duşmănia fusese dobândită în cei patru ani de liceu, 1948-1952, când destinul învățământului românesc a fost deviat, când Eminescu, Blaga, Arghezi au fost raşi din programele şcolare şi înlocuiți cu Dan Deşliu, Mihai Beniuc, A. Toma. Cum să nu aibă scârbă de ocupanții care le furaseră „Doina” lui Eminescu şi îi intoxica prin „Lazăr de la Rusca”, „Minerii din Maramureş” sau „Mitrea Cocor”? Formaseră un „club” de dezbateri pe aceste teme. Norocul lor a fost şi existența unor ofițeri, precum Puică Victor, căpitanul Amandi, Constantin Ion, intelectuali şi ei, nu „pe puncte” cum se zicea pe atunci, ofițeri care simțeau ca ei şi ziceau mai mereu:

– Atenție, băieți! Unii pereți au urechi!

Când se afla în birou numai cu locotenentul major Puică Victor şi acesta era într-o bună dispoziție, îl provoca:

– Gorune, mi-a venit aşa, ca o dulce şoaptă, că săptămâna asta ați discutat „la voi” despre L. Blaga, despre destituirea lui de la catedra universitară de la Cluj, despre acuzațiile care i se aduc operei sale, ideologiei lui. De unde vă informați?

– Aproape fiecare dintre noi, cei de aici, avem câte un fost coleg de liceu sau de normală care a dat la facultate şi a intrat. Ei sunt studenți la Cluj, la Bucureşti sau la Iaşi. Ne scriem. Le cerem să ne spună ce şi cum...

– Aveți mare grijă! Şi vedeți cum vă exprimați la informările politice, la lecțiile politice.

Pe vremea aceea, militarii erau intoxicați cu „ajutorul” dat nouă de Uniunea Sovietică, de participarea sovieticilor la reconstrucția țărilor democrate, de întâietatea ruşilor la toate descoperirile ştiințifice şi tehnice ale omenirii şi mai ales că Uniunea Sovietică este „Bastionul Păcii”.

* * *

Val Gorun se simțea bine la Turnu-Severin. Chiar ajunsese un răsfățat, pentru că era plăcut, mereu având pe buze un zâmbet agreabil, având fața luminată de bunătatea de dinăuntru, cu ochii de un albastru intens din care izvora o privire vie, îmbietoare şi gingaşă, cu glasul de tenor, limpede şi modulat. Nici nu se supăra, fiindcă şi el căuta să nu supere pe nimeni. Se gândea că mai are de stat aici. Abia au trecut zece luni de la venirea pe malul Dunării. Cu patru făcute la Iaşi, se adunaseră paisprezece. Ehei! Până la 36 de luni, mai va! Aproape încă doi ani... Avea credință în Dumnezeu. Se ruga noapte de noapte la Iisus să-l apere de rău. Aşa îl învățase buna lui mamă, să spună „Tatăl nostru”, după care să formuleze el o rugăciune. Din aceasta nu a lipsit niciodată implorarea: „Înlătură, Doamne, de la mine duşmănia semenilor mei, dacă eu nu le-am făcut nimic! Dă-mi stima lor! Dă-mi putere, voință să fiu bun, să învăț mereu ceva nou despre viață! Apără-ne de răutăți şi ne binecuvântează, Doamne, Amin!

A simțit „mâna” lui Dumnezeu! Rugăciunile îi erau ascultate, deşi mai supăra pe Domnul...

Cizmarii i-au „turnat” nişte cizmulițe fixe pe picior, dintr-o piele mai fină, iar croitorii i-au făcut pantaloni şi tunică pe comandă, aşa că Val arăta bine, deşi tot soldat era. Din anii de şcoală şi din viața dusă până acum, înțelesese că nu prea avea succes la femei. Asta şi fiindcă era un timid. Patru ani de învățământ primar îi petrecuse într-o şcoală de băieți şi opt ani de şcoală normală tot într-o unitate numai de băieți. Cu fetele se întâlnea numai la vreo reuniune, la horă, la bal, dar acestea se numărau pe degete.

La câte asemenea distracții poți merge în doi ani de adolescență şi aceştia petrecuți în şcoală? Cunoscuse o singură femeie, aceea care l-a şi transformat în bărbat, în comuna în care a fost învățător în cele două luni şi jumătate de până la încorporare. Întâmplările ce au urmat aveau să-i schimbe părerile despre el în această privință.

Câteva isprăvi de acest fel se cuvine a fi povestite.

Pe o perioadă de două luni i se dă misiunea de a conduce o grupă de şase ostaşi, pentru a supraveghea (în plus de grănicerii din port şi nesubordonați acestora) toate navele de persoane sau pe cele de marfă, şlepurile care acostau în Turnu-Severin. Era o supraveghere a tranzitului din port. „Urmărirea" se făcea zilnic, grupa având segmentul de zi între orele 8-16. La ora 20, Val lăsa la Biroul C. I. o informare scurtă despre cele observate: tipuri de mărfuri încărcate sau descărcate, pasageri suspecți (îmbrăcăminte, serviete, genți). În cele două luni nu au avut loc evenimente deosebite în această privință. În grupă, avea şi un țigan ungur, Gall Iosif. Brunet, cu ochi verzi şi mereu zâmbitor, foarte supus, soldatul Gall Iosif ştia să se vâre pe sub pielea comandanților, dar nu se dovedise a fi el priceput să îndeplinească „misiunile" primite. Era bun de curier, însă. Mersul lui era caraghios. Numai ce punea talpa pe pământ, că se şi ridica de călcâi, înălțându-se pe vârfuri ca într-un balet cu pas săltat. Iar când alerga, călca numai în vârful picioarelor, asemenea păsării flamingo. Se deplasa mai mult în pas alergător. Nu obosea, deoarece fuga lui era cu paşi rari.

După două zile de şedere în port, vine Iosif în a treia dimineață la Val Gorun şi-i şopteşte:

– Don' serjent, e aici, staționată la dana de rezervă, o navă maghiară care aprovizionează marinarii unguri. Acum, pe ea se află doar o femeie. Să fiu la dracului, a pus ochii pe dumneavoastră. Ce mai, vrea să vă întâlniți.

– Cum ți-a spus ea asta?

– Când eram mai aproape de ea, mi-a zis: „Măi, ştie careva dintre voi limba maghiară?" Am răspuns că io ştiu. „Dă-te mai aproape, făcându-te că ai treabă prin acest loc!" mi-a zis ea. „Mai ştie cineva maghiara?". Nu! am răspuns eu. Şi când am avut răgaz, m-am dus cât am putut eu de aproape şi m-a rugat să o servesc că mă răsplăteşte cu nişte țigări, pe care o să le lase în cabina de la W. C., când o să coboare ea de pe navă. Dacă vreți să o întâlniți, îmi spuneți mie ora. Ilona o să iasă din port. Dumneavoastră o s-o vedeți, iar dacă nu, eu o ştiu bine şi vă spun că a ieşit. Vă aşteaptă în parc. Va veni ea „spre serjent".

Situația nu pare deloc prea surâzătoare pentru Val Gorun. E extraordinar de riscantă întâlnirea cu o unguroaică, mai ales că relațiile politice cu conducerea maghiară nu erau bune. Ei pregăteau rebeliunea contrarevoluționară. El, Val Gorun, grănicer trimis în port să vegheze „ce" şi „cum", tocmai el să aibă legături cu străinii? Deşi gândea astfel, dorința a fost mai puternică şi a răspuns:

– Bine, Iosif! Spune-i că azi la ora 11,00. Dar am o condiție.

– Da, don' serjent, ziceți!

– Vezi de nu mai spune celorlalți că merg cu ea. „S-a dus la garnizoană", ăsta e răspunsul. O să-l las în locul meu pe fruntaşul Pană. Până vom pleca la regiment, mă întorc. Cinci ceasuri sunt destule...

Un munte de gânduri şi ipoteze i se răsturnase în cap. Dacă e spioană? Dacă urmăreşte compromiterea grănicerilor români? Cum o să procedeze el? Dacă se dă totul pe față? Ce va răspunde şefilor când îl vor întreba: „Bine, măi, Val Gorun, noi avem cea mai înaltă încredere în tine şi tu, tu eşti trădător? Asta e răsplata că partidul şi statul s-au bizuit pe tine şi te-au dat la grăniceri? Securitatea şi grănicerii sunt spuma armatei române! Oamenii de aici sunt aleşi, mândria poporului. Nu oricine ajunge să poarte cascheta verde, petlițele verzi sau albastre!"

Singura ieşire este să meargă numai pe ideea că el a intrat în jocul ei ca să o descopere, având ca argument flagrantul. Aşa o să motiveze. Şi chiar aşa o să procedeze, să fie mereu atent, treaz la orice. În fond, e o femeie. Da, dar dacă este înarmată? Ce-ar fi să-l suprime? Lucrurile vor lua, poate, o întorsătură în favoarea lui, a grănicerului care face orice să dezvăluie duşmanii țării...

Cât de fals este acest gând!

Chingi metalice îi strângeau capul, iar inima îi detuna în pereții pieptului. Era amețit, dar îl chema ceva mai puternic decât el. Nu spiritul de aventură, ci dorința de cunoaştere îl atrăgea. Este un joc de inteligență să cauți ceva, să descoperi „Femeia din port”. Aşa o va numi în romanul lor de dragoste, nescris încă... Îl provocase. De ce ea a avut curajul, iar el îşi face atâtea probleme? Să fie el o fire slabă? „Alea jacta est”. Decizia este luată categoric. Se va duce...

La ora 11,00, o femeie subțirică se strecura misterios la ieşirea din portul Turnu-Severin. După câteva priviri atente în jurul ei, urcă fără grabă spre „terasa” oraşului, unde este Parcul Trandafirilor, o mândrie a edililor de aici. În colțul apropiat de strada care coboară în port, cu ochii îndreptați numai spre port, stă şi se pune pe aşteptat fără a se mişca. Val Gorun urcă şi el strada cu paşi negrăbiți spre parc. Va veni spre el? Cuprinde parcul cu privirea. Zăreşte o femeie coborâtă din alte galaxii. Parcă e şi parcă nu e. Pare străvezie, făcută din spumă sau din aburi. Discontinuă. Ea este! Se desprinde din împietrire şi, cu paşi de felină, se îndreaptă către Val. Privirile se cheamă. Exprimă ele, în graiul lor de taină, flăcările inimii. Simt că s-au găsit. Au străbătut universul atâta vreme şi iată, sunt acum o sferă, unitatea primordială care au fost. Din două ființe vor fi una.. Se apropie într-o chemare neînduplecată.

– Ilona!

– Val!

Se îmbrățişează cu patimă, de parcă acum se regăsesc după despărțirea dureroasă, la care au fost supuşi de o mână vrăjmaşă. Soarta i-a ajutat să fie împreună. Acum şi aici, într-un port la Dunărea albastră. Se strâng, formând, parcă, un singur trup. Aud, în fibrele comune, acordurile de vis ale valsului lui Johann Strauss. Au stat aşa până au simțit o toropeală domoală. S-au desprins spre a se privi adânc, ținându-se de mâini. Se prefirau potolit, unul în celălalt... S-au aşezat pe o bancă mai retrasă. Ilona rupe tăcerea:

– Val, acolo, pe malul Dunării care-mi leagănă vasul-închisoare, Dumnezeu mi te-a adus în raze de lumină. Lumina toată cădea asupra ta, dându-ți o strălucire fascinantă. Erai scăldat în această țesătură de raze. Pânza lor te izolase de lume, lăsându-te ca tu să luminezi totul în jur. Dar să şi aprinzi. Puntea vasului meu ardea...

– Eşti singură acolo?

– Da, izolată într-o lume străină. Captivă, legănată de valurile Dunării şi auzind eternul clipocit al scurgerii ei! Val, într-o duplicitate neînțeleasă între dorință şi datorie, se trezeşte spunând:

– Realizezi că ne expunem, de bună voie, unor riscuri enorme? Tu mai puțin. Vei fi doar expulzată! Dar eu? Militar în termen, grănicer!

– Eu sunt catolică. Credința în Dumnezeu e mare. Ne va ocroti! Nu facem nimic rău! Ne încălzim la focul iubirii şi atât! E chemarea sângelui, a zeului Amor!

– Pe cei buni şi pe cei cu gânduri curate, Dumnezeu îi ajută. Şi eu cred asta. Dar oamenii sunt creații bizare, Ilona! Cruzi, câinoşi, egoişti, înverşunați în atitudinea lor de dispreț a semenilor. Din ăştia sunt mai mulți!

– Dai înapoi? Dar pasul e deja făcut. Eu sunt o curajoasă! Cum aş fi primit munca asta de sihastru, aici, pe un țărm al marelui fluviu, într-un oraş străin mie?

Uite, până îți mai limpezeşti gândurile, ține nişte bani şi du-te la frizerie, rade-ți bărbuța şi fă-ți părul cum îți stă bine! Mă duc până la o gazdă pe care o am pe-aproape, apoi mă întorc şi te aştept aici.

Val se supune ca un şcolar. Revine în parc, unde Ilona îl aşteaptă. Abia acum o vede real. Este o femeie suplă, cu priviri duioase ce țâşnesc din ochii de smarald, cu fruntea frumos arcuită, peste care se joacă şuvițe subțirele ale părului blond. Năsucul potrivit, împarte simetric o față albă, rozulie, iar gura ei rotundă, cu buze de fragă, te cheamă la dulceața unui sărut. Sub bluză se ghiceau doi sâni sculptați rotund, în armonie cu brațele şi torsul, alcătuite din linii ondulate, iar de sub fustița ei apărea picioarele pe care orice altă femeie le-ar fi admirat. Nu era o frumusețe deosebită, cât era o simfonie a tuturor părților corpului ei. „Cu adevărat că este o creație cerească, o minune, corpul femeii”, gândea Val.

– Gata, băiețelule?

– Priveşte!

– La un local nu putem merge. Te vor acosta precis patrulele. Mergem la camera pe care o țin închiriată. În drum o să luăm ceva de la „Alimentara”. De acord?

– Desigur. Se vede că sunt sub stăpânirea ta deplină. M-ai copleşit cu toate! Fac ce zici tu! Faptul că ne-am tutuit din prima clipă spune destul.

Au pornit amândoi să urce spre castelul de apă, unde se găsea, într-o curticică drăguță, o casă cochetă, deşi veche, cu fațada spre miazăzi, având prispă cu parmalâc din scândură de brad înflorată cu motive mehedințene. Val trăia o a doua provocare a unei femei. Pe prima o căutase ca să-i fie „botez” de bărbat. Nu-l interesa cine, ce şi cum este. Să fie una înțelegătoare cu el. Dar pe Ilona o plăcea. Îl ademenea, îl chema provocator spre ea, într-un mod atât de delicat, încât sergentul se lăsa dominat într-o plăcere îmbătătoare. Nu rezista parfumului de femeie, deşi nu prea ştia ce înseamnă asta. Nu era numai apetisantă. Te chema s-o prinzi, s-o pipăi, să-i spui: „eşti reală!”

Pipăind cu mintea, cu ochii, cu inima atât această galactică ființă, cât şi locul unde era dus, simțea cumva că este atras de nălucirile unui pustiu imens, că a pierdut orice relație cu viața, cu starea lui de grănicer, de soldat. Însă nu se sfia. Îşi crease argumentele... Apoi, această unguroaică era un miraj, o capcană asemenea pânzei de păianjen, lipicioasă şi puternică. Odată prins în ea, nimic nu te mai scapă de la pieire. „Pieire, hm! Ce dulce pieire!” îşi zicea sergentul, intrând în camera semiîntunecoasă, din cauza storurilor trase.

În sfârşit, singuri! Ei doi. Emisferele pierdute în Univers, călătorind spre a-şi împlini „blestemul”, a se uni formând întregul! S-au aruncat unul în brațele celuilalt, cu patimă. Flăcări erau. Dogoare! Mâinile Ilonei mângâiau şi-l îndemnau pe Val să-şi scoată hainele. Ea, bună cunoscătoare, din trei mişcări legate şnur rămase goală. Invitat, Val se dezlănțui şi dezmierda, în alunecări delicate ale degetelor, sânii tari, apoi pântecul Ilonei, urca spre umerii rotunzi de unde mâna se lăsa într-o dulce scăpătare pe şoldurile moi, pe coapse, pe deşertul roşu în care se scufunda... Erau înlănțuiți într-un dans halucinant cu pulpe strivite, arzându-şi pasiunea până la potolire...

Stând încă îmbrățişați, într-o dulce tihnă, fără nici un motiv, femeia izbucneşte într-un plâns domol. Lacrimi curg fierbinți pe obraji, ca şirul stropilor de ploaie pe geam. Val îi mângâie părul. Nu întreabă de ce plânge. Îşi dă seama că plânsul acesta molcom este o modalitate în plus a psihicului uman de a-şi manifesta descătuşarea...

Ca o părere s-au scurs ceasurile. Sergentul avea înfipte în minte regulamentele militare dure şi oarbe. Au plecat spre port împreună doar o bucată de drum. El a luat-o la pas întins, strivit fiind de starea lui de militar, de obiect din care poți face ce vrei. Ajunge la grupa sa. Fruntaşul Pană îi raportează că a fost căutat pe la ora două-două şi jumătate de tovarăşul locotenent major Puică Victor.

– Voi ce i-ați spus?

– Că sunteți la garnizoană. Dar a făcut o mutră strâmbă, adică „îmi spuneți voi mie gogoaşa asta?” A controlat munca noastră de azi, a fost mulțumit şi m-a lăudat. La plecare mi-a zis: „Fruntaş, la ora 8 deseară intru de serviciu pe regiment. Îi spui sergentului Gorun să vină la raport la ora 9”. 'Nțeles, să trăiți! i-am răspuns.

Val Gorun simțea că a intrat într-un întuneric atât de dens, încât nu mai vedea absolut nimic. Era parcă paralizat. Şi mintea intrase în noapte. Atât mai spuse:

– Bine, Pană, aşa voi face!

Soldații au simțit că sergentul s-a închis în sine şi se purtau tăcut. Tot în muțenie s-au deplasat la cazarmă. Val a trimis soldații la spălător, iar el s-a dus la birou. Camera se învârtea cu el. La masa de lucru, a pus capul pe mâini şi a reluat, pe ecranul minții, filmul cu Ilona. Simțea în toată ființa o toropeală amară, sâcâitoare şi se întreba: „De ce, Doamne, de ce dai omului momente de vis şi apoi îl iei şi-l trânteşti în suferința iadului?” Dar vocea supraeului răspunde: „Ai greşit, Val. Te-ai abătut de la regulamentul militar. Ai părăsit misiunea. De ce ai ascultat de alter-ego? Sigur că ne atrag plăcerile, dar viața ne e dată s-o ducem în austeritate, în supuşenie. Nu facem doar ce vrem...”.

Lui Val îi vine în minte tipologia caracterelor elaborată de Eduard Spranger. În special problema structurii psihicului îl obsedează acum. Se gândeşte concomitent la cele trei dimensiuni: ego, alter-ego şi supra-ego şi la straturile structurii psihice:

a) latura conştientă, partea raţională;

b) latura instinctelor, biologică; ea este inconştientă, stând la baza trăirilor conştiente;

c) existenţa spiritului obiectiv, societatea, lumea în care trăim.

Îşi spune lui însuşi: „omul nu trăieşte izolat, ci într-o colectivitate. E adevărat. Omul nu poate, niciodată, să facă tot ce vrea. E liber în lanţurile societăţii. E liber numai cât îi îngăduie lungimea lanţurilor care îl leagă. Ce ironie!".

Revine la situaţia de acum. Va merge la comandantul lui. E mai bine să spună adevărul. Puică e un om deosebit, cu siguranţă că-l va înţelege... Dar nu-i va spune despre unguroaică. Asta nu... Îi va spune despre o fată din oraş. Soldaţii, în afară de Gall Iosif, nu ştiau de întâlnirea cu Ilona. Ei ştiau că sergentul a plecat în oraş şi atât.

La 9 fix a bătut la uşa ofiţerului de serviciu. Discuţia nu a fost tăioasă, dar ofiţerul a ales o variantă convenabilă ambelor părţi: i-a dat două zile de arest, făcându-l pe Val să înţeleagă soluţia.

Era primul lui arest. Se dăduse pe mâna lui alter-ego ce l-a îndemnat spre plăceri. „Suferă, băiete!" îşi zicea.

Clădirea în care se afla carcera este scundă, izolată într-o latură a curţii regimentului, alcătuită dintr-un coridor strâmt din care se intră în camera de gardă şi în cele două camere de arest.

Uşa camerei de gardă este situată pe latura de jos a literei „L" şi are un geam prin care se poate supraveghea coridorul şi celelalte două uşi ale celulelor de arest, aşezate pe latura cea mare a literei. Val nu fusese nici măcar în trecere pe la carceră Cu inima strânsă în cleştii amărăciunii, cu mintea împovărată de calvarul pe care avea să-l rabde, el s-a prezentat la camera de gardă. Avea o silă de toate şi de sine. Îl chinuia gândul că va fi pus alături de soldaţii cu adevărat nărăviţi, că va fi stigmatizat. I se părea că poartă pe frunte şi pe spate urmele unei ştampile cu înscrisul „arestatul", că toţi îl privesc cu dispreţ.

La camera de gardă i s-a luat centura, a fost tuns „zero", a fost controlat să nu aibă şireturi, după care l-au băgat în celulă. Val o cuprinde cutremurat. Aceasta este o încăpere de 2 metri pe 3, cu tavanul jos şi „mobilată" doar cu un pat comun, ce are doar scânduri, fără nici un aşternut. Patul ocupă aproape toată camera, lăsând numai un spaţiu de o jumătate de metru lăţime, spre peretele dinspre coridor în care este şi uşa. În peretele opus acestuia, chiar de sub tavan, cât s-a putut de sus, se deschid spre cer patru ochiuri de geam, de să nu încapă prin ele nici măcar capul unui copil. Cum să stai aici? Unde să te mişti? Sergentul a înţeles pe dată că numai o drăcească minte şi un suflet plin de vrăjmăşie a conceput o asemenea celulă. Indiferent câţi arestaţi ar fi populat-o, nu aveai decât două posibilităţi: să stai tolănit pe scândurile goale ale patului comun, imens sau să te foieşti în spaţiul acela strâmt, rămas între pat şi peretele dinspre coridor. Uşa este prevăzută cu o vizetă. Val şi-a dat seama că erau nu numai închişi, dar şi supravegheaţi, fără ca ei să ştie momentele.

Se simţea îngrozitor de rău. Căzuse în el, fărâmiţându-se în mii de bucăţi, acolo, înăuntrul fiinţei care acum nu mai era un întreg, ci o îngrămădire de organe care mai făcea posibilă viaţa...

– Val, dragule, tu aici?

– Cunoaştere înseamnă şi chin, domnule învăţător Constantin Irizoiu! Dar tu ce cauţi în chichineaţa asta?

– Hm! Îl ştii pe „ochi bulbucaţi", pe sublocotenentul Cârlig. Ştii cât de-al dracului, de hain este. Eu am intrat în conflict cu el şi mi-a dat patru zile de arest. Mai am două de făcut. Dar tu, băiatul dezmierdat, ce-ai făcut, domnule?

– O să-ţi povestesc. Avem timp. Aş vrea acum să mă întorc în mine, să stau în pace, să-mi domolesc şi să-mi ordonez trăirile.

S-a aruncat pe pat, cufundându-se în noaptea sufletului său...

A reuşit să înțeleagă ceva din asta şi a avut tăria ca, până la amiază, să închidă rana. Să devină o cicatrice. Cu Irizoiu alături, timpul s-a scurtat, iar discuțiile s-au legat frumos, făgăduindu-şi să noteze pe un palimpsest tot ce a simțit fiecare.

* * *

A reintrat sergentul în circuitul normal al vieții cazone. Şi-a reluat comanda grupei ce se deplasa în port. Dar nu a mai părăsit postul pentru Ilona. S-au înțeles, tot prin Gall, să se vadă duminica, Val putând obține bilet de învoire. Au stabilit ora şi locul. În ultimul timp, locotenentul major Puică îi da învoire în oraş de sâmbătă de la ora 16, până luni la ora 7.

Întâlnirile cu fata din port erau pătimaşe. Ilona era pricepută şi înzestrată. Se dăruia cu fervoare lui Val. Uitau de ei. Vorbele nu-şi aveau rostul. Doar atât îi şoptea Ilona la ureche:

– Val, iubitule, vreau de la tine o fetiță. Mă rog la Dumnezeu să mi-o dea. În ea vor dăinui ochii tăi, părul tău, gura ta de foc, zâmbetul tău, vocea ta cristalină, dar mai presus de toate vreau să aibă deşteptăciunea şi sufletul tău gingaş. Val, roagă-te şi tu la Domnul să se întâmple asta.

* * *

Patru luni s-au iubit sincer, cu ardoare, de parcă ar fi fost, de fiecare dată, ultima lor întâlnire. Destinul i-a despărțit fără ca Gorun să ştie dacă Ilona va avea copilul atât de dorit. Chinuri au fost primele săptămâni în care nu s-au văzut. Legăturile s-au rupt definitiv, deşi sergentul avea adresa ei din oraşul Gyula, iar ea adresa de la unitatea militară. În port n-avea cum să-i trimită scrisori. Se înțeleseseră să-i scrie la Gyula, căci părinții ei i le-ar fi dat prin vaporul-curier care-i aducea alimente şi dispoziții întru împlinirea rostului ei în portul Turnu-Severin. Dar el nu i-a scris, deşi sufletul îi ardea într-o învolburare apăsătoare. Ilona i-a trimis doar două ilustrate din Turnu-Severin. Tristeți erau rândurile ei... Lipsa de comunicare s-a întâmplat pentru că sergentul Val Gorun a fost luat într-un şir de delegații de către căpitanul Amandi. Trei luni de zile au luat la rând toate raioanele din Regiunea Craiova şi câteva din Regiunea Argeş. Nu făcea mare lucru. Când nu erau consemnări secrete, Val nota pe coli speciale diferite repere, care erau furnizate, de regulă, de comisariatele raionale sau, mai rar, de sfaturile populare raionale. Atât de bine i s-au întipărit în minte locurile, unele denumiri, întâmplările, chipurile oamenilor, de parcă ieri s-au petrecut toate. Îşi aminteşte cu limpezime clădiri cu arhitecturi încântătoare, străzi modernizate în oraşele Slatina şi Râmnicu-Vâlcea, drumurile noroioase dintre localități pe care se aşternea, la vremea aceea, doar piatră de râu concasată, satele sărăcăcioase devenite reşedințe de județ, precum: Târgu-Cărbuneşti (raionul Gilort), Bălceşti (raionul Olteț), Vânju-Mare (raion Vânju-Mare), Melineşti (raionul Amaradia).

În anii aceia, nici vorbă de autobuze. Deplasarea se făcea în camioane cu bănci de-a lungul caroseriei, descoperite sau cu prelată, pe drumuri cu hârtoape. Astfel au mers de la Turnu-Severin la Vânju-Mare şi la Târgu-Cărbuneşti şi de la Craiova la Bălceşti şi la Melineşti.

Pe toate le păstrează ca pe nişte amintiri de preț. Era tânăr pe-atunci şi setos să cunoască şi nici nu se mai găsea sub opreliştile regulamentelor aplicate în cazarmă. Căpitanul se purta cu el ca şi cum i-ar fi fost un frate mai mare, nu-l sâcâia, nu-l comanda, nu-l înjosea, ci îi da libertatea de gândire şi de mişcare, îl aprecia pe sergent pentru conduita delicată şi pentru cunoştințele pe care „Normala” i le dăruise. Când ofițerul avea de discutat secrete care nu trebuie să ajungă la trupă, îl lăsa liber.

În camionul fără prelată care ducea de la Craiova la Bălceşti, un „Zis” greoi, rusesc, ofițerul şi sergentul aşteptau plecarea discutând ceva banal. Şi pentru că se mai găseau locuri goale, şoferul mai zăbovea. Nu era strictă ora de plecare. Val îşi aminteşte cu plăcere şi cu emoție de momentul în care, pe scara de fier agățată de oblonul de la spate, urcă două fete. Nu ştie cum s-a întâmplat că aceste apariții plăcute s-au aşezat cu fața spre ei. Săgeți de lumină au început să plece din ochii mari şi negri ai uneia

dintre ele, spre ochii albaştri ai lui Val. Era şi foc în priviri, era şi căldura tinereții zburdalnice. Care băiat nu răspunde în acelaşi fel unei fete, mai ales dacă este şi frumoasă?! Val, zâmbind, o priveşte din când în când. Pândea dacă alți ochi se îndreptau spre el, ca să nu-l stânjenească şi atunci ori se încrucişau privirile lor, ori ochii lui chemau pe cei negri.

– Val, tu eşti tânăr, obligații nu ai, aşa că poți intra în vorbă cu fata, îi şopti cu înțelegere căpitanul.

– Cât stăm aici, tovarăşe căpitan? întrebă tot în şoaptă sergentul.

– Poimâine dimineață plecăm.

Tot înaintând spre Bălceşti, oamenii mai coborau în localitățile prin care treceau. Rareori urcau alții în locul lor. Când locul de lângă fată devine liber, Val se mută acolo, motivând că ar vrea s-o cunoască.

– Sunt militar la Turnu-Severin. În civilie sunt învățător. Galațiul este oraşul meu natal şi de domiciliu. Mă cheamă Val Gorun. Părinții mi-au dat acest nume, asociindu-l cu valurile Dunării, acest fluviu măreț, martor al istoriei noastre zbuciumate. Sau, asociindu-l curgerii domoale a Dunării, frumuseții apei care scaldă atâtea oraşe din Europa sau mângâierii malului românesc.

– S-au gândit, probabil, că băiatul dumnealor să aibă ceva din eternitatea fluviului sau din măreția lui?

– Posibil, fiindcă Dunărea este al doilea fluviu din Europa ca dimensiuni şi debit, după Volga. Dar etern şi măreț, băiatul lor nu va fi.

– Pe mine mă cheamă Aurelia, iar numele de familie este banalul Popescu.

– Mă bucură întâmplarea că ne-am văzut! Eşti din Bălceşti?

– Nu, răspunde fata, privindu-l cu ochii aceia mari şi negri, de o expresivitate aparte. Azi e luni şi vin la serviciu, la Bălceşti. Lucrez la poşta raională şi stau în gazdă. Familia îmi este la Târgu-Cărbuneşti.

Văzând că Val face o mină de mirare, adaugă după o scurtă, stânjenitoare tăcere:

– Familia, adică mama, tata, o soră şi copilul acesteia, născut dintr-o relație înşelătoare şi... atât.

– Eşti liberă? N-ai prieten?

– Nu! Tata este un om dur. Mai ales după dandanaua surorii mele, mă ține din scurt şi mă amenință că mă omoară dacă fac şi eu ca soră-mea.

– Se pare că eşti o fire extraordinar de deschisă.

– Poate şi de asta nu găsesc un prieten. Cum să procedez altfel? Aş minți.

– Bine! O să te caut la poştă. Când ieşi din serviciu?

– La ora 15.

Au coborât la Bălceşti, ducându-se fiecare în treburile lui. Căpitanul şi sergentul au mers la comisariat. Clădirea comisariatului este joasă, vopsită țipător într-un galben-murdar, cu pereții igrasioşi la fundație, motiv pentru care în încăperi plutea mirosul de mucegai. Noroc de oamenii primitori de aici, care le-au şi pus la dispoziție documente spre cercetare. Lucrând, Amandi şi Val mai schimbau câte o vorbă.

– Măi, fata asta are nişte ochi cum n-am mai văzut!

– Aşa e, tovarăşe căpitan! Şi mie îmi plac nespus, zise Val.

– Poate vă luați, mai ştii? Ea deja este topită după tine.

– M-aş topi în ochii ei, atât de adânci, de negri şi de mari. Sunt prea expresivi să-i poți privi o viață! Cred că mă pierd în ei. Mi-e teamă!

– Încearcă, adăugă Iamandi.

– Ce n-ar face omul dacă şi-ar asculta inima, tovarăşe căpitan! Ar fi pe lume numai iubire, împlinire, armonie. Dar întunericul ne cuprinde. Lanțurile ne trag al dracului de tare, lanțurile sărăciei, lanțurile moralei nescrise, grija zilei de mâine. De căsătorit e uşor, dar cum rezolv cu slujba, cu acoperişul de deasupra capului? O familie are nevoie de multe. Tata avea o vorbă: „dragostea ține până la prânz...”.

– Ai timp să cumpăneşti şi să alegi.

Au terminat de lucru pentru acea zi. „Hrana rece” pe care au primit-o la plecare, au mâncat-o chiar acolo, în birou. Amândoi tăceau. Amandi respecta îngândurarea sergentului. Val privea absent pe fereastra cu ochiuri prăfuite. Se vedea pe sine alături de Aurelia, parcurgând străzile unui oraş mare,

existent în imaginația lui. O bucurie imensă îi năpădi întreaga ființă şi o moleşeală dulce îi legăna visarea. Dintr-o dată, un cleşte enorm i-a strâns pieptul şi a icnit fără să-şi dea seama.

– Ce ai, sergent?

– Mă iertați, dom' căpitan! zise Val, trezindu-se ca la „Normală", unde se adresa cu dom' profesor.

– Hai să cunoaştem camera de oaspeți. Tu ai liber din partea mea. Dar dacă te întorci la cameră, nu vreau să mă deranjezi mai târziu de ora 22. Dacă întârzii, înțeleg că ai rămas la ea.

S-au deplasat la camera repartizată, o încăpere cu puțină lumină, pe pereți cu două tablouri, fotografii pentru propaganda vizuală, înfățişând asaltul unor soldați ruşi asupra inamicului, mobilată cu patru paturi, o masă goală şi două scaune. Păturile, saltelele şi lenjeria, toate cazone, erau însemnate de o ştampilă dreptunghiulară cu înscrisuri grosolane de culoare neagră. Val s-a aşezat pe pat, tăcut şi îngândurat. De mult nu mai avusese starea asta de nehotărâre şi de pasivism. Fata îl năucise. Îl chema cu forțe năprasnice, dar se ivise în el o împotrivire bazată pe rațiunea: „Ce fac cu ea, după? Poți fugi? Şi unde să fugi? De ce să fugi? Asta să fie viața, împlinirea unor râvne tembele? Asta să fie structura ființei mele? Nu e nimic asemănător cu Ilona. Ilona era femeie, avea ceva experiență. Dar Aurelia? E un copil încrezător...".

– Hei, Val, te-au luat „valurile"? îi zise căpitanul. Ce faci?

– Cât aveți ceasul?

– Este trei jumătate.

– Am întârziat, vai de mine! Mă aşteaptă de o jumătate de oră. Plec!

Îşi mai aranjă hainele şi plecă, după ce adresase căpitanului un „să trăiți!".

– Fii cu băgare de seamă! auzi în urma lui glasul părintesc al lui Iamandi.

Poşta nu era departe, aşa că Val a ajuns destul de repede. Aurelia îl aştepta plânsă. Ochii ei, de o adâncime amețitoare, îl învăluiau. Val s-a oprit în fața ei, cuprinzându-i cu emoție şi căldură încheieturile mâinilor. Îşi simțeau respirațiile pufoase. Nu le păsa că erau priviți.

– Mergem la mine? rupse tăcerea fata.

– Unde la tine?

– Am o cameră cu chirie. Haidem!

Şi au pornit ținându-se de mână. Val se lăsa condus.

– Nu ți-e teamă de bârfă, Aurelia?

– Nu, fiindcă mă cunosc bine pe mine. Ştiu ce vreau. Nu mă las pradă instinctelor. Şi-apoi, se vede de departe că tu nu eşti o brută. Nu, am vrut să spun că nu eşti violent...

Au ajuns într-o cameră sărăcăcioasă, având o velință oltenească pe peretele unde se afla patul țărănesc, cu tăblii la ambele capete, aşternut cu o cuvertură țesută „în vergele". S-au aşezat pe pat. Val o cuprinde de după gât şi o sărută pe față, pe frunte, pe gât. Fata nu se împotriveşte.

– Şi dacă sunt un prefăcut, cum o să procedezi? În toată casa suntem doar noi doi.

– Tu nu poți să minți. Ai un suflet precum o carte deschisă. Se poate citi de către oricine ştie să citească omul. Ai să vezi, în anii ce vin, că femeile au un al şaselea simț. Ele intuiesc fără greş.

– Aşa este! La „Normala" din Galați aveam, până la nenorocita de Reformă a Învățământului din 1948, o bibliotecă bogată, frecventată numai de elevii noştri. Era o oază de linişte. Doar răsfoitul volumelor plutea. Am plâns toată şcoala, când am aflat că au fost scoase din circuit cărți de mare valoare națională şi universală. Acolo am citit pe Blaga. M-a fascinat! De vrei, îți spun zeci de versuri din el. Afirmația ta că femeile ştiu mai multe decât bărbații, mi-aminteşte de poezia „Eva" din volumul „Poemele luminii".

Iată, am să spun imaginile ce mi le reamintesc şi versurile pe care n-am să le uit niciodată:

Când şarpele a îndemnat-o pe Eva să muşte din mărul oprit, i-a vorbit cu glas răsunător ca un clopoțel de argint, dar i-a şoptit şi altceva la ureche, «încet, nespus de încet, / ceva ce nu se spune în Scripturi. / Nici Dumnezeu n-a auzit ce i-a şoptit anume, / cu toate că a ascultat şi el»".

Eva nu a vrut să-i spună nici lui Adam, adaugă Val. Apoi continuă:

„De-atunci femeia ascunde sub pleoape o taină

Şi-şi mişcă geana de parc-ar zice
că ea ştie ceva,
ce noi nu ştim,
ce nimenea nu ştie,
nici Dumnezeu chiar.”

– Ha, ha, ha! Că bine le potriveşti! zise Aurelia, clipind din genele negre şi lungi.

– Nu eu. Geniul lui Blaga, mintea lui despicătoare „sporeşte a lumii taină”.

Au trecut ore povestindu-şi momente din viața lor. Au gustat ceva pe la 12 noaptea. Şi au continuat să-şi împărtăşească sentimentele şi gândurile prezente.

– Val, dragule, nu vreau să te scap! Întrevăd că suntem făcuți unul pentru altul. Nu este o simplă întâmplare întâlnirea noastră. Vreau să fim împreună. Ne potrivim. Eu să lucrez la o poştă într-un sat, tu învățător la şcoală. Vom strânge, cum putem, bani şi ne vom face o casă. Vreau să am copii. Trei cel puțin...

Vorbele fetei curgeau într-o şoaptă duioasă şi-l învârtejeau pe Val, înspăimântându-l totodată. Aurelia avea nu numai vocea blajină, dar ea toată era o ființă blândă, căreia-i simțeai curăția dezarmantă.

De aceea, sergentul nu îndrăznea, nu putea să dărâme visarea acestei fete inocente. Trebuie să-i spună că este legat de Galați, de mama lui, că amândoi au hotărât ca el să se întoarcă în Galați, să-şi găsească acolo sau prin apropiere un post şi să-şi încropească o gospodărie, că trebuie să fie lângă mama lui...

Iubirea Aureliei este o iubire serafică. Ea este fecioară, iar lacrimile de bucurie că-şi poate împărtăşi simțămintele l-au înfricoşat pe Val. A devenit ocrotitor. Toată noaptea aceea n-au închis ochii. Ceea ce simțea Val pentru această copilă de 19 ani era considerația. „Numai o canalie ar putea să se folosească de naivitatea ei”, asta îşi spunea mereu Val, ținând-o în brațe, mângâindu-i obrajii umezi. „Aş fi o secătură dacă aş pângări-o. Dumnezeu nu m-ar ierta”. Îi spunea că o iubeşte prea mult, iar acest fel de iubire duce la treapta ce mai înaltă de respect.

– Aurelia, iubirea noastră e dureroasă. Fericirea ne-ar răni, ar fi insuportabilă, ne-ar duce la nebunie...

– Nu, dragule; ar fi o împlinire divină. Ne-am contopi ființele. Am deveni o singură făptură.

– Dacă am fi liberi... Uite, se face ziuă, trebuie să plec. Tu te duci la slujbă. Putem lăsa baltă toate în care suntem băgați? N-ai cum, nu există deocamdată nici o ieşire! Suntem încătuşați. Mai am de făcut armată exact 12 luni. Un an e mult pentru noi. Să avem răbdare!

– Răbdare, răbdare! De când ne naştem suferim! Viața e numai chin! Aş pune capăt durerii, ştii cum? Ne dezbrăcăm, luăm câte un pumn de pastile, ne urcăm în pat şi în îmbrățişarea noastră vom îmbrățişa eternitatea. Vom fi pe veci împreună! Nu ți se pare că e formidabilă ideea?

– Copil ce eşti! Simplu de zis şi chiar de înfăptuit! Dar de ce ne-am mai născut? Spinoza spune că omul se gândeşte „la moarte mai puțin decât la altceva”, de aceea „meditează asupra vieții, nu asupra morții”.

– Nu îmi este frică de moarte. Toți murim, dar de ce să sufăr atâta până o veni moartea?

– Moarte, viață! Einstein iubea enorm viața. Am citit undeva că, în 1916, era grav bolnav, viața fiindu-i în primejdie. Atunci a spus că viața este un spectacol tulburător şi minunat. Dacă ar afla că peste trei ore va muri, s-ar gândi cum să folosească mai bine cele trei ceasuri rămase. Iar tu te gândeşti la moarte!!!

– Ce ştii tu? Tu pleci, eu rămân. Greu este pentru cel care rămâne.

– Ne despărțim pentru câteva ore. Când termin lucrul la comisariat, vin aici. Avem timp să discutăm şi să hotărâm. Voi pleca la Turnu-Severin mâine de dimineață. Să fii o fată înțeleaptă, auzi?

După o îndelungată îmbrățişare, sergentul a plecat la comisariat. N-a fost prea bun de muncă. Timpul abia curgea. Orele se dilatau aşa de mult, de parcă limbile ceasului înaintau cu încetinitorul.

Aurelia s-a închis în sine. Lucra ca un automat. Capul îi vuia de forfota gândurilor, iar inima se zbătea într-o durere confuză. După amiază, s-au reîntâlnit. Erau ultimele ore în care mai puteau fi

împreună. În situația sergentului de grăniceri nu era nici o posibilă bănuială măcar, peste cât timp se vor vedea. Mâine, la ora 6,00, „Zis"-ul mătăhălos, rusesc, îl va duce la Craiova cu 30-35 km la oră, iar de acolo trenul îl va debarca la Turnu-Severin pentru încă nu se ştie cât timp. Doar noaptea asta mai era a lor.

– Iubite al meu, Val, am vrut să dau o explicație, oarecare, întâlnirii noastre şi, în special, fulgerătoarei noastre explozii de iubire. Pentru tine ar fi motivația că eşti militar, că încerci, poate, orice cu o fată, fiindcă vei pleca la o cazarmă unde e foarte greu să te caute cineva. Poți minți dând o adresă falsă a familiei tale sau debitând fraze despre dragostea ta...

– Ieri spuneai altceva, anume că ai încredere în mine. Chiar am dovedit respect deosebit pentru tine, pentru viața ta, pentru viitorul tău de fecioară.

– În mine sunt acum două ființe: una mă îndeamnă să mă las destinului, întâmplării că te-am întâlnit şi că-mi placi, aşadar să mă pierd cu totul în brațele tale, într-o presupusă dulce sfârşeală; cealaltă ființă îmi porunceşte să-mi păstrez neîntinarea cu toate forțele trupeşti adăugate celor de voință. Cred că pe cea din urmă o ascult, zise Aurelia.

– Dacă te-aş provoca la o înfruntare cavalerească, nu ştiu dacă cea dintâi nu ar învinge. Nu te măsura cu sentimentele! Te pui cu instinctul?

În camera aceea mică, oltenească, în atmosfera potolită şi de încrederea creată de cei doi tineri, răsună glasul mângâietor, dar hotărât al fetei:

– O femeie simte de la început ce fel de bărbat are în fața ei. Nu crezi?

– Ei, cum nu? Adevărul este că de ea depinde mersul relațiilor cu un bărbat, ea lasă deschis drumul sau îl retează. Aceasta pentru că Dumnezeu i-a dat ei harul naşterii, bărbatul încearcă, răspunde Val.

– Dacă ea ar da glas instinctului primar, rațiunile s-ar distruge. De aceea trebuie să prevadă ce o aşteaptă, să „pipăie" bărbatul cu toate simțurile ei. Tocmai pentru faptul că peste nouă luni va aduce pe lume o nouă viață! spune Aurelia ținându-i mâinile sergentului şi privindu-l cu ochii ei enormi, în care el se scufunda de-a binelea.

După o tăcere îndelungată, pricinuită de îmbrățişarea lor toropitoare, Val o prinde de umeri şi o îndepărtează atât cât permite lungimea brațelor lui, vrând să o studieze, să o prefire printre gene în ființa lui, aşa cum i se înfățişa ea acum, ca o caisă plină de arome şi să o poarte cu el mereu, să nu-i dea voie să iasă din inima lui. Ca din senin, sorbind-o prelung, ochii i se umplură de lacrimi. O plăcere sfâşietoare i-a înfiorat trupul şi şi-a apropiat-o din nou, udându-i din belşug părul. Îi şopteşte în urechea ce o simțea fierbinte pe obrazul lui:

– Chemarea sângelui s-ascult, ce-ar fi?

– Te rog, nu mă considera un chilipir, răspunde Aurelia, cu acelaşi glas stins, însă tulburător de hotărât. Apoi completează: fac ce vrei tu, dar să nu mă părăseşti. Te blestem să nu-ți găseşti astâmpărul până nu vei fi alături de mine, să-ți putrezească oasele în apele Oltului învolburat, la Dunăre să ți le ducă şi de acolo, mânia Dunării să se adauge mâniei mele şi să te ducă în palatele de mărgean ale mării! Piatră să fii! Să nu ai parte nici de bucurii, nici de suferințe!

– De ce-mi spui astfel? De când ne-am întâlnit şi până acum, ți-am dat cu adevărat respectul meu, prețuirea pe care o meriți din plin. E a doua şedere împreună atâtea ore şi nu ai nici un motiv de a gândi astfel. Cum să fii chilipir?

– Ei, Val! Am zis că te blestem, da, dar tu nu înțelegi blestemul? Nu observi că el vine din noianul de iubire ce m-a copleşit? Că dorința de a fi cu tine toată viața a devenit stăpână pe voință şi simțire? Te vreau, te vreau ,Val! Te vreau! zise Aurelia, izbucnind în plânsul care o descătuşa, îi alina durerea. Numai despărțirea nemiloasă ce va sosi peste câteva ore îmi dă starea asta confuză. Vreau să fiu a ta, să fii al meu! Dar nici n-aş vrea!

– Prea multă fericire duce la năpastă, răspunse Val, ştergându-i uşor şiroirea lacrimilor de pe obrazul alb.

– Ce liniştită aş fi fost de nu te vedeam şi de nu intram în vorbă cu tine! Azi aş fi fost aceeaşi funcționară, gândind la treaba ce-o am de îndeplinit. Aş fi fost aceeaşi fată liniştită, ce-şi toarce zilele şi

gândurile într-o aşteptare care s-o surprindă. Ştii că aceste trei zile ar putea fi o cumpănă a vieții mele? De fapt, orice fată se aruncă în neant. Ştie ea ce va „răsări” din omul pe care şi l-a ales?

– Adevărat e că uniunea într-o familie a celor doi nu constituie neapărat şi găsirea sufletului pereche. De multe ori e orbirea de-o clipă, după care urmează Calvarul, Golgota. Să suferi e a familiei poruncă! Viața-n doi e grea, e a nu mai fi tu, ci a fi şi celălalt. Exact că eşti o jumătate a unui întreg. Dar, „Ființă din Poveşti”, nedefinită Aurelia, continuă Val, o jumătate care va avea şi împliniri ce-i vor întări forțele care se vor adăuga celorlalte forțe, ale jumătății a doua. Va fi şi plăcere, va fi şi suferință! Simt că alături de tine voi suferi, întrucât nu voi putea duce atâta iubire. Eşti o nălucire a logodnicei ideale şi mi se pare că nu e adevărată o asemenea logodnică...

– Dacă eu asta sunt? Aşa m-am născut şi aşa am urmat chemarea ursitoarelor ce mi-au vegheat scăldătoarea! încheie Aurelia, aruncându-se în brațele lui Val, copleşită de bucurie, dar şi de înspăimântare.

Val o primi întreagă şi moale. Mâinile lui alunecau fin pe sub furoul ei roz, dezmierdându-i spatele cu pielea de catifea vaporoasă. Erau jar amândoi. Încins jar! Dogoritor!... El avea atâta minte să-şi țină rațiunea trează: „Sunt încă militar. Oricât de „nevăzut” s-ar țese faptele, va veni o vreme în care totul va fi la lumină. Ce voi deveni eu? Cum voi fi privit exact când voi intra în viață? Ca un înşelător? Sigur simt că fata asta atât de delicată, de ştearsă chiar, ca personalitate (poți modela ce vrei din ea, e din ceară) nu mi-ar putea împlini visul de a-mi fi soție. Şi dacă simt asta, aş fi mare netrebnic dacă aş pângări-o, aş fi murdar, nimic nespălându-mă de întinarea ei. Aş fi exact un blestemat.” Urmă gândul rostit:

– Că te-am văzut, e vina mea. Că eşti «aleasă»”, e soarta ta! De iubire, orb şi mut sunt. Nu pot arăta ceva. Eşti sus; cine te atinge a necinste e trăsnit de zei! Împreună am avut marea şansă de a medita asupra noastră înşine. Am parcurs cele mai înalte trăiri ale unei lecții de viață. Tu mi-ai revelat sensul iubirii. Ai ceva divin în tine. Aş vrea să te uit de pe acum, dar n-am să pot. Tu eşti în mine acum, chiar de nu mi-ai aparținut trupeşte. Însă, cu sufletul, te-ai dăruit total. Şi tu eşti o carte deschisă, Aurelia!

Astrele s-au rotit, au venit zorii şi cei doi şi-au luat rămas bun, promițându-şi că nu se vor depărta sentimental, chiar dacă în spațiu vor fi departe unul de celălalt. Val Gorun şi căpitanul au plecat din Bălceşti cu un „Zis” de un kaki murdar. Când nămețenia s-a pus în mişcare, sergentul a privit în urmă. De după colțul unei clădiri i s-a părut sau a văzut cu adevărat, o mână fluturândă a rămas bun?

Dintr-o dată, ochii i-au fost inundați de lacrimi mari, privirea devenind încețoşată. Instinctiv, şi-a acoperit fața cu palmele şi s-a scufundat în sine. Ce va urma? Avea aceeaşi trăire ca în ziua coborârii în gara Iaşi, că este un simplu obiect ajuns în vrerea altora, care, la rândul lor, se aflau şi ei sub puterea altora, iar aceştia sub comanda „superiorilor” lor, ajungându-se astfel din ce în ce mai mult spre vârful unei piramide ce se numeşte **armată**. Insul ştie doar pe şefii lui direcți, de aceea el simte că armata e o izolare de lumea obişnuită. Aici este o altfel de viață, luată de la capăt, ca a unui nou născut, trăită în neputința de a gândi la ceva şi de a-ți împlini vreun gând. Nu eşti tu, eşti un nimeni, fără voință, fără putere, fără posibilitatea mişcării în spațiu şi în timp, aceasta făcându-se la comanda altora. Iar el era ferecat aici pentru trei ani... Trei ani deşirați zadarnic! Rob pe mâncare şi adăpost! În cât timp înveți mânuirea unei arme şi regulamentele acestei citadele? Mama lui nu are bani. Sărăcia e cruntă. Va trebui, când va intra în vâltoarea vieții de libertate, să fie chibzuit, să fie mereu treaz... Şi acum a mai venit şi fata asta, cu chipul ei angelic şi cu dezlănțuirea sinceră a sentimentelor ei, să-i tulbure numărătoarea inversă până la „liberare”, până la adevăratul lui zbor spre a-şi împlini menirea. Fiindcă, ce făcuse până a fi încorporat? Şcoala primară şi şcoala normală! Doar două luni de muncă... Acum va ajunge la numărătoarea inversă a lunilor, căci a ajuns deja la un an de liberare.

– Hei, sergent, ai adormit?

– Nu, dom’ căpitan, mă gândeam numai...

– Aşa-i, măcar cu gândurile să umblăm în universul acesta imens! Lasă-te în voia lor, băiete!

Căpitanul, înțelegător cum era, l-a lăsat să plutească în lumea gândurilor...

Ajungând la cazarmă, a simțit că ia totul de la capăt. A găsit două scrisori de la Ilona. În prima îl chema cu strigăte deznădăjduite să se întâlnească la căsuța lor din Turnu-Severin. Îi preciza ora şi ziua. O primise cu poşta de seară în preziua plecării lui la Bălceşti. Întâlnirea era pentru a doua zi, după-amiază. Sergentul de serviciu nu i-o înmânase seara, neştiind că Gorun pleacă în delegație a doua zi. „Cât de necruțătoare e uneori viața! De ce, Doamne, mi-ai răoit-o pe Ilona? De ce?”, se văita Val. A doua vestire a fost scrisă chiar în seara zilei în care ea îl aşteptase zadarnic la căsuță. Dor, lacrimi, durere şi zbucium izbucneau din rândurile aşternute, mare, pe hârtie. Val, citind, se îneca în respirație, pieptul icnea sub loviturile cuvintelor Ilonei, dar ce era el vinovat? Nu se afla sub cârma voinței lui, de ce nu înțelege femeia lucrul acesta? Ar fi vrut să fie amândoi, tinerețea lui năvalnică s-ar fi topit în brațele moi, delicate şi primitoare ale acestei unguroaice focoase. Trupurile aprinse îi chemau spre dragostea carnală, o dragoste sinceră însă. (De ce Aurelia nu avea atracția trupului? De ce lângă ea nu simțea parfumul de femeie?) Ilona îi mai vestea că, nu ştie din ce pricini, este chemată în țară, că altcineva o va înlocui, tot o femeie care stă deja aici de cinci zile. I-a dat în primire inventarul. E o femeie mai în vârstă ca ea, dar frumuşică şi potolită. Încheia cu blestemul femeii pătimaşe aruncat celor care i-au despărțit, un blestem înfiorător. Totuşi, avea speranța că va reveni în portul românesc şi o va lua de la capăt cu el. Nu-l poate uita.

Sergentul simțea însă că totul a devenit trecut. Clipele lor de fericire nu se vor repeta. Ce s-a dus, dus rămâne. Iar el este vremelnic pe aici.

* * *

Împlinise doi ani de armată. Val Gorun avea dreptul la un concediu de două săptămâni. A primit actul de învoire şi foile de drum la sfârşitul lui noiembrie. Începutul concediului său a coincis cu zile însorite de toamnă târzie. Zile înşelătoare. A plecat cu trenul din Turnu-Severin, cu gând să se abată pe la Bălceşti. Neapărat trebuia s-o vadă pe Aurelia, simțea nevoia să-şi limpezească el trăirile şi să-i comunice fetei intențiile.

Vizează foaia de drum pentru întreruperea călătoriei la Craiova. Se duce la Poştă şi dă telefon la Bălceşti şi o anunță pe Aurelia că va sosi la ea. După hurducăturile suportate în camionul de pasageri, ajunge la reşedința de raion, unde, chiar în stație, îl aştepta surâzătoare şi bucuroasă, Aurelia. Cu ea mai erau câteva fete, probabil colege de la poştă. L-au întâmpinat gureşe ca nişte vrăbii, Aurelia sărind în brațele sergentului şi având lacrimi de mulțumire în ochii-i expresivi.

– Ce potriviți sunt, tu! zise una din fete.

– Sunt sigură că se vor logodi, adăugă alta.

– Auziți, copii, să ne invitați pe noi ca martore ale logodnei voastre! interveni cea de-a treia vrăbiuță.

Aurelia se desprinse din brațele lui Val şi îi prezentă colegele de serviciu. El auzise ce sporovăiau fetele şi le motiva, în gând, exuberanța.

– Mare noroc ai avut, băiete, să întâlneşti o asemenea copilă! i se adresă una mai îndrăzneață.

– Îți garantăm noi de cumințenia ei, o completă alta.

– Sunt convins, fetelor! Cred că v-a mărturisit cât de mult o iubesc şi o respect! răspunde sergentul, luând brațul Aureliei. Mâine o să vă spună ce am stabilit. Vreau să ne lăsați acum singuri, da?

– Pa! Pe mâine, răspunseră în cor ele, plecând în direcția opusă.

A urmat o noapte albă, plină cu stări dintre cele mai diferite, de la plutirea în stele la cufundarea în abisurile mării, de la seninul cerului înalt la prăbuşirea în văgăunile întunecoase ale pământului. Au alternat vorbele domoale şi şoaptele de iubire cu tăceri prelungi, însoțite de îmbrățişări. Noaptea a trecut ca o părere. Spre ziuă au stabilit să-şi scrie şi să se mai întâlnească. El se va hotărî numai după ce-i va vizita familia ei, după ce se vor prezenta amândoi în fața alor săi, din Târgu-Cărbuneşti. Aurelia s-a supus cuminte. Era aceeaşi fecioară copleşită de iubirea pentru Val şi cuprinsă de o sfârşeală dulce.

A doua zi, el a plecat de dimineață, condus de Aurelia la camion. Cuvintele n-ar putea cuprinde ce simțea fiecare. Cărbuni aprinşi erau inimile lor, dar şi plumb cenuşiu, copleşitor. Comunicau acum doar cu mâinile şi cu privirea: „nu se vor despărți, nu se vor uita!".

Într-o linişte pustiitoare, sergentul s-a îmbarcat şi s-a pierdut, treptat, din ochii aceia frumoşi şi mari, înlăcrimați a durere sfâşietoare. El o privea cum se îndepărta din ce în ce, până a rămas țintuită locului, ca o iluzie. Acum Val abia şi-a lămurit că va fi o iubire pierdută, dar nu pierdută aşa precum ai pierde un obiect. Mai degrabă iubirea asta, aproape ireală, i-a pierdut pe ei, fiindcă aici, în inima lui, în mintea lui, în fibrele ființei lui Aurelia va exista cât va fi şi el şi nu numai. Simte că o va lua cu el şi dincolo de mormânt, în veşnicie.

Oricâte chemări i-a adresat fata, oricât de îndoliate erau rândurile ei, trimise cu regularitate timp de doi ani, deci şi după ce „s-a liberat", Val tăcea. Îl durea şi pe el. Îl fierbea dorul de „Ea". Odată i-a spus mamei că nu mai poate fără ființa asta delicată şi a plecat, cu învoirea mamei, la gară, să zboare spre ea. Stând la coadă să ia bilet, a avut o străluminare. „Ce fac eu? Atât de slab sunt? De ce să scormonesc în rănile noastre? Nu este mai bine să le las să se cicatrizeze? Sunt slab față de ea, mă înduioşează, mă înmoaie, mă cheamă puternic spre ea, pentru că iubirea ei este unică, e pură, e a-de-vă-ra-tă, e angelică, e trimisă de Dumnezeu şi de aceea e *imposibilă*... Nu sunt slab, sunt tare că gândesc aşa şi că iau o hotărâre ce doare, taie în carnea dorului, a iubirii nevinovate, dar iubirea rămâne acolo, vie, neîntinată, în cerurile înalte."

Cu sentimentul că o va îndurera pe Aurelia făcându-i o vizită, că va relua un calvar ucigător, Val s-a rupt de la coadă şi s-a întors acasă. S-a închis în camera lui şi a revărsat în vreo zece pagini toată frământarea, izbeliştea care-l bântuie, nălucile din nopțile lui, vifornițele ce-i îngheață inima. Dorul de ea, dorul îl topeşte! Aurelia, cu vocea de înger, pusă în slove de răspuns, i-a stârnit patimile, i-a reaprins dorința de ea. A înțeles că iubirea puternică, nestăvilită, năvalnică, nu aduce şi fericire. Uneori ea e incompatibilă cu statornicia. Şi-a amintit că tatăl lui avea o vorbă: „băiete, dragostea trece!" Sărăcia îl încătuşa. Ce să-i ofere el ființei pereche, iubirii lui? Asta e problema: sărăcia, nesiguranța...

Nesiguranța, ea este blestemul omului. Bâjbâind, nu ştii direcția, nu cunoşti locul, nu ai siguranța acțiunii tale... Dacă totul e nesigur?! Rămân ruşii, vin americanii, scăpăm de „Hidra Roşie", va răsări soarele din Vest sau lumina „va veni numai din Răsărit?!"

Nesiguranța... „El, învățătoraş cu 350 de lei pe lună, cu cartelă de prosop, de săpun, de pânză, stofă şi încălțăminte valabilă pe un an, cum să-şi ocrotească iubita şi copiii ce vor veni?" Val gândea matur. Nu prosopul, căci se va şterge şi pe o cârpă, nu paltonul, fiindcă îl mai spală pe cel vechi, dar cartela de pâine, de untdelemn, de gaz pentru lampă, de zahăr şi de făină, cum să-l ajute să-şi îngrijească familia? E ceva groaznic! Simte că este aidoma unei depărtări în Siberiile ruşilor câinoşi, nesătui niciodată de cuceririle făcute, nemulțumiți că n-au îndeplinit testamentul diabolic al lui Petru I Aleckseevici (Petru cel Mare), de a stăpâni gurile Dunării, Marea Neagră şi Strâmtorile Dardanele şi Bosfor. Petru cel Mare reuşise, în 1721, ca Rusia să aibă ieşire la Marea Baltică, să stăpânească Marea de Azov, cetatea Azov, să pună sub ascultare pe Carol al XII-lea al Suediei, prin victoria de la Poltava (1705) şi să declare, în 1712, oraşul Petersburg drept capitală a Rusiei. Aşadar, ruşii ne sunt stăpâni. Ne fură bogățiile naturale, dar şi pe cele spirituale. Sovrompetrolul, Sovromtransport, Sovromcereal, Editura Cartea Rusă, ne-au dus în noaptea istoriei, ne aruncă în bezna necunoaşterii, ne schimbă istoria, istoria milenară... „Cum să dau ascultare iubirii nevinovate, angelice, pentru Aurelia, când nu ştiu ce va fi mâine? E mai bine să închid în mine această iubire, ca pe un giuvaer unic, să o port ca blestem al ei, dar şi ca neuitare a ce ne-a dat Hidra Roşie, Ursul Sălbatic din Răsărit. Iartă-mă, delicata mea copilă, poate vei înțelege vreodată conjuctura internațională şi neputința conducătorilor României în care ne-am mişcat noi în aceşti ani şi de ce aşa a fost să fie."

* * *

Şi n-a uitat-o sergentul pe Aurelia nici azi. Sunt 50 de ani de atunci, dar nici o clipă nu a uitat-o. O ține în inima lui. Cu emoție în glas aminteşte de ea, iubirea neîmplinită, dar turnată în aurul nemuritor al sufletului lui de adolescent. Păstrează şi azi, la 50 de ani, scrisorile ei mângâietoare, din care se aude vocea dulce, serafică, înfiorându-i carnea şi sufletul. Ce înseamnă să nu poți fi tu, să fii sub stăpânire, a înțeles Val Gorun mai târziu. Dar era mult prea târziu...

* * *

Plecând cu trenul din Craiova spre Galațiul natal, după întreruperea de două zile, sergentul avea să aibă alte peripeții, să mai învețe ceva.

A avut noroc să stea la clasa a III-a, într-un compartiment ceva mai bun, trenul plecând de la Timişoara, oraşul din Vest, apropiat în spațiu şi gândire de Occident. Nu era aglomerație. Cum legănatul vagonului şi cântecul roților de tren îi creau o stare de visare, de călătorie pe aripile gândului, a ieşit în coridor să simtă curgerea stâlpilor, a pomilor, a priveliştilor. La câte nu se gândea! La reîntâlnirea cu Galațiul, cu scumpa sa mamă, cu colegii, cu libertatea de cuget şi acțiune, fie numai şi pentru câteva zile. Ce frumos toarce firul drumului trenul acesta! E o alunecare fină pe şine, o alunecare spre lumină, o ieşire dintr-un tunel întunecos şi rece!

Deodată simte o mână greoaie pe umăr. Tresărind, se întoarce şi vede lângă el un bărbat cam de 54 de ani, zâmbitor, îmbrăcat cu gust, parfumat fin, care i se adresează:

– Nu te speria, tinere! Te-am văzut mai spălățel. Ai o față atrăgătoare, ochii vii, zâmbetul deschis unui dialog. De unde vii, unde mergi?

Sergentul, cu firea lui, n-avea de ce să-l bruscheze. Nu este în misiune, să păstreze distanță şi tăcere față de civili. Omul pare un intelectual. Abia mai trece vremea până la Bucureşti în tovărăşia lui, aşa că-i răspunde sincer:

– Merg în concediul cuvenit după doi ani de armată. Şi de asta vedeți pe fața mea seninul din suflet.

– Unde locuieşti?

– În Galați.

– Ai de mers, nu glumă! constată domnul.

– Comisariatele, într-o înțelegere generală sau la vreo comandă, trimit recruți din Suceava în Oltenia, pe cei din Maramureş în Dobrogea, pe cei din Banat la Iaşi, cât mai departe de casă, de părinți, de prieteni. Ai eu intențiile lor...

– Bănuiesc că, în bucuria plecării spre casă, nu prea ai mai avut chef de mâncare. Te invit la o gustare, în compartiment. Vii?

– De ce nu?

Domnul, politicos cum nu se poate, s-a aplecat şi arătând direcția cu mâna dreaptă întinsă, l-a poftit pe sergent să intre primul. În compartiment mai erau doi călători şi o femeie ceva mai în vârstă. Val a dat „bună ziua" şi a ocupat un loc, urmărind atent, dar cu sfială, ceea ce face noua lui cunoştință. Cunoştință? „Dar nici nu ştim cum ne cheamă pe fiecare! Nu cumva greşesc?" Cu mişcări elegante, domnul a luat o valijoară din piele, lucrată artizanal, a pus-o pe genunchi şi a scos trei pachețele, după care, închizând valijoara, a aşezat pe fața ei pachetele. Fără grabă, prelungind parcă voit gesturile, dă la iveală conținuturile: felii de pâine albă, kaizer porționat mărunt şi salam cum sergentul nu mai văzuse. „E bogat omul", gândi el, străduindu-se să nu se arate prea mirat. Domnul le aşeză într-o geometrie atrăgătoare şi zise:

– Poftim, tovarăşe sergent! Poftă bună!

– Mulțumesc la fel şi domniei voastre!

În tăcerea cerută şi de prezența celor trei, au mâncat, au strâns ceea ce a rămas şi, la propunerea domnului, au ieşit pe coridor stând alături, la fereastră. Coridorul era liber. Domnul reia discuția:

– Poți să-mi spui pe nume: Lambrino sau Ile. Locuiesc în Timişoara. La Bucureşti merg pentru nişte treburi de serviciu. Cum te numeşti?

Val Gorun gândi cu rapiditate; întâi, el n-are cum să afle dacă omul se numea aşa sau minte, şi al doilea ce rost are să-şi dea un nume fals? Minţind avea să fie permanent cu mintea la pândă. Aşa că se recomandă:

– Mă cheamă Gorun Val. Sunt învăţător, iar acum îmi satisfac stagiul militar...

Domnul avea, cu adevărat, poftă de vorbă. Mai mult în şoaptă, îi spuse despre studiile sale, despre călătoriile în Austria şi Elveţia din anii 1938-1939, despre meseria sa, o meserie pe care sergentul nu prea o ştia, ceva nedefinit, între comis-voiajor şi depozitar al unei familii bogate, despre muzeele vizitate şi despre vacanţele sale din Alpii Austriei.

Povestind astfel, întruna, lui Val nu-i lăsa timp să întrebe ceva, să facă vreo remarcă, îl obliga să asculte. Mâinile lui, însă, umblau pe corpul sergentului în mângâieri line: umerii, mijlocul şi mai apoi fesele, pulpele şi chiar partea din faţă... „Doamne, am încăput pe mâinile unui homosexual! Cum să procedez mai bine?”

Şi era singur, singur...

Se simţea ca într-o junglă, hăituit. Dacă dă piept cu vânătorul, nu se ştie cum va răspunde acesta. Îl poate chiar ucide. Dacă îl duce într-un spaţiu fără ieşire, e pierdut, va fi victimă sigură. Cum e mai bine? Mai aveau cam o oră de mers până în Gara de Nord. Trebuie să aleagă soluţia potrivită. Cel mai nimerit este să se împotrivească, aşa ca o femeie care zice şi „da” şi „nu”, să creadă Ile că se mai gândeşte, mai este timp. Altfel, cine şi cum l-ar apăra, aici? A găsit calea. Aşa va proceda. Într-o turmă de căprioare, cum mai poţi lovi căprioara aleasă?

Au ajuns în Gara de Nord, au coborât împreună. Ile nu-l slăbeşte. Val e numai pândă, muşchii încordaţi să plesnească, iar mintea, neastâmpăr. Acum constată că planul de a fugi în gloată nu se potrivea. Lambrino l-ar fi putut acuza de cine ştie ce. Cum ar motiva el fuga nebună printre oameni? Şi, uite, nici măcar aglomeraţie nu e.

Salvarea i-a venit de la o patrulă de grăniceri ai Gării de Nord, care înainta către ei. Val, văzându-i, se repede cu braţele deschise spre unul dintre ei, strigând:

– Vasileee, prieeetene!

Îl îmbrăţişează şi-i şopteşte la ureche:

– Luaţi-mă cu voi, să scap de ăsta. Vă povestesc după, nu faceţi scandal!

– Actele tale, sergent, i se adresă şeful patrulei.

Val îi înmână documentul de permisie. Şeful patrulei îl studie, văzu că este în regulă şi dădu să i-l înapoieze, când soldatul îmbrăţişat, pe care Val apucase a-l ruga să-l ia cu ei, interveni:

– Tovarăşe caporal, îmi permiteţi? şi întinse mâna, apucând ordinul de serviciu. Imediat, adăugă:

– Îl luăm la sediu, pentru o discuţie. Eşti cu dânsul?

– Da, răspunse Val. Cum facem, tovarăşe Lambrino?

– Te aştept la „Restaurantul Gării”. Mă găseşti acolo zise Lambrino.

– Da! Oricum, aşteaptă-mă!

Patrula s-a depărtat, a intrat cu sergentul în cabina lor din gară. Acolo le-a povestit tot. Oamenii şi-au dat seama că Gorun spune adevărul. Glasul tremurat, spaima ce i se citea pe faţă, neastâmpărul ochilor vorbeau mai mult şi mai expresiv. L-au ţinut acolo până la ora când a avut trenul spre Galaţi. Cu doi cercetaşi în faţă, l-au condus la tren. După numai un minut, trenul porneşte salvator, în şuierul ascuţit al locomotivei, ducându-l spre Galaţiul copilăriei lui.

Ghemuit într-un colţ al băncii vagonului, Val închise ochii nu a somn, ci întru a reface scenele din celălalt tren. Scene înfricoşătoare a trăit! Intrase în Infern. Nimeni nu s-a întors de acolo, să spună cum este. Dar el a fost la un pas de *Necunoscut*, de *Prăbuşire*, şi-a imaginat Infernul alături de Diavolul de Ile Lambrino. „Ce nume de rezonanţă istorică!”

I se părea lui Val că pătrunsese într-un tărâm al zmeilor, unde ar fi dat, la orice pas, de primejdii înfiorătoare şi nu era nimeni, nimeni să-l ajute. Numai Dumnezeu a fost cu el. Credinţa că va scăpa. Şi a scăpat. Acum ştia sau bănuia măcar ce nu ştiau mulţi. Auzise de homosexuali, dar nu credea şi se amuza. Dar a ajuns să se convingă, trăind însuşi o parte a preludiului aberant. Nu avea să povestească

întâmplarea asta decât foarte târziu. I se părea că nu va fi crezut, că o să i se spună că imaginează. Abia după 40 de ani a povestit colegilor şi soţiei. Asta, după Revoluţia din 1989, când „Democraţia” a adus pe plaiurile mioritice orgiile, prostituţia, lesbianismul şi homosexualitatea ca normalităţi, ca drepturi ale omului...

Auzi, drepturi ale omului...

* * *

Nici nu a ştiut cum a trecut concediul. Se închisese în el. Mama punea toate pe seama armatei.

– Te-ai schimbat mult, fiule!

– De, mamă, câte nu petreci într-o lume unde sunt numai bărbaţi!

– Da, dar deveniţi bărbaţi! răspunse, a mângâiere, mama.

– Adevărat! Bărbaţi!

Şi Val se gândi la „bărbatul” de Lambrino. Îl speriase manifestarea acestuia, devierea comportamentală care ar fi putut deveni violentă. Şi acum era oripilat de pipăitul scârbos. Îl cutremura gândul ce va fi să fie pe această cale, unde, în orice moment, fiare fabuloase l-ar fi putut prăpădi. Concediul nu i-a priit din cauza zbuciumului interior. Îl obseda Ilona şi parcă, mai mult Aurelia, apoi Lambrino... Apatia o motiva mamei spunând că vrea să stea mai mult în casă, să se sature de lâncezeală. Destul că la cazarmă va avea parte de încordare. Simţea în suflet o boală care îl toropea. Nu avea chef de viaţă. Vioiciunea îi dispăruse. Aşa s-a dus concediul, stând în casă şi citind. Îl îmbia mamă-sa la vorbă, dar zadarnic. Căzuse într-o muţenie inexplicabilă. Eu-l i se prăbuşise înăuntru. Aşa că s-a întors la unitate mai obosit. Frământările îi înmuiaseră şi trupul, parcă a mărşăluit forţat zeci de kilometri. Mai avea sergentul de îndurat aproximativ zece luni.

* * *

Dintre toate câte i s-au întâmplat: delegaţia cu acelaşi căpitan Amandi la Râmnicu-Vâlcea, unde aventura de o noapte cu o copilă de 16 ani, angajată fată în casă de câteva luni, i-a readus pofta de viaţă, fiindcă fetişcana avea acel ceva care te cheamă spre trăirea deplină, fremătătoare. La vârsta ei, era năvala sângelui, era scufundare în puful moale, ademenitor şi era acea supremă uitare de sine în încolăcirea ostoirii focului dorinţelor. N-a spus, într-o noapte întreagă, nici două vorbe. Îşi potolea numai setea de dragoste, găsindu-şi perechea de-o noapte, căci atâta a fost, o dragoste de-o noapte...

Sergentul a luat, de a doua zi, alte drumuri. Nici nu ştie cum o cheamă. Dar, nu o uită pentru dorinţa ei de dăruire sinceră, deşi era o copilă. Au urmat cercetările făcute în satul Dălhăuţi din raionul Focşani, regiunea Galaţi,în legătură cu părinţii unui soldat din unitatea militară, în acest sat l-au impresionat casele aşezate pe coline, sărăcăcioase, unele dărăpănate, dar cu pivniţe adânci, solide, în care zăceau butoaie enorme, pline cu vin. Să iei vinul dintr-un asemenea butoi, te urcai pe o scară de vreo trei metri înălţime. De atunci n-a mai văzut asemenea construcţii, în care pivniţa era importantă. Apoi activitatea de şef de gardă la depozitul de muniţii din regiment, unde a format, cu cei 18 soldaţi de sub comanda sa, o adevărată familie în care domina armonia, înţelegerea, discuţiile sincere, prietenia dezinteresată, deoarece toţi băieţii săi erau numai fii de ţărani cu mult, mult bun-simţ (Drăghia, Vorovuci, Pleteanu, Vătăşescu, Dancu, Păsoi şi alţii, cărora sergentul le compunea scrisori pentru iubite sau soţiile lor, cu conţinut şi mesaje diferite, în raport de situaţia reală, de bucuria sau suferinţa soldatului, fapt pentru care ţineau extrem de mult la sergent) sau participarea la inventarul făcut la magazia de efecte, când a fost impresionat de rafturile aşezate în ordine desăvârşită, de împachetarea perfectă a echipamentului, de alcătuirea, într-o anume rânduială, a tipurilor de efecte, în aşa fel încât, în 10-15 secunde un soldat îşi primea toate efectele, deci, dintre acestea toate, i se par interesante cele trei luni petrecute la Oreviţa, un sătuc din raionul Vânju-Mare, regiunea Oltenia.

Asta, pentru că a putut cunoaşte pe viu pulsaţiile unui sătuc oltenesc, aruncat pe nişte dealuri nici domoale, nici prea abrupte, cu case izolate, legate între ele de uliţe cu noroi pe timp ploios şi cu praf negru-cenuşiu pe timp de secetă, gospodării aidoma celor din Dălhăuţii Modovei, fără împrejmuiri, însă mult mai îngrijite decât cele moldovene. Sergentul a învăţat aici, în trei luni, cât ar fi studiat trei ani în bibliotecă. Dar este o formidabilă diferenţă „să citeşti" viaţa în nuditatea ei şi „să o citeşti" gândită de altcineva într-o scriere aflată într-un raft de bibliotecă.

La Oreviţa se afla o secţie de prelucrare a tomatelor, aparţinând de G. A. S. (Gospodăria Agricolă de Stat) Vânju-Mare. Era o făbricuţă de făcut bulion, luată de la un chiabur. Îi naţionalizaseră şi leaulele pe care le poate avea o gospodărie rurală: şoproane, magazii, grajduri şi casele pentru slugi, cu pământul pe care toate acestea erau ridicate. Boierul nu sta aici, în glodurile frământate de care cu boi şi de picioarele ţăranilor sărmani. Cai nu există în sat, ei nu pot birui clisa păstoasă. Boii trag carele.

Regimentul sergentului făcuse contract cu această secţie, ca toată producţia de bulion din acel an să-i fie livrată. Marfa era preluată lunar cu camioanele regimentului, în butoaie de stejar de 200 de litri. Camioanele aduceau butoaie goale şi le luau pe cele pline. Sergentul fusese detaşat aici ca furier, pentru a ţine socoteala pe nişte fişe de evidenţă speciale, a butoaielor goale primite, vechi, separat de cele noi, a butoaielor pline, expediate, a cantităţii nete de bulion din fiecare butoi şi a calităţii acestuia. Pentru pază i-au fost daţi în subordine trei soldaţi, doi români şi un maghiar, dar fără arme. Doar el deţinea un pistolet.

Treburile mergeau bine, cei cincisprezece angajaţi ai G.A.S.-ului erau sub ascultarea tovarăşului Rapcea Ion, om dur, dar cinstit cu munca lor. Acest bulion era extraordinar de bine fiert şi legat, se putea mânca întins pe pâine, mai ales când era călduţ. Maghiarul Bojo se pricepea atât de bine să gătească, folosind zarzavaturile de tot soiul ce erau aici, încât sergentul spune că nu a mai mâncat niciodată, nici înainte şi nici după Oreviţa, aşa bucate. Programul angajaţilor era de la 7,00 la 17,00. Se înţelege că şi militarii erau legaţi de programul lor. Soldaţii se rânduiau la pază la câte 8 ore, cu 16 ore libere. Ce să faci să treacă vremea de soldăţie într-un sătuc de 120 de familii, izolat de lume, cu acces la o gară la care puteai ajunge după şase ore de mers pe jos, pe poteci de coclauri? Spre Vânju-Mare exista şoseaua de lut bătătorit, în amestec cu nisip. Pe acest drum de ţară circulau numai carele cu boi ale oreviţenilor sau, în ultima vreme, autocamioanele „Praga" ale unităţii militare din Turnu-Severin, când aduceau sau luau butoaiele de bulion. La făbricuţă mai era folosit un tractor cu remorcă. Aşadar, unde să te duci, ce să faci?

Sergentul şi-a împlinit primul gând: să viziteze şcoala. A îndrăznit, fiind şi el învăţător şi având atâtea teme de discutat. Clădirea şcolii, mică, negospodărită, cu bănci vechi şi pereţi scorojiţi, l-a dezamăgit. A avut un sentiment de compasiune pentru cei 45 de copii, din cele trei clase, dar şi de condamnare a celor trei învăţători. De fapt, numai unul era cu studii potrivite, ceilalţi doi aveau doar liceul. Conversaţia s-a legat greu, pe Val l-au privit duşmănos, ca pe unul care i-ar controla, ceea ce nu era adevărat, fiindcă învăţătorul-sergent voia să intre în lumea şcolii de aici, să vadă preocupările dascălilor, preocupările elevilor, pentru a învăţa el însuşi ceva care să aplice la şcoala unde va fi repartizat. A venit şi a doua oară, când învăţa schimbul postului al treilea. A plecat dezamăgit. Şcoala se aşezase tot în tină, ca şi satul. A aflat însă de învăţătorul pensionat, Dumitru Taloi. Sătenii îl aveau de bine pe acesta. Dovedise har de învăţător, iubea copiii satului şi şcoala. Se statornicise aici, dedicându-se cu adevărat luminării ţăranilor şi copiilor acestora. Fusese obligat să părăsească şcoala în 1948 şi devenise pensionar de doi ani. Cunoscând deja acestea din „gura satului", Val Gorun îl vizitează.

Domnul Taloi l-a primit cu nespusă bucurie. Amândoi şi-au deschis inimile şi au depănat gânduri despre destinul omului, despre învăţământul rural, despre copiii ţăranilor înzestraţi să primească lumina cărţii şi să-şi formuleze caractere admirabile, despre modelul care trebuie să fie învăţătorul.

– Domnule, au distrus ăştia învăţământul nostru pentru cel puţin 40 de ani! spune indignat bătrânul învăţător. Ştii cum?

– Reforma din 1948 ne-a aruncat înapoi o dată. Şi apoi, rusificarea sistemului de învăţământ, răspunse Val Gorun.

– Şi astea, dar este altceva mai grav. Au înlăturat adevărații dascăli, legați de neamul nostru, cu dăruire nu numai pentru copii, dar şi luminători adevărați ai satelor. Au fabricat, în schimb, „învățători", transformând şcolile profesionale, socotite de arte şi meserii, în şcoli pedagogice sau de învățători. Aici, la Orevița, continuă Dumitru Taloi, a venit un învățător care a făcut numai un an din şcoala devenită pedagogică. Anii de dinainte au fost parcurşi la şcoala profesională de mineri sau la şcoala de ucenici pentru Şantierul Naval din Turnu-Severin.

– Exact! Ce pregătire au aceştia față de cei care au făcut 8 ani de şcoală normală?

– Sau fetele cele două care au numai liceul de gospodărie, nici măcar liceul teoretic...

Şi în alte vizite ale sergentului au discutat, cu amărăciune, despre ce este şi ce va fi în învățământul românesc. Val nu poate uita biblioteca domnului Taloi din locuința aceea modestă. Pentru el, a început o nouă experiență: generozitatea dezinteresată a oamenilor. A avut deplin acces la cărțile lui Dumitru Taloi. A găsit volume rare, inexistente în unele biblioteci, fiindcă el scăpase de vizitele securității care-i obliga pe învățători, în 1949-1950, să distrugă opere de valoare sau să le ascundă îngropându-le prin grădini, pentru a nu fi arestați că le dețin. Val folosea timpul citind. Citea ziua, când n-avea de lucru, stând în curtea largă a făbricuței, fără să-l deranjeze forfota oamenilor şi a căldărilor de aramă în care fierbeau roşiile, citea după-amiaza până când lumina scădea şi citea noaptea, în liniştea deplină a satului, folosind lumina lămpii cu gaz. În mod deosebit l-a atras „Viața lui Napoleon Bonaparte" – nu-şi aminteşte autorul – prin detaliile prezentate într-un număr impresionant de fascicule. Atât de multe fascicule erau, încât domnul învățător le legase în cinci grupări, cu o grosime de 5 cm una, fiindcă altfel nu ar mai fi putut citi o carte groasă de 40 de cm. Nu poate uita că tot aici a citit pe Descartes, reținând teza acestuia, „cuget, deci exist!", plecând de la „dubito, ergo, cogito"; de atunci, şi-a statornicit în conduită ideea că, uneori, este bine să ai îndoieli. Asemenea, parcă şi acum are sub ochii săi, revista învățătorimii mehedințene, apărută până în 1943, în care găsise articole ale domnului Taloi despre diversele preocupări ale învățătorului de la sate şi chiar câteva poezii ale acestuia.

În viața lui Val Gorun, întâlnirea cu acest om a însemnat o inițiere, încă un pas spre cunoaştere, întru a deveni. Păcat că, în septembrie, Dumitru Taloi a plecat la unul dintre fiii săi, închizându-se astfel sergentului portița către un univers ce-l încânta. Se pare că tot ceea ce este plăcut nu dăinuie şi-i puțin.

Dar roata vremurilor merge într-o alternare a binelui cu răul, a frumosului cu urâtul, viața toată fiind plină de antinomii. Se aflase în sat, că la fabrica de bulion este delegat un soldat-învățător. Preotul îşi face drum pe la secția de fabricare să-l cunoască. Puțin au stat de vorbă. Sergentul s-a bucurat în sine şi pentru că se apropia lăsarea la vatră şi considera că tot ce i se întâmpla aici era ca o pregătire de a relua civilia, de a reveni la viață, de a reintra în ființa lui, de a trece de la starea de „vegetal" la starea de „om", fiindcă în acest univers numai omul există, trăieşte, simte şi gândeşte, pe cât vreme „vegetalul" există şi trăieşte, animalul există, trăieşte şi simte, iar mineralul există doar. Era ca un dezgheț treptat al naturii, după o hibernare de trei ani, şi o izbucnire de flori şi de verde.

Preotul, despre care aflase că e leneş şi cam bețiv, l-a invitat pe la el. Nu s-a dus singur, ci cu doi dintre camarazi.

Popa i-a primit bine, cu gustări şi băutură. Preoteasa se bucura şi ea şi se vedea că băieții i-au plăcut. Numai că pe sergent nu-l prea îndemna inima să vină în această gospodărie. Ce gospodărie? O casă țărănească ceva mai răsărită, cu prispă pe toată lungimea, închisă cu parmalâc şi cu un hol din care se intra în trei camere. Casa, aşezată pe pantă, avea curtea împrejmuită numai pe trei laturi. În față nu exista gard. Nu avea popa nici grajduri, nici cotețe. Ținea doar găini şi curci, care înnoptau în prunii din fața casei. „Iată pe Popa Tanda în carne şi oase", gândeşte Val. S-au repetat vizitele, dar sergentul n-a mai intrat în casă. Discutau în curtea deschisă, stând în picioare, în cerc, şi plimbând sticla de băutură oferită de preot sau de un țăran. Popa s-a remarcat prin laitmotivul: „Hai, bea, să-i vină şi Floarii rândul!" spus la fiecare îndemn de a trece sticla mai departe. Motiva el că aceste vorbe le spunea una, Floarea, în satul în care a fost preoțit. Trândăvia preotului, sărăcia dialogului, înclinarea spre băutură l-au făcut pe sergent să rărească vizitele şi chiar să le evite, din momentul în care a aflat că familia lui l-ar vrea să vină în Orevița învățător şi să se căsătorească cu o nepoată a lui, pe care o s-o înfieze. Ar rămâne aici, în

gospodăria lui. Au şi ceva pământ, aşa că l-ar ajuta să ducă o viaţă liniştită. El – preot, Val – învăţător, numai potrivit! Timpul trecea în favoarea sergentului. Cum să dea el Galaţiul, Dunărea, asfaltul, pe colinele astea noroioase, pe satul ăsta lăturalnic? Ar rămâne închis pe viaţă. Ar ajunge în înfundătură. „Nu se poate aşa ceva!” a hotărât în sine şi nu s-a mai dus la preot. L-a ocolit, fără ca popa să simtă înverşunarea lui Val. Pe de altă parte îşi zicea că ar trebui să primească provocarea. Nu din teribilism, ci din altruism. Totuşi, ar fi prea mult! Misionar ar fi un învăţător în Oreviţa! Or, el nu crede că ar putea fi un misionar într-o lume depărtată de minima civilizaţie. Misionar va fi, simte clar, în lumea şcolii dragi lui, acolo unde şi condiţiile să-l ajute să urce. Aici ar eşua!

Câte gânduri îi măcinau orele! Ajunsese să nu mai poată adormi. Nopţi în şir gândul îi era treaz şi umbla aiurea. Doar oboseala îi mai aducea somnul. Într-o noapte de veghe, fără măcar să bănuiască lipsa ungurului Bojo, stând în visare în întunericul camerei, dar şi în întunericul sufletului său, aude mişcare în holul camerei lor. Ascute urechea. E cineva. Se ridică într-un cot. Simte mişcarea unei persoane. Prin crăpătura uşii vechi izbucneşte o luminiţă galbenă, tremurătoare, de lumânare. Iese din pat şi intră în holul în care ei găteau. Bojo trebăluia lângă soba improvizată.

– Ce dracu faci, Bojo, la ora asta?

– Ssst! Vedem tu cât bine făcut la voi! răspunde Bojo, dând foc tulpinilor de roşii şi păuzelor recuperate de ei pentru foc.

Sergentul vede, în oala cea mare, coada unei găini cu fulgi roşii, înfiptă cu gâtul în jos, iar mâinile soldatului mânjite cu ceva sânge.

– Ce-ai făcut, omule? Ai furat? Ne facem, dracului, de râs în sat şi aude, poate, şi regimentul...

– La mine nu greşeală! Popa hoţ, habar n-ai. Eu ştiut urcat în pom, prins de gât găină şi răsucit gât, fără zgomot.

– Măi flăcăule, bănuiala va veni spre noi...

– Lasă, serjent! Ascund tot. Mâncăm bine. Săturat conserve...

Ce mai putea face sergentul? A tăcut şi l-a lăsat pe Bojo în lumea lui. Nu ştie când a adormit. Simţea, în vis, mirosul de ciorbă de fasole de la bucătăria imensă şi rece a internatului şi pe nea Vasile bucătarul zicându-i: „Ce, mă, ţi-e foame? Intră-n cazan!”

Dimineaţa, într-o tăcere deplină, la care au convenit şi ceilalţi soldaţi, Bojo le-a servit o supă de găină, cu steluţe de grăsime plutind ademenitor şi o friptură în bulion proaspăt, bine rumenită. Sergentul a înţeles. Se aude vorbind: „Ticăloşi flăcăi! S-au înţeles la faptă! Să aşteptăm urmarea.”

Văzându-l îngândurat, un soldat îl încurajează:

– N-aveţi grijă, tovarăşe sergent, să vedeţi că nu păţim nimic. O să mai facem cel puţin încă o friptură!

Venise octombrie şi îmbrăcase copacii şi pomii cu galben, cu roşu şi cu maro. Pe cer umbla un soare parcă mai trist, iar aerul era îmbibat de aromele prunelor şi al strugurilor. Oreviţenii au avut o toamnă bogată, mai ales în vii şi în legume. Sergentul era asaltat să le vândă din butoaiele noi, să-şi sprijine strugurii.

– Ce cap aveţi? Gândiţi că nu este o evidenţă a butoaielor, că ar fi posibil să dispară măcar unul aşa, în vânt? Nu, oameni buni, le răspunde sergentul, nici să mai gândiţi chiar, aşa ceva. Şi spuneţi asta şi altora, ca să nu mai încerce.

Zilele se înşirau greu acum, spre sfârşitul cătăniei. Ajunsese deja să numere de la 30 de zile înapoi, patru săptămâni. Faptul că alternau zilele cu soare şi cele cu neguri, cu ploi mărunte, îndesate, da sergentului impresia că vremea trece, totuşi, normal. Spre sfârşitul lui octombrie, norii n-au mai plecat de deasupra Oreviţei. Cerul plângea în burniţe nesfârşite, tăioase. Mai aveau de umplut zece butoaie cu tomate. Două-trei zile, hai patru. Nu mai făceau de pază soldaţii. Butoaiele pline n-aveau să fie furate. Într-una din nopţile pâcloase, sergentul aude zgomot de căruţă în incinta secţiei. Era după douăsprezece noaptea, iar lui nu-i venea somnul liniştitor. Tovarăşii lui dormeau duşi. Iese binişor afară, fără să aprindă lumânarea, şi ascultă. Nimic! Stă în nemişcare, doar nu se înşelase... Tot nimic. Era pânda unei

feline, numai că el se baza doar pe auz, căci de văzut ceva, nici vorbă. Deodată distinge rostogolire de car şi paşi rari de boi. Ce să facă? Fulgerător negurile sunt sparte de strigătul:

– Stai, că trag!

Sergentul țipase din instinctul de soldat. Cum să se ducă spre locul bănuit? Dacă omul avea o bâtă, un topor cu care să-l atace?

Ascultă în linişte ce iarăşi se lăsase. Carul înlemnise. Se pomeni comandând cât îl țineau plămânii:

– Bojo, Ilie, luați arma şi o lumânare şi veniți afară! Execu-taaa-rea! Tu, care eşti acolo, vino spre mine, aici, la scară. E mai bine fără scandal. Ne înțelegem noi! mai adăugă sergentul.

Prin clisă lipăiau paşi mărunți până aproape de sergent. Bojo vine şi el, cel dintâi, cu lumânarea aprinsă. Aşa, în cămaşă şi în izmene, soldații grupați înaintează spre umbra care venea şi ea înspre ei.

– Mata eşti, nene Constantine? întrebă sergentul, recunoscând mogâldeața.

– Satana m-a îndemnat, ceasul rău, trăsni-l-ar să-l trăsnească!

Sergentul zise:

– Hai la car, să vedem!

– N-am apucat să le sui în car. Le-am adus mai aproape! vorbi Constantin Rapcea, fratele mai mic al responsabilului.

– Tovarăşul Rapcea Ion ştie, ai aranjat cumva cu el?

– Nu, tovarăşe sergent! răspunde omul, încolțit.

Apoi adaugă:

– Vă rog să mă iertați, să nu mai facem vâlvă.

– Hai, pleacă acum, dar să vii dimineață pe aici, să vedem ce şi cum, hotărî sergentul.

Au legat cu o sârmă porțile după ieşirea carului şi s-au întors în cameră. Sergentul le spuse:

– Băieți, trebuie să facem din nou de pază. Tu, Ilie, echipează-te şi mergi „şuşopru”, în slon, cum se zice pe aici. La ora 4 te schimbă Vasilică. La ziuă vom hotărî toți.

Greu s-a mai prins somnul de ei. Bine că au scăpat aşa. Lucrurile ar fi putut lua şi alt curs. Noaptea, sfetnicul bun al sergentului, i-a dat ideea că, în acest caz, e bine să închidă discuțiile. Tăcerea este potrivită acum, când el mai stă câteva zile aici. Nici nu mai este timp de tevatură.

Aşa au vrut şi tovarăşii lui, să nu mai umble prin cercetări. Şi-apoi, nu s-a furat nimic. Cu nenea Constantin au rămas prieteni. A înțeles că tăcerea este în favoarea lui.

În două zile au fost căpăcite şi ultimele butoaie. Sergentul avea în inventar butoaie pentru două camioane. Urma să vină şi plutonierul de la aprovizionare, Tescaru, să încheie toate formele privind cantitatea şi calitatea produsului, în vederea achitării sumei totale cuvenite G. A. S.-ului. Acestea le transmite regimentului tovarăşul Rapcea Ion de la sediul din Vânju-Mare.

Se apropia ziua de „liberare”. Mai avea de numărat optsprezece. Când au rămas şaisprezece, tovarăşul Rapcea îi anunță:

– Băieți, pregătiți-vă să mergeți la unitate! Poimâine vin camioanele să ia marfa şi să vă ia şi pe voi.

– Doamne, drăguțule, am ajuns şi ziua asta! rosti Ilie.

– Lăsați, băieți, că nu v-a fost chiar aşa de rău! îi mângâie cu vorba Rapcea. La unitate poate ar fi fost altfel.

– Dar nici prea bine nu ne-a mers! intervine sergentul. Izolarea doare, bubuie în tine. Apoi răspunderea a apăsat pe noi. Viața oricum se cheltuieşte. Eu zic că am cheltuit-o cu folos şi pentru noi, ca o treaptă, şi pentru unitate că ne-am făcut treaba.

În noaptea de nesomn ce a precedat ziua plecării, Bojo, încăpățânatul de maghiar, a gâtuit o curcă de la popa, carnea le-a folosit la banchetul de rămas bun, dar şi hrană rece pentru drumul până la unitate.

Sergentul s-a sculat mai de dimineață, a făcut o ultimă verificare la magazia de butoaie, a văzut că totul e în ordine, după care şi-a trezit tovarăşii. În tăcere, şi-a aranjat ranița şi valiza cu documente. A ieşit în curte. Se pomeni rotindu-se ca într-un dans păgân, cu mâinile ridicate spre cer şi strigând:

– A treeecuuut, a treeecuuut! Liiiber! Eu, cu miiine!

Strigătul era, însă, în el, nerostit. Paisprezece zile, două săptămâni mai erau. Au venit punctual camioanele. S-au întocmit şi s-au semnat toate documentele pentru toată marfa preluată, au fost încărcate ultimele butoaie şi au plecat.

Oreviţa rămâne încă o etapă de viaţă.

S-au închis nişte porţi. Ce porţi se vor deschide?

Până la Turnu-Severin a fost un vis, fiindcă sergentul călătorea numai cu trupul, gândurile lui drumuiau aiurea.

Ultimele zile din cazarmă au folosit la ordonarea cancelariei lui de furier, pe care urma s-o predea noului venit. După-amiezile şi le petrecea plimbându-se prin curtea regimentului sau stând de vorbă cu leatul lui despre ce a fost şi despre ce urmează a fi. În penultima zi, s-a învoit în oraş. Paşii l-au dus direct la căsuţa cochetă, cu parmalâc din scândură înflorată, în care a petrecut clipe de neuitat cu Ilona, unguroaica îmbătătoare. Şi acum simte în braţele lui povara dulce şi formele-i spumoase. Şi le va mai simţi. Se aude zicându-şi: „Şi tu, Ilona, ai pătruns în viaţa-mi şi mi-ai înflorit câteva ceasuri!”.

Trist şi îndurerat, s-a îndreptat către unitatea militară. Retrăia întâlnirea din alt noiembrie, cu o cazarmă imensă, cu clădiri sinistre şi strigăt cobitor de ciori. Acum, însă, avea sentimentul de descătuşare din acest spaţiu...

Civil, cu actele de lăsare la vatră în buzunar, ţinând în stânga valiza de recrut, Val Gorun s-a urcat în trenul de Bucureşti-Galaţi, trenul libertăţii. Închisese toate porţile celor trei ani în care a fost doar un matricol, un soldat, iar la urmă sergentul. Aşa era strigat: „Sergent, vezi de întocmirea efectelor uzate ale trupei!”, „Sergent, la ordinul locţiitorului politic!”.

Acum era el, Val Gorun.

Va înnoda firul lăsat acum trei ani în gara Iaşi sau îl va lua de la capăt?

V. COªMARUL

Doctorița Dana plecase mai devreme la spital în această dimineață de toamnă, cu un cer mohorât, total acoperit cu nori de un gri absolut compact, din care țârâiau firişoare abia vizibile. Dana îşi luase pelerina cu glugă, zicându-şi că, deşi văzduhul este în întregime numai nori, aceştia nu sunt joşi. Va bura doar. Înainta fără grabă, decupându-şi în perdeaua fină de burniță corpul zvelt, în mişcare nergrăbită, înaintarea fiind asemenea unei benzi de desene animate. Firicelele de apă se adunau şi deveneau şerpişori care unduiau pe suprafața pelerinei lucioase.

Se îndrepta absentă spre cabinetul său de la etajul trei al clădirii-cutie, având forma unui perfect paralelipiped dreptunghic cu lungimea drept bază, mai mare de cinci ori decât înălțimea. Ea avea sufletul şi mintea golite de orice altceva, în afara coşmarului de azi-noapte care se prelungea; dura şi acum în imaginația-i răscolită. Cu cât se apropia de spitalul său, peste scenele coşmarului a început să se suprapună fațada ternă a clădirii.

Părea un panou uriaş ridicat din cărămidă aparentă, de acel galben posomorât, rostuită în ciment în aşa fel, încât să se reliefeze net cărămida. La distanțe egale şi de dimensiuni egale, ferestrele se încastrează simetric pe întreaga suprafață, aliniindu-se monoton de la un capăt la celălalt şi de la parter până la etajul şapte, după linii paralele care obosesc privirea.

Deodată, când a pătruns în curtea vastă a spitalului, a tresărit ca niciodată în cei doisprezece ani lucrați aici. Întotdeauna a venit cu dragoste, cu încredere şi cu zâmbetul dătător de speranțe bolnavilor. Azi era, parcă, altceva... O oarecare teamă se strecura subtil în sufletul ei...

După coşmarul avut azi-noapte, în care, la sfârşitul unei bătălii în tot sensul cuvântului, utilizate fiind toate armele anatomice pe care natura i le-a dăruit omului şi tot ce era la îndemână în cameră ca să poată deveni armă (de la simplul creion sau scaun, la noptieră, la canapea sau şifonierul ce părea nimic în mâna lor) ieşeau amândouă, ea cu mama sa, pe targă şi erau transportate la spitalul ei, cu „Salvarea” care se afla, pur şi simplu, la scară. Dana era convinsă că azi i se va întâmpla ceva.

Şi iată că i s-a întâmplat.

Imediat după ce s-a echipat, a primit un caz grav. Un tânăr inginer de la fabrica de vopsele din oraş s-a accidentat, intrând în delir. Dana s-a conectat total la acest caz, spunându-şi să acționeze pentru a-i stăpâni viața. I-a stabilit, bucurându-se, ritmul cărnii. Simțea că nu-i va fi uşor cu altceva. Cugetul lui, învălmăşeala gândurilor dinlăuntrul inginerului vor putea fi controlate? Simțea o atracție spre acest caz. A hotărât să stea lângă el, ca să-l ajute. Aparatele îi indicau curgerea normală a viații în trupul tânărului. Dar în minte?

Aici este un spațiu al subconştientului...

Regreta că nu a avut la îndemână toate operele lui Sigmund Freud spre a aprofunda acest fenomen de psihanaliză căci numai el a avut curajul, dar şi forța de „a înainta dincolo de iluzii, ajungând la neantul suprem unde nu mai se află credință, speranțe sau vise, nici măcar ale cerului.”

Inginerul intrase în spațiul subconştientului. Dana avu stări de nelinişte, de sfâşiere, realiza că visele concentrează atitudini de atracție şi de repulsie, de iubire şi de ură. Concentrându-se, precum yoghinii, a intrat în universul din subconştientul tânărului. Erau singuri în această delicată lume. A ascultat şi a reținut:

„M-am hotărât să nu mai zic nimic, nimănui. Nu are niciun sens! În zadar am bătut la porțile Mekkăi! Distanța dintre mine şi oameni creşte pe zi ce trece. Ei, oamenii, pritocesc faptele, comportările, supradimensionează spațiul şi timpul, se cred stăpânitori ai Adevărului, judecători unici. Te desfiinţează! Se cred eterni, buni... Ce înseamnă Bun? Între Onoare şi Prestigiu sunt eu, un Om. Şi Onoarea, şi Prestigiul cer o jertfă. De ce n-aş fi Eu jertfa? Sunt Om! Sunt Onoare! De ce n-ar fi stropită cu sânge această Onoare? Mai ales că Onoarea este îndoielnică. Nu este percepută la fel de toți. Ea, neîndoielnic, cere sacrificii. Şi eu o să mă sacrific! Voi stropi cu sânge drumul Onoarei. Fiindcă acolo, de unde vin ai mei şi eu, există tradiția de a stropi cu sânge, fie el sângele sufletului, Onoarea. Familiile cu adevărat nobile preferă Moartea, Dezonoarei.

Dezonoare? Ce înseamnă? Să nu fi printre primii în şcolă? (În acest caz de ajută directoarea, secretara, decanul, profesorii). Să nu ai un prieten cu care să-ți petreci orele sau nopțile libere, să nu ai viața ta, necontrolată de nimeni, de ai tăi sau de gura lumii, să nu trăieşti decât după percepte, încătuşat?

Onoarea cere jertfă! De ce n-aş fi eu jertfa? Jertfa cere sânge. Sânge...Sânge! O stare de eliberare TOTALĂ, plină de curaj, dar şi de înfiorare...

Dacă aş putea, aş scrie un roman despre rolul sângelui în transcederea omului. Neavând certitudinea săvârşirii acestui fapt, mă împac cu gândul că va fi scris, totuşi, cu şi prin sângele meu. Momentul va apărea când apele vor fi limpezi, când cerul va fi senin. Şi nimeni nu ştie ce ascunde cea mai limpede apă, nimeni nu ştie ce se află dincolo de cerul albastru, străveziu. Eu am această intuiție. Ştiu ce există dincolo de ele. Probabil e intuiția omului nebun, dar este Intuiție! Mintea îmi este limpede, aş putea înțelege şi reține „Dreptul Roman", deşi, se spune, acesta este foarte greu de memorat..."

Deodată gândurile tânărului dispar. E o cădere a sinelui în gol...

Dana se ridică de lângă patul bolnavului şi se duce la fereastra salonului. Este surprinsă de limpezimea acestei zile însorite de toamnă, cu un cer de cleştar azuriu, plină de lumina caldă a zeului Soare. Simte o liniştire. Posibil ca trăirile lăuntrice ale ei şi ale pacientului să fi transformat dimineața mohorâtă, într-o divină zi de toamnă!

Coşmarul ei e aici! Împlinit! Prin ce forțe şi de unde izvorăsc aceste puteri? Implacabilul Destin?

Pacientul suspină. Doctorița revine la căpătâiul lui. Îl mângâie pe cap, apoi îl ține de mână. Băiatuldeschide ochii. O priveşte pe Dana insistent şi fără să clipească. Se petrece o fuziune a stărilor lui cu blândețea şi generozitatea doctoriței. Pare epuizat de efortul făcut pentru a ieşi din golul în care căzuse. Îşi îndreptă privirea spre fereastră. Dincolo de ea începe infinitul albastru al cerului, care se reflectă acum în ochii de cicoare ai tânărului. Încet-încet îşi revine. Fără a-şi lua privirea de la cerul înalt, şopteşte: *„Doamnă doctor, aşa că mi-ați citit nişte gânduri? Ştiu sigur că da! Periodic revin în cascadă cam aceleaşi coşmaruri ce mă izolează de lumea asta, ducându-mă într-o altă Lume. Cred, însă, că cealaltă Lume e o continuare a acesteia sau mai degrbă, o consecință a faptelor pe care le trăiesc. Lăsați-mă, vă rog, să vă relatez unul dintre aceste coşmaruri înfiorătoare. E şi o descătuşare...*

Ascultați: de pe la 14 ani, apar în visele mele doi şerpi, unul alb şi unul negru. Cel negru este hidos şi cu o privire aprigă, cutrermurătoare cu care mă țintuieşte. Cel alb are un cap expresiv şi priveşte cu ochi galeşi. Când i-am cunoscut, erau egali la corp. Cu timpul, cel negru a devenit mai trupeş, dar şi mai dezgustător, mai odios, în vreme ce albul se face tot mai mic, însă este mai puternic, ținând pe cel negru sub ascultare, într-o fântână seacă. Atunci când cel negru scapă de sub privegherea albului, se face colac şi încearcă să se prăbuşească peste mine. Eu strig : „caaadeee, uiteee, caaadeee!" Nu pot să explic şi să-mi explic de ce şi cum mă trezesc ori în mijlocul camerei, ori pe coridorul casei, ori afară. Alteori, e destul să apară cel alb, ca şarpele negru să dispară în fântână. Nu iese de acolo atâta timp cât cel alb stă încolăcit pe capacul fântânii. Acolo şi doarme. E un paznic nestrămutat. Acestea sunt momentele mele de linişte. Şi durează destul de mult. Uneori, chiar ani. Acum câteva luni, într-o noapte, am aflat că negrul are pui, toți negri şi dezgustători. Cresc rapid. E o colcăială scârbavnică în fântână. Dar cel alb, stând mai tot timpul pe capac, nu are pui, în schimb se face tot mai mic, fără a-i slăbi

puterea asupra celorlalți. Lovitura va fi când albul se va topi definitiv, iar cel negru, cu tot cortegiul plămădit în fântână, va ieşi şi va porni spre mine.

Ce va fi atunci? Voi mai scăpa? Cine mă apără?

Fericirea e că pot controla în orice moment dimensiunile şarpelui celui alb, aşa că o să ştiu cănd are să se topească...

Ce ziceți de asemenea coşmar?"

Doctorița Dana, retrasă în cabinetul ei, reflectează la cât de bizar se leagă cele trei coşmaruri: al ei (cu bătaia crâncenă, cu răni sângerânde, cu „Salvarea") şi ale pacientului său (întâiul, privind căutarea zadarnică a Mekkăi, apărarea „Onoarei" şi a „Prestigiului" cu sânge şi suicid, iar al doilea, înspăimântător de macabru, prin şarpele negru, pândind ființa asupra căreia să se năpustească şi să o sugrume).

Îşi spuse că este interesant faptul că în toate cele trei încrâncenări, destinate distrugerii, apar „Lumina", „Apărarea", „Binele", „Albul" care restabilesc echilibrul şi readuc „Speranța"...

Speranța... Speranța omului!

Credința!

Bezdead, august, 2009

VI. GRÂUL DIN VIS

Aprilie întreg şi luna mai din acel an au fost cu secetă mare, cum fuseseră cei patru ani anteriori, de parcă nu-i ajungea bietului Mitru sărăcia adusă de război. Lipsurile de tot felul se încuibaseră în gospodăria lui şi a sătenilor din Malu.

Amurgul coborâse peste satul de munte. Pe la porţi şi în praful uliţelor, copii desculţi, îmbrăcaţi în pantaloni de câlţi şi cămăşuţe de in sau din cânepă, ţesute şi cusute de mamele lor, încă se mai jucau „râd porcii", „şotronul" sau „arşice". Ana mulsese vaca, băgase viţelul în obor, dăduse ceva fân cailor şi acum sta pe scăunelul în trei picioare în faţa vetrei, aşteptând ca laptele să se închege pentru a strânge caşul. Privea cu ochi pierduţi în flăcăruia plăpândă din sobă. O lacrimă veni caldă pe obraz, izvorâtă din durerea închisă în sufletul ei. Se auzi rostind înciudată:

– Of, bărbate, toată viaţa mi-ai stat pe cap, n-ai vrut să iei servici, cum au toţi Pantilicii şi Zichilii, să aduci lunar bani acasă, pentru a dacopiilor să mănânce mai bine şi a fi îmbrăcaţi mai ca lumea. Acum te-aigăsit, auzi, să te bagi văcarul satului! Ai ajuns ultimul om din sat, cel mai de jos. Văcar! Ai căruţă cu cai, de ce nu-ţi găseşti de lucru undeva? În sat nimeni nu mai te cheamă la vreo chirie. Ce să care oamenii? Să mute sărăcia, poate, dintr-un loc în altul...

Omul era lungit pe patul din faţa vetrei, privind în tavan năzăriri de imagini din cele mai triste ale familiei sale. Pe pat era aşternută o ţoală făcută în casă de nevastă, din tort de cânepă cultivată şi prelucrată tot de ea şi din bătătură de zdrenţe făcute fâşiuţe. Se simţea că Mitru mocnea ceva.

Aşa era el, un dârz, un încăpăţânat, un nesupus. Cu orice prilej spunea: „La mine e da, da şi nu, nu!" Făcuse doar două clase primare deoarece, murindu-i tatăl de tifos, a trebuit să intre slugă la boier, ca să-şi întreţină mama şi pe cele patru surori mai mici. La curtea boierească va fi auzit el cuvântul „subaltern". Copilul l-a prins din sunete numai, „sub blatern", percepându-1 drept două cuvinte. Şi mereu, dar mereu, zicea: Eu nu vreau să fiu „sub blatern", eu sunt şi vreau să fiu „blatern", când am zis da, da rămâne!

– Tu să taci, muiere! Ştii bine de atâţia ani că pe mine nu mă învaţă nimeni ce să fac şi cum să fac. Eu rămân „blatern"!

– Afurisitule, ai rămas un îndărătnic şi un dogos, nu te gândesti că fata se va face de măritat, că Nuţă pleacă în armată, că Bidu trece în ultima clasă de liceu. Ne faci de ocară pe toţi! Nu te uiţi cum sunt îmbrăcaţi şi ăştia trei mai mici?

Mitru îşi întoarce a ceartă privirea spre Ana care adaugă:

– Te însoţeşti la vaci cu Ciocea, nu?

– Nu cu el o să păzesc vacile. O să-mi iau tovarăş tot un cărăuş, pe Zâzoi. Lumea o să ne vrea, doar suntem mijlocaşi. Am şi vorbit cu Zâzoi. Este de acord, ba mi-a dat şi o idee. Ca să nu stea o vară întreagă caii degeaba, îl trimit şi eu pe Bidu la câmp, pentru că şi el îşi trimite pe cei doi feciori la Borăneşti, la cărat de grâu. Cum vine Bidu în vacanţă, gata, pleacă. O să ne prindă toamna cu ceva strânsoare. Ce, e ruşine să munceşti?

– Găsi-te-ar fulaica de om, trimiţi copilul cu caii! Nu ţi-e milă de el că nici până acum nu a avut vacanţe? Ce hapsân de tată eşti!...

Pe Ana au podidit-o lacrimile de-a binelea. Acum plângea cu hohote, în acea durere surdă a femeii ce nu-şi poate ocroti copiii, a nevestei supuse bărbatului într-o tradiţie pe care nici măcar nu o întelegea, dar o suporta. Mitru îi frânsese neîndurător tot ce fusese la ea gând drept, gest frumos, dorinţă de a

comunica cu bărbatul, de a se întelege unul cu celălalt, deşi el o plăcuse şi o plăcea încă pe Ana. Doar o „furase” de la părinţii ei! Era şi acum frumoasă şi finuţă, cu toate că născuse şi creştea şase copii, cu toate că muncea cu tăcută supuşenie într-o gospodărie grea, cu opt guri la masă. Nici Mitru nu sta. Înhăma caii şi pleca la chirii în sat. De cele mai multe ori nu spunea nevestei unde se duce şi când o să vină. Dar avea pretenţia de a i se aşeza masa imediat ce a venit, a dezhămat caii şi i-a băgat în grajd. De i se părea că nu e în vrerea lui ceva, că Ana se mişcă încet printre străchini şi oale sau că mămăliga nu era caldă, aburindă, apuca masa şi pe loc o răsturna cu tot ce era pe ea. Masa rotundă, în trei picioare scunde, la care mâncau ai lui Mitru, sta acum într-o rână şi privea, nedumerită parcă, la străchinile sparte uneori, la mămăliga turtită, la lingurile din lemn, toate zăcând pe pământul din odaie. Căci pământ aveau pe jos. Duşumea nu era decât în casamare, asta fiind tot timpul încuiată pentru copii.

Acum Mitru părea mai potolit. Ar fi putut să ţipe la nevastă, mai ales că toţi copiii erau pe afară, la joacă. De fapt, odată cu venirea acestei primăveri, avea comportarea unui învins ce-şi pleca nu grumazul, ci sufletul lui, fiinţa-i întreagă, oasele. Era, totuşi, stăpân pe fapte şi cuvânt, dar nu şi le mai impunea cu îndârjire prin „da,da”! şi „nu-nu”! Înţelesese că sărăcia 1-a doborât, i-a înfrânt semeţia lui de ţăran, că nevasta şi copiii suferă. Nu mai avea bani. Cei mici se încălţau cu schimbul. Jupuise pânza de la nişte cauciucuri de maşini luate de la nemţi şi ţinute pitite sub ieslea cailor, în ogrinji şi o dăduse lui Gheorghe Tatu, unul din cizmarii satului, să le facă scarpeţi. De câţiva ani asta încălţau, scarpeţi.

– Ano, cată de înţelege... Nu am altă ieşire! Vezi cum îi scrii lui Bidu, să-i veseşti, să nu fie uluit când o veni, pregăteşte-1! Voi vă scrieţi cărti poştale. Şi, uite, o să-1 trimitem şi pe Titu. E altceva când sunt doi...

Vorba lui Mitru suna blând de astă dată.

Abia la începutul lui iunie au venit şi ploile. Sătenii se bucurau şi ziceau că tot o să fie mălai. Iarna fusese potrivit de bogată în zăpadă şi în Malu, satul de munte, veniseră veşti bune de la câmp, că grânele vor fi din belşug. Mălurenii vor pleca, „pă Vlaşca” şi vor aduce porumb cu căruţele lor cu coviltir, pe schimb de mere, nuci, prune afumate, ţuică. Nădăjduiau că vor rămâne şi la ei fructe. Dar până la toamnă?!

Mitru începuse văcăria. Dimineaţa, cu traista de gât, cum purtau şi copiii care mergeau la şcoală, în care avea mămăligă, brânză şi ceapă, strângea vacile în „prundul gârlii”, apoi le mâna prin tot izlazul, pe la Podul cu Grâu, la Maria Nuţii, în Vârf la Nacu, la Poiana cu Inuri şi venea cu ele seara. Ai casei se obişnuiseră deja cu situaţia.

Bidu şi frate-său, Titu, aflaseră că vor pleca cu căruţa, singuri, la Borăneşti, la muncă. Asta le va fi vacanţa... Dar Bidu simţea că toată răspunderea cade pe el. Trăia sentimentul maturităţii, deşi avea numai şaptesprezece ani. ÎI preocupa obligaţia de a fi atent, de a gândi tot ce va face. Să nu mai fie copil, gata cu joaca! Era sigur că îi va fi destul de greu, însă încerca şi o bucurie ascunsă, neastâmpărul unei aventuri, al unei călătorii în Lume, al unui drum iniţiatic. El să-şi poarte de grijă. Şi nu numai sieşi, ci şi cailor, căruţei şi lui Titu care era încă un copil de paisprezece ani. Mai avea două săptămâni de şcoală şi va veni acasă. Era şi în clasă, şi la internat, şi în recreaţii cu colegii, dar tot singur era. Se retrăsese în el, ca melcul în cochilie. Aflaseră colegii de aventura ce urma s-o împlinească. Cei mai bogaţi sau ceva mai avuţi, fiindcă erau şi din aceştia, în special muscelenii, au început să-1 privească mai cu milă, ceilalţi îl înţelegeau.

A sosit vacanţa mare, dar pentru Bidu nu mai era o vacanţă. Va începe un alt fel de învăţare, o altă şcoală. Şcoala dură a vieţii. El se simţea în siguranţă în prezenţa lucrurilor cunoscute. Acum presimţea un dans fascinant al unui univers ce-1 invita la încredere şi speranţă. De ce să-i fie frică?

Spre sfârşitul lui iunie, într-o seară, surprinzător de potolit, Mitru îl cheamă pe Bidu:

– Băiete, eşti mare de acum! Eu, la anii tăi, eheiii... Uite, ne-a strâmtorat de tot sărăcia. În vara asta trebuie să ne încropim. Crezi că-mi convine mie, „blaternul” să fiu văcarul satului? Poate este şi o răscoală a mea, nu? Îţi dai seama că am călcat peste mine? Tu trebuie să înţelegi, pleci acolo unde te trimit eu, nu?

– Da, tată. Ştii bine că nu mă dau înapoi de la muncă. Crezi că nu observ cum scade mereu porumbul din pod, că nu mai sunt bani, că mâncăm pe sponci...

– Ne-am înscris la dl. Culiță Petcu şi noi, împreună cu feciorii lui Zâzoi, cu Gheorghe Baciu şi cu nen-to Muşoiu. Aşa că treaba este hotărâtă. Peste o săptămână plecați. Mă ajuți să regulăm căruța.

– Tată, crezi că o să se mai uite fetele de liceu la mine?

– Tu-ți nafra mă-tii, la ele te gândeşti? Să faci să se gândească ele la tine, mă!

Aşa înjura Mitru, în loc de „anafură” pronunța „nafră”, considerându-şi înjurătura asta drept o mângâiere.

Au pregătit căruța, punând deasupra dricurilor un țarc înalt de 70-80 cm şi lat, în afara dricurilor, de câte o jumătate de metru, cu țepuşe în cele patru colțuri şi la mijloc, total opt țepuşe care să susțină clădăria de snopi de grâu. N-au mai pus coviltirul, urmând să stea, pe timp de ploaie, sub coviltirul lui Zâzoi, asta şi pentru că Mitru avea un coviltir ce ținea pe el numai jumătate din rogojini, şi alea ujujite.

Într-o vineri foarte de dimineață, au plecat cele patru căruțe şi au ajuns la Borăneşti duminică la prânz. Gheorghe Baciu şi Muşoiu fuseseră si acum un an, aşa că au ştiut unde să tragă la dejugătoare.

De la plecarea din curtea casei, în căruța trasă de cei doi cai, Mircea si Liliac, Bidu a simțit că trece un hotar spre o altă lume, total necunoscută lui. Mai întâi a priceput că între el si cei doi cai se va stabili o strânsă şi puternică legatură, el să ştie ce vor caii, din mişcarea capului lor, din fornăit, din ciulirea urechilor, iar caii să înteleagă ce vrea el prin vorbe, prin mânuirea hățurilor, prin tonul vocii lui. Când a oprit căruța la marginea pădurii de salcâmi iscate în acest mijloc de stepă şi a dezhămat căluții, contactul mâinilor lui cu pielea acestora i-a transmis fiorul comuniunii deja înfăptuite în zilele de drum.

Şi-au aranjat bagajele pe un aşternut de paie de grâu, la liziera pădurii. Aici urma să aibă sălaşul pentru cele două luni. După sălăşluire, Bidu privea câmpia imensă, desfăşurată până în toate zările, având aspectul unei perii galbene.

În afară de pâlcul de salcâmi ce le va fi ca un scut, nimic nu se înălța spre cer. În dreapta şi în stânga, şi în spate, pe unde trecuseră ei cu căruțele, cam pe jumătate din acest nesfârşit bărăgan, se aflau presărate stoguri de snopi de grâu. În față, până în depărtarea unde ochiul băiatului nu mai putea răzbate, câmpia îşi răsfăța încă spicele, aşteptând a fi secerate. Bidu gândi rapid că au mult de lucru şi că, până când vor căra ei stogurile, secerătorii vor da gata şi lanul din fața lui.

Miile de snopi vor fi duse la batoza care-i va înghiți. Batoza fusese înstalată cam la 5-600 de m distanță de locul unde s-au aşezat cele zece căruțe câte numărase Bidu. „Doamne, fii cu mine!” îşi zise Bidu.

A doua zi a început Bidu truda în Câmpia Bărăganului, sub soarele toropitor. Înhăma caii la 5 dimineața şi pleca în câmp, la stoguri, de unde încărca snopii. Titu îi arunca lui Bidu, iar el îi clădea în căruță, țesându-i între ei în aşa fel încât să nu se dărâme, după care, fără a se da jos, trăgea căruța lângă batoză, aşteptând să audă glasul țigăncii care prindea pe batoză snopii:

– Trageee caruuțaaa, măăăă!

Căruța încărcată era adusă în dreptul gurii batozei.

Bidu înfigea furca de fier în snop şi-l ridica pe batoză, de unde îl prelua omul rânduit a-1 îndesa în gura nesătulă a maşinăriei. Abia la asfințit înceta forfota, întreruptă doar de pauza mesei de prânz.

După primele trei zile de cazně nu-şi mai simțea brațele. Lemne parcă erau. Noaptea cădea într-un somn adânc.Aşa a dus-o aproape tot timpul...

Însă tinerețea sa îl făcea să trăiască, să simtă clocotul sângelui, să caute şi altceva într-un neastâmpăr fremătător. Truda, deşi nepotrivită copilului trecut în adolescență, nu-i scădea dorințele şi chemarea de a cunoaşte şi altceva, de a vibra sau de a simți vibrațiile trupului de vioară al vreunei fete ori femei. Îl chinuia lipsa vreunei perechi şi întreaga-i ființă era o văpaie. Efortul zilnic, la prestarea brută a ridicării snopilor de grâu, dacă nu-i scădea chemările, îl obosea şi-i aducea gândurile la haína realitate pe care o trăia. Simțea că se află aproape de drumul cunoaşterii şi dibuia...

În grupul pălmaşilor-țigani se afla o codană de o frumusețe diabolică, Rița. Fața ei, puțin ovală, era încadrată de o băsmăluță roşie, înflorată, având în partea de deasupra un țuguiaş, iar sub bărbia-i

ademenitoare un nod sub formă de fundiță. Băsmăluța delimita astfel o față măslinie, cu ochi de mărgele, negri, aruncând lumină şi foc dinlăuntrul lor, cu un năsuc obraznic, cu buze cărnoase, vişinii, de sub care se iveau dinții parcă de sidef, într-o alcătuire armonioasă. Zâmbetul într-o parte, însoțit de o privire pe sub sprâncenele-i conturate clar de negrul profund, te trimitea în iadul încins de flăcările dorințelor. În afara feței şi a o parte din gâtul ei delicat de lung, Bidu mai vedea palmele, mai mult dosul palmelor şi laba picioarelor ei, lăsându-l să ghicească sculpturalele gambe şi coapsele învelite mereu de o fustă largă şi lungă, de asemenea înflorată, sub care, în mod sigur s-ar putea ascunde doi ca el şi să-şi imagineze torsul ei de marmură vineție, cu mijloc de libelulă, un spate plin şi drept şi sânii ei rotunzi, împungând ademenitori bluza înfoiată şi ivind sfârcurile lor obraznice.

Rița îl amețise. Bidu încerca să se apropie de ea, fiindcă dracolița îl tot sâcâia.

– Bidule, bă, ia vezi că surul tău nu-ş ce are, dă dân picere mereu şi dă dân cap.

– Ei, Riță, la el te uiți tu? Nu vezi şi altceva?

– Aşa e, băiatule, te văd pă tine stând numai cu ochii pă mine.

– Păi, să ştii că-mi placi! Eşti frumoasă, țigăncuşo! M-aş apropia de tine.

– Nu, Bide! Eu mă apropii numai dă țâgani.

Câte o pirandă îl mai chinuia cu observațiile ei „răutăcioase”:

– Ia vezi, rumânaşule, că scapi furca aia dân mână tot zgâindu-te la Rița! Ar fi păcat să ț-o prindă batoza, ne strici şi zâua!

– Lasă, lele Chivo, că o țin strîns în mână, închipuindu-mi că e Rița...

Țigăncile se puneau pe chicotit, de-l făceau pe bietul Bidu să lase capul în pământ şi să plece imediat după alt transport.

La sfârşitul vreunei zile de muncă, atunci când şi Rița dorea, se retrăgeau discret la marginea pâlcului de salcâmi. Bidu o privea duios şi doritor, îi prindea palma negricioasă în mâna sa, şoptindu-i:

– Mă atragi, Rița! Porți cu tine feminitatea. Eşti născută să fi femeie râvnită. Ai farmec, vrajă ai! Tu poți potoli dorul!

– Zurliu mai eşti! Şî tu îmi placi mie. Şî țâgăncile mele îmi spune că eşti frumos, bătu-te-ar, cu zulufii tăi blonzi, cu ochii ăştia verzi...

– Atunci, de ce te sfieşti cănd mă apropii de tine?

– Ştii, la noi, la țâgani, e o lege aspră. Ne pădăpsesc ăi mai mari. N-avem voie noi, țâgăncile, cu voi, rumânii...

– Ce n-aveți voie?

– Nimic! Nici măcar să te țân dă mână.

Şi Bidu o cuprindea cu brațul drept de mijloc, în vreme ce brațul stâng îi strângea ambele palme, încercând să-şi apropie buzele de ademenitoarele ei buze. Ea se smulge din încleştare:

– Zurliule, nu ț-am explicat?... Eu nu mă f... cu rumânii! Eu mă f... numai cu țâganii mei...

Şi, de fiecare dată, se sfârşea cu această îndărătnicie a Riței. Bidu mai avea încă să meargă pe drumul pe care a pornit...

Se simțea cu pielea plină de praf, respingător şi s-a mai depărtat de Rița. Un lucru a înțeles: că fetele atrag băieții ca să-i respingă. El nu va ceda!

Totuşi va stărui. Îl împingea de la spate, parcă, o undă învolburată, mereu crescândă în trupul său tânăr.

O dată, doar o singură dată Bidu a reuşit s-o sustragă pe Rița privirilor țiganilor şi să intre cu ea în pădurea de salcâmi.

A cuprins-o de umeri şi înaintau cu paşi rari în umbrişul pădurii. Deodată, ajungând în dreptul unui copac mai gros, ea s-a oprit, s-a smuls din strânsoarea brațelor, s-a întors cu fața zâmbindă spre el, rezemându-şi spatele de copac.

– Cât de frumoasă eşti, fato! Şi cât de proaspătă! Lasă-mă să te iubesc!

– Cum? Nu ai înțăles că nu poci? Eu îs țâgancă, tu rumân...

– Chiar dacă! Nimeni nu va şti ce s-a petrecut. Focul ăsta...

Bidu şi-a întrerupt gândurile, a cuprins palmele fierbinți ale fetei şi şi-a apropiat fața de gura ei, să o sărute. Fata a întors capul rapid, astfel că flăcăiandrul a reuşit să atingă cu buzele sale doar obrazul aprins al țigăncii.

– Nu, băiatule! Astâmpăr'te!

– Tu eşti din fier? Nu vezi că nu eşti rece deloc?

– Hm! Ce-ți fi zâcându-ți tu?

– Că-mi eşti dragă, Rițo!

În acest moment, Bidu a cuprins sânul rotund în cupa mâinii sale, simțind sfârcul vibrând îndrăzneț, să spargă strânsoarea pânzei. Dar Rița s-a şi smucit de lângă el, plecând capul şi scâncind. A stat aşa, deoparte, acoperându-şi fața cu palmele ca Bidu să nu-i vadă picăturile de lacrimi. El se aştepta ca fata să se aşeze singură pe iarbă, iar el să se întindă lângă ea... Dar aşa...

Va mai trece timp până va înțelege ce şi cum e cu fetele.

Au ieşit din pădurice separat. Ea spre o latură, el pe latura apropiată. Asta fiindcă Rița, ca o vedenie, s-a şi năpustit către marginea pădurii, lăsând pe bietul flăcău împietrit şi liber să înțeleagă ce vrea.

De data asta s-a simțit respins brutal şi pe nedrept de viață. Iarăşi cugeta la cum a ajuns el aici? De ce este aici, în întinderea pustie a Bărăganului?

Era izolat. Nu făcuse baie de când a plecat de acasă.

Nu aveau unde să se spele. Apă se aducea pentru băut cu o remorcă de tractor, pe sponci. După o lună se umpluse de păduchi de la feciorii lui Zâzoi cu care mai dormea sub coviltir. Forfotă erau gângăniile pe el. Şi pe Titu. Şi grețoase erau.

A hotărât s-o uite pe Rița, de parcă ai putea face aşa ceva la comandă...

Zilele cât va mai lucra aici se împuținau.

Se simțea mic, neînsemnat, o simplă unealtă a acestui univers neprietenos. Nu mai răspundea şi nici nu mai iniția vreo glumă cu țigăncile care tot timpul îl provocau:

– Zuuurliiiuulee, trage caruța lângă Riiițaaa, n-auzi?

Lăsa ca vremea să alunece pe lângă el. Dorea să iasă în afara timpului, să realizeze imposibilul... Ce căuta el aici? Îmblânzirea sărăciei, asta căuta? A cui sărăcie? A lui, a familiei lui, a țării? Cum şi de unde să fi venit ea? Războiul? Seceta?...

Timpul a trecut totuşi prin el şi cu el. A sosit momentul socotelilor. Bărăganul se odihnea acum. Sub învelişul miriştii dormea câmpia. Linişte cuprinsese pământ şi cer.

Au fost chemați jos, la birouri pentru semnături şi socoteli. Li se plătea în grâu şi în bani (numai celor care cereau şi numai jumătate din muncă în bani).

Bidu hotărâse: va lua grâu. Li se cuvenea o dublă la o zi de muncă (a doi oameni şi a doi cai). Decât nimic! Lui i se părea o avere! Avea 48 de zile de muncă, deci 48 de duble de grâu. S-a intristat când a aflat că i se va opri o cotă de 20%, adică aproape 10 duble şi va pleca acasă numai cu 38. A mormăit şi s-a supus. Avea altă cale?

Au încărcat muntenii şi au plecat spre casele lor.

Bidu simțea nu numai un neastâmpăr aspru, colțuros, ci şi o înfrigurare sâcâietoare, acolo, în sufletul lui. Aproape că nu mai putea dormi noaptea în căruță. Sta de veghe. Își păzea averea de 38 de duble de grâu. Se temea să nu fie furat, poate chiar de consătenii lui. În timpul zilei mai trăgea câte un pui de somn, lăsându-l pe Titu să mâne caii şi să fie atent.

Gheorghe Baciu fusese acceptat de ei drept conducător de grup chiar în ziua plecării din Malu. El hotăra unde „dejugau”, unde înnoptau, când mâncau, când adăpau caii... Tot el a hotărât să macine din grâu la moara din Urziceni, ceea ce au şi făcut. Bidu s-a oprit la măcinarea a opt duble. Să rămână rotund, 30 de duble de grâu. Cât o să se bucure mama când va vedea în casa ei atâta făină şi atâta grâu!

Grâu, făină, mai ales pentru mama!. Ştia bine cât dorea ea să aibă făină în casă, cât se certa cu Mitru să-i aducă de pe Vlaşca şi făină, să facă pentru ai ei pâine de casă şi clătite. Pâine caldă şi aromată. Să miroasă în casă a pâine! Mitru nu-i adusese niciodată mai mult de un dublu de făină...

Nu se mai sfârşea calea spre casă, deşi Mircea şi Liliac se îndemnau singuri, lungindu-şi pasul sau trapul. Orele zilei se dilatau, iar fiecare noapte din cele trei petrecute pe drumul de întoarcere parcă nu se topea atât de repede în lumina dimineților. Bidu dorea să adune depărtările ca să aibă în față porțile de la casa lor. Aştepta deschiderea lor şi tropotul cailor pe caldarâmul din curte, revenirea în spațiul copilăriei lui, spre a se regăsi pe sine, spre a fi cu ai lui.

Acasă!

Viața e umblare, e călătorie făcută cu pasul sau cu mintea. Aduni în aceasta goană noroi sau mărgăritare. Unii ştiu să le deosebească şi să aleagă. Mărgăritarele greu se strâng. Noroiul mai lesne. Bidu, în chibzuință dobândită, a înțeles că din noroi poți aduna mărgăritare. Numai porcii le calcă în picioare, fiindcă ei nu au cum să ştie valoarea mărgăritarelor...

Acasă!

Iată-l în fața porților... Le deschide.... Tropot de cai pe caldarâmul curții. Mama coboară de pe prispă şi-l întâmpină. Titu închide porțile. Ca pe o barieră între ieri şi acum. Mama dă să-l îmbrățişeze pe Bidu...

– Nu, mamă! Avem păduchi...

A deshămat. Au lăpădat el şi Titu hainele toate, să le opărească mama. Au descărcat. Ana a izbucnit în lacrimi. Un alt fel de lacrimi...

– Doamne, atât grâu şi făină!

– Da, mamă, ți-am adus grâul din vis. Avem grâu, mamă!

Bidu a dormit neînțeles de adânc o noapte şi o zi şi încă o noapte.

Mama i-a spus că în somn aiura tot timpul. Vorbea de țigani, de batoză, de Bărăgan, de una Rița, vorbea cu Liliac, cu drumul...

După câteva zile, viața a intrat în normal...

Numai Bidu era altul!

VII. LILIAC

Horia fusese convocat la un simpozion în Centrul Subjudețean, situat la vreo 6 km depărtare de domiciliul său. Tema întrunirii: *„Ce determină preponderent destinul omului, obiectele care-l interesează sau ființa lui lăuntrică?”.* Il preocupa această temă a **destinului.** De câte ori nu căutase un răspuns la întrebările: *Care este semnificația existenței? De ce există durerea, moartea? Oare merită să trăieşti?* Şi mai ales se întreba ce legături are omul cu *Lumea de dincolo de Lume?*

Abia aştepta ziua dezbaterii şi întâlnirea, în planul ideilor, cu membrii cenaclului. Până atunci, reluase pasaje din Jung, Cioran, M. Eliade, Descartes.

De obicei se deplasa, în sat şi în imprejurimi, cu şareta la care înhăma pe Liliac, un splendid cal şui, negru-gri, cu pas falnic, ținându-şi gâtul întins şi capul împins spre înainte, ca botul să despice aerul. Îl crescuse de mânz. Erau prieteni. Se simțeau şi se pricepeau unul pe celălalt. Calul comunica prin intonațiile nechezatului, mişcarea capului sau ciulirea urechilor şi prin scormonirea pământului cu piciorul drept şi înțelegea vorba stăpânului din îndemnul hăţurilor, iubirea transmisă prin trecerea palmei pe toată suprafața gâtului, pe greabăn, pe crupă sau pe frunte. Când, însă, îi cuprindea capul cu ambele brațe şi-şi lipea obrazul de fruntea lui, un freamăt uşor străbătea trupul calului.

Acea zi de octombrie se ivise cu un soare mângâietor pe un cer limpede, înalt. Horia şi-a zis că nu mai merge cu şareta, să nu mai aibă şi grija calului. Va pleca pe jos, dorind să se bucure de splendoarea zilei şi, mai ales, de cromatismul de toamnă al pădurilor ce strajuiesc dealurile din ambele părți ale drumului. Pană la ora 11, când începe simpozionul, are atâta vreme! Îşi va umple sufletul de interesanta vălurire a pădurilor, de razele de miere ale soarelui strecurate printre trunchiurile copacilor – fagi, cireşi sălbatici, arțari, mesteceni, ulmi de munte, paltini de munte – îmbrăcați în roşu, galben, ruginiu şi verde-pal.

A plecat încărcat de atâtea gânduri şi nerăbdător să schimbe idei, să emită opinii, să întrebe, să-şi exprime îndoielile... Mergea fără grabă, având pe față o lumină izvorâtă din interior, din scăpărările zămislirilor ce-i copleşeau mintea şi sulfetul. Oamenii cu care se întâlnea îl salutau înclinând capul, bărbații şi copiii descoperindu-se în acelaşi timp. Se observa că se sfiau să-i adreseze întrebări, cum ar fi, de pildă, „de ce nu este cu şareta”, „de ce este atât de zâmbitor”, „unde se duce aşa de fără grabă”, „cum de merge astfel de parcă pluteşte”. Profesorul răspundea politicos salutului lor, fiind fermecat de atâtea minunății pe care această zi i le dăruia. Luminile dimineții trecuseră parcă în toți şi în toate.

A ieşit din localitate. Din stânga şi din dreapta îl întâmpinau dealurile îmbrăcate de paleta armonioasă şi încântătoare, sub acest cer de toamnă, senin şi odihnitor. În juru-i stăruia o pace adâncă în care el se scufumda, abandonându-se sieşi, auzindu-şi gândurile cu reverberații în acest larg templu.

I se părea că trecuse în altă Lume. Mergând astfel, aude, mai întâi foarte depărtat, păcănit de motor. Sunetele se apropiau, fiind însoțite de zăngănitul metalic al unei maşinării. Iat-o! E un autovehicul ciudat, lung de vreo 28 m, cu o platformă susținută de opt osii cu şaisprezece roți, ca un miriapod uriaş. Platforma are obloane vişinii, înalte, nefiind acoperită. În față se află cabina, sub forma unui trapez cu baza mică sus, dintr-un material transparent. Autovehiculul opreşte lânga el, se lasă o scăriță pe oblon, moment în care aude:

– Haideți cu noi, domnule profesor Horia!

– Mulțumesc de bunăvoință, dar azi am mare plăcere să merg pe jos.

– De aceea nu ați mai luat calul? Totuşi veniți, avem să vă spunem câte ceva. Vă ştim de-al nostru...

– Bine, dar nu mai avem mult până la Centrul Subjudețean.

Horia recunoscuse pasagerii. Erau toți locuitori ai satului vecin, de dincolo de deal, unde el fusese şase ani profesor. Îi cuprinde cu privirea. Şi-i reaminteşte: Ni – un țăran filosof, Vel – un visator, Go – un zgârcit, Al – o femeie deşteptă şi frumoasă, Eta – mereu îngrijorată de viață, Oz – blestemându-şi zilele, nemultumit de sine, Lot şi Tic – nişte mucaliți, mereu veseli. Fiecare purta cu sine ceva din traseul existentei parcurse. Nu termină gândurile că şi aude:

– Domnule profesor, de ce noi avea parte de morânceală?

– Cum de nu putem agonisi ceva din atâta sudoare, timp de o viață?

– Ştiți că peste 90% din noi ne hranim cu lapte, brânză, ceapă, ouă, ştir şi urzici, bureți de pădure, proaspeți sau murați?

– Cine ne-a urzit o viață grea? Mulțumiri, doar aşa, în suflet şi rar!

– Unde este fericirea omului pe pământ? Cine a ascuns-o?

– De ce se naşte omul?

– Ce devine omul după moarte?

– De ce noi, românii, avem soarta asta?

Horia, uluit de profunzimea întrebărilor, pune un mic hotar de tăcere şi-i fulgeră prin minte să răspundă:

– Ați rostit cuvinte adânci ce exprimă drama noastră, ca națiune, frământările noastre, veninde din adâncurile vrernurilor. La toate se poate da un răspuns: omul poartă în sine un Destin, iar noi, românii nu am avut, de-a lungul istoriei, conducători, decât la începuturi, câțiva domnitori, adevărați patrioți. Puțini au fost cei care au îmbrăcat cămaşa **morții.** Aproape totul depinde de conducatori. Ei iau marile decizii. De la mic la mare: o şcoală, o întreprindere, o primărie, zborul unui avion, un război sau o bătălie, destinul unei națiuni țin de conducător. Alegeți-vă conducători adevărați, nu paiațe! Aveți posibilitatea! Cu Destinul...

– Uşor de zis! Cu atâtea maşinațiuni! Greu, nu? intervine Go.

– Ăsta ne este Destinul, încheie Oz.

– Destin, Soartă, spuse Horia, nu înseamnă acelaşi lucru. Soarta este **„ce ți-e scris, în frunte ți-e pus”.** Soarta fiind relația dintre individ şi Divinitate, e ceva fix. Dar Destinul este **„cum îti vei aşterne, aşa vei dormi”**. Omul poate interveni în viața lui, se poate „bate” pentru drumul său. Voi aşa să faceți, nu să vă căinați!

Ajunseseră deja în Centrul Subjudețean. Profesorul adăugă:

– Eu cobor. Dacă doriți să discutăm mai detaliat, mă chemați la o întrunire a voastră. Dar unde vă duceți?

– Insămânțăm cu orz lotul nostru de la Curmătură, stăpânit în devălmăşie... Horia a coborât. ÎI asaltau, ca un roi de viespi, grijile acestor oameni. „*Destin, sudoare, morânceală,, devălmăşie, locul de la Curmătură, orz... şi tipurile de oameni, arătarea de autovehicul din ce vremuri vin?*” se întreba Horia, înaintând agale spre clădirea unde era convocat. Ajunge în fața porților masive, dincolo de care

se aflau curtea şi clădirile. Deşi fusese aici de atâtea ori, i se părea că acum le vede întâi.

Pătrunde în curtea spațioasă din față. Pustiu şi în curte, şi în jur. Unde şi cum au dispărut casele vecine, copacii, străzile, oraşul întreg? E, parcă, un vid în care este atâta pace, încât îi țiuie în urechi singurătatea! Înaintează spre clădire. O ştie. E în forma literei „L” răsturnat, cu latura lungă spre singura poartă de intrare, latura care ocupă toată lățimea terenului. Intrarea în clădire se face printr-o uşă monumentală în două canaturi. Deschide uşa. Intră în sala de conferințe, folosită şi ca sală de mese. Nimeni. Acelaşi gol.

Brusc, printr-o spărtură în perete (nu o sesizase) apare capul unui câine negru, având nişte ochi mari, albiți, cu o privire sângeroasă. Amuşină în vânt, cu sagețile ochilor spre om. Intră cu tot corpul lui voinic, iar după el mai intrară alți trei căței. Priviri ascuțite între Horia, care rămase pe loc, şi dulăul ce înainta cu

paşi rari şi mici către el. De neunde pică între ei un cal alb, înaripat. Cu aripa dreaptă, invizibilă, mangâie dulăul, potolindu-l, în vreme ce, cu ochii blânzi, expresivi şi prin mişcarea capului, îndeamna omul să înainteze, ţinându-se lângă el. Sala, se vede, fusese folosită de curând, căci avea mesele debarasate, rânduite lângă pereţi, iar sub ele şi pe toată duşumeaua se lăfăiau oase, oscioare, firimituri de pâine şi resturi de mâncare, de care se ocupau acum câinii ăştia. Din sala de mese se intra în salonul de protocol, amplasat la îmbinarea celor două laturi ale lui „L". In salon se organizau, dupa dezbateri, dansul, jocurile de societate, bufetul suedez, se asculta muzică bună, de regulă muzică clasică instrumentală: pian, vioară, flaut sau intonau cântece de petrecere toţi participanţii. Până a se apropia de uşă, el nu auzise nimic. Numai când a deschis uşa, instantaneu auzul îi este inundat de sunetele orchestrei interpretând pasaje lirice din opera lui Giussepe Verdi, „Forţa destinului" şi se produce animaţie în salon. Cu adevarat, petrecerea e în toi! Dar, de ce nu a auzit şi altceva? „Unde şi cum a întârziat atât de mult?" Muzică de intensitate potrivită, dans în perechi cu mişcări ondulate, şerpeşti, unii înlănţuiţi, alţii ţopăind, ceilalţi cu mişcări scălâmbăiate. Nimeni nu părea că-1 zăreşte. Nu-1 băgau în seamă. Era invizibil? Se duse spre grupul de prieteni. Nici o reacţie! Să le vorbească? Ce să le spună de întârziere? N-avea rost... Cum de este singur în mulţime?! El aude şi vede tot, dar el nu este văzut sau auzit!

Revine, dezolat, în sala de mese care părea imensă. Nimeni! „Aude" aceeaşi ivire de cumplită linişte şi de miraculoasă nemişcare.

Avea numai imagini vizuale... Se duce spre uşa care accesa curtea din spate şi camerele din clădirea de pe latura cea mică. Curtea goală!. Priveşte spre clădire. Nici în încăperi, nici pe peronul în trepte din faţa construcţiei, nimeni. Rămâne într-o contemplare mută...

Răsar, dintr-odată, pe peron, coborâţi parcă din cer, aşezaţi în coloană şi grupaţi pe clase, elevii lui. Porneşte spre ei sub aceeaşi cupolă a tăcerii absolute. Se apropie. Îi recunoaşte pe toţi. Se opreşte în faţa rândurilor (elevii trecuseră din poziţia „în coloană", în poziţia „pe patru rânduri"). Aveau limba legată, corpurile împietrite. După câteva secunde, se mişcară neobişnuit şi murmurau ceva.

– Ce-i cu voi aici, dragii mei?

– Am venit să ne consiliaţi subiectele alese de noi pentru eseurile pe care ni le-aţi recomandat. Vrem şi ceva detalii, răspunde şefa clasei mijlocii.

– Credem că locul şi timpul sunt nimerite, adăugă „informaticianul" clasei mari.

– Să auzim!

Şi, din fiecare clasă, unul sau doi elevi oferă subiectele la care colectivele s-au gândit: *„Lumea de Sus şi Lumea din Adâncuri", „Eu înainte de a mă naşte", „Eu după moarte",„Se poate abstrage omul existenţei terestre, poate evada într-o Lume eliberată de constrângeri? ",„Cum de în Lumea noastră totul poate fi pus la îndoială, afară de extincţie? "*

Profesorul ascultă cu mult interes titlurile, reflectează fulgerător asupra lor şi, reluând fiecare temă, aprobă şi recomandă o variantă de tratare. Elevii butonează pe nişte aparate de mărimea unui telefon mobil, întroducând datele primite. Profesorul încheie:

– Ne vedem la şcoală. Deocamdată atât. Vă îmbrăţişez, dragii mei!

Parcă autocomandaţi, elevii fac spre dreapta o întoarcere de 90° şi părăsesc, tot în formaţie, peronul, îndreptându-se spre gardul masiv din spate. Horia îi conduce cu privirea. Apropiindu-se de împrejmuire la 2-3 m, elevii dispăreau într-o ceaţă lăptoasă care forma o perdea ca de aburi denşi, dincolo de care nu se zărea nimic. Dincolo era Neantul? Ce altceva?

Din nou singur... Roteşte privirea, doar-doar va mai fi fiind cineva... Se gândea la câini şi la calul ocrotitor, cu aripi invizibile, pentru că oamenii din sala de protocol n-au mai existat pentru el chiar din momentul închiderii uşii, la plecare. Nici glasuri, nici muzică, nici mişcări, nici râsete... Şi nici acum nu se dovedea prin ceva că în această„cutie prismatică", cuprinzând curţile si clădirea şi atmosfera de deasupra lor, până la o înălţime de o sută de metri – atâta se afla în percepţia lui – ar mai fi existând vreo altă fiinţă. Doar el şi singurătatea copleşitoare din curte şi clădiri. Face câţiva paşi spre sala de mese, cu gândul să părăsească spaţiul tainic în care intrase, dar se opreşte, cercetând din nou curtea şi clădirile. Constată că totul pare suspendat în aerul întunecos, de un verde-petrol. Luminat era numai

paralelipipedul în care se afla, prin fascicole difuze, ce veneau din clădiri şi din teren, nu de sus. Paralelipipedul i se părea o imensă nacelă plutindă în eter, fără a fi susținută de vreun balon. Dincolo de spațiul lui, Haosul...

Pe când medita astfel, din colțul cel mai depărtat al curții din spate apar patru câini negri, înfiorători. Cu priviri turbate, se îndreptau spre el. Se apropiau. Instantaneu, între el şi fiare se interpune calul cel alb, cu aripi transparente. Cu capul şi cu ochiul ce-1 privea pe el, îl îndeamnă să înainteze. Câinii îl urmăresc pas cu pas până ce om şi cal intră în sala de conferințe, folosită şi ca sală de mese. De aici, străbat lățimea încăperii, ies în curtea din față pe care o traversează şi ajung la porțile masive de la intrare.

Horia mângâie calul, îl sărută pe frunte, a despărțire, deschide apoi poarta şi iese.

Iarăşi singur...

* * *

Locuința lui Horia se aflǎ într-o curte largă, cu un variat spațiu verde. Aici îşi amenajase un părculeț cochet, în care se răsfățau câteva bănci. În ultima zi de octombrie, tot atât de îmbătătoare ca şi cealaltă, profesorul sta, spre seară, pe o bancă şi admira simfonia culorilor toamnei.

Auzind pe Liliac fornăind în ogradă, se duse la el, îi cuprinse capul cu brațele şi-şi lipi obrazul de fruntea lui. Au stat câtva timp aşa, apoi omul a plecat, cugetând de nu cumva calul acesta va fi fiind acela care l-a însoțit Acolo...

Acolo?

Unde Acolo?

Bezdead, martie-iulie 2008

VIII. PROFA DIN REFORMĂ

A venit în şcoală ca o nălucă speriată de ceva, dar şi speriind. Din ce povestea şi din tot ceea ce am observat noi, era întruchiparea unui vis bolnav: de a ajunge, cu orice preţ, educatoare, învăţătoare, profesoară în sat. După anii chinuiţi într-un liceu îngăduitor, trecând fiecare an de studiu cu medii de cinci şi şase, obţine examenul de „bac" abia a doua oară, cu media 5,66. Se căsătoreşte, luând însăşi iniţiativa: „Băiete, hai să ne luăm!" Şi, ce să facă „Dânsa" într-un sat? Să stea în casă numai să facă mâncare, să prăşească, să facă fânul şi să-şi aştepte bărbatul de la lucru? Nu este din acelea! Musai să ajungă educatoare, învăţătoare sau chiar profesoară, să se urce în salcie, cum spune românul.

Aşadar, se înscrie la un colegiu particular provincial, una din „ciupercile" universitare îngăduite de organele postdecembriste, colegii cu foloase „pro domo sua" şi promovează cei doi ani mai mult cu intervenţii, mai ales cu burta proeminentă, dovadă a vomelor, a neputinţei de „a se apleca" asupra studiului. Mai cu una, mai cu mila pentru pruncul nenăscut, ajunse institutoare.

[Bizară încadrare în funcţia de institutor a unui absolvent de liceu teoretic sau industrial, care a terminat şi un institut de învăţământ superior de scurtă durată! (Vezi Legea 128/1997 – modificată şi completată, art. 7, al. 1, lit. c)].

Astfel, ajunge să suplinească ore, să fie profesoară.

O femeie „fus", alcătuită doar din cap, trunchi şi membre alungite, aidoma membrelor unui paing. Nici fund, nici burtă, nici sâni. Şi, ca o făcătură a relelor ursitoare, cu o faţă ovală, prelungind un „bot" de cimpanzeu care este atât de evident când „Dânsa" vorbeşte, încât imaginea maimuţei Judy articulând : huu! huu! huu! ţi se impune automat.

În comisii metodice, în consilii profesorale, în discuţiile din cancelarie nu are ce aduce, e goală şi nedefinită ca o noapte cu smoală. Dar se vrea remarcată, se doreşte şi ea în frunte prin ceva care să-i aparţină. Aşa că vine spre noi cu „fusul" în nişte papainoage ascunse de cracii pantalonului, ţuguindu-şi şi mai mult buzele:

– Domnilor, cred că unitatea colectivului, cunoaşterea reciprocă se poate realiza în momente de destindere, de mese comune, cu ţuică, vin, bere, cu „intrări" de salam săsesc, alune, şuncă de Praga, fripturi, cafele şi... dans, daans, daaans... Apoi se învârteşte ca într-un vals, ţinând braţele ridicate, ca şi cum ar avea alături partenerul.

– De acord, dragă, dar să găsim momentele potrivite, să vrea tot omul, să fie un acord deplin... Apoi, costă ceva şi viaţa e grea, banii sunt puţini, abia ne ajung de la o lună la alta...

– Hai, domnule, ce sunt acolo 3-400.000 de lei de fiecare? Sau chiar 960.000. E un fleac! Nu trebuie să sărbătorim ziua de naştere... Ziua numelui...

Şi „se bagă" în sufletul omului, se înfige, chiar ţipă şi nu se lasă cu gura până când, în lehamitea deplină, colegii acceptă:

– Hai, zi-ne cât să dăm fiecare?

– Am socotit că 250.000 lei este destul. Trebuie să luăm şi cadouri! Nu vedeţi, domnul Ion a cheltuit aducând alune, biscuiţi, răcoritoare, bere, vin. Nu-i luăm şi noi ceva?

Aceste discuţii le face când sărbătoritul nu este de faţă, dar are toată grija ca el să afle că Dânsa este promotoare în acest gest.

Cum-necum, aleargă la buticuri, alege ce i se pare potrivit persoanei: flanele, cămăşi, tricouri, fuste, ceasuri cu baterii, ceşti de cafea, vine în cancelarie şi le prezintă:

– Uitați-vă! Care pulover îl prinde? Eu zic că acesta galben, cu dungi albastre, nu?

– Da, sigur că da!

– Aşa e, dar ne mai trebuie 200.000 lei.

– Ținem! spun ceilalți în cor, pentru a curma dialogul.

Oricând scormoneşte şi găseşte câte o ocazie de „a ne cunoaşte”, de a petrece împreună:

– Fraților, m-am întâlnit cu o colegă a mea din „generală”. Lucrează la Cabana Voina de lângă Câmpulung. Am aranjat cu ea o petrecere de o zi şi o noapte acolo. Ce ziceți?

– Măi... timpul... nu prea...

– Timpul oricum trece, doamnă!

– Eu n-aş vrea ca timpul să treacă „oricum”! îi răspunde doamna.

– Domnilor, profitați de momentele oferite, profitați! Cu asta ne alegem.

Şi, bineînțeles, nu se lasă până nu convinge pe mai mulți să participe la petrecerea organizată.

– Dar o să ne coste mult?

– Ei, na! Nu ştiți ce fler am? Colega mea este şefă pe acolo şi mi-a promis că mă „ajută”.

– Dar cum ajungem la Cabana Voina?

– Măi, oameni buni, ați uitat că am în clasă un Aro? E al tatălui lui „Z”, elevul meu. Gratis, fraților!

Şi tot astfel, am mai fost de două ori acolo. A patra oară nu va mai fi niciodată. Bănuiți de ce?

Are o părere atât de minunată despre sine şi atât de defavorabilă pentru ceilalți, încât nici o afirmație nu i se pare jignitoare. Dânsa poate spune orice, oricând şi oriunde. Am rămas chiar fără nici o replică şi împietriți când, după o lecție pe care a susținut-o la comisia metodică, se adresează celor cinci asistenți – de față fiind toate cadrele didactice din şcoală:

– Aşa că ați avut ce învăța din lecția mea?

Ziceți domniile voastre, ce răspuns puteți da la o asemenea întrebare? Ați mai întâlnit o asemenea situație?

Iacă, aşa înțelege „Dânsa” şcoala, profesia de „Dascăl”, menirea acestuia. Nu are o altă inițiativă educativă, profesională, culturală, socială în şcoală sau în sat. Atât o interesează: dis-trac-ți-a! Să meargă la Cheia, la Scropoasa, la Curtea de Argeş, cu vreun „ARO” al unui părinte ce are copil la „Dânsa” în clasă, să organizeze zaiafeturi în şcoală cu orice prilej.

Se învoieşte gândul să meargă mai departe: ce va fi şcoala cu o profă a Reformei ca „Dânsa”, dacă va fi titulară?

Şi se cutremură gândul că, vreodată, peste ani, „Dânsa” va ajunge directoare! Vă plângem din inimă, dragi copii!!

Este şi aceasta o parte din Reforma de după 1989. Ce vocație, domnule, pentru învățământ!? Ce este aia „dăruire”, ce înseamnă „Altarul” şcolii?

Nici măcar planificarea nu o concepe după realitățile unității (unităților) unde supleşte. A copiat de la cineva planificările pentru toate clasele gimnaziale şi, de trei ani, nu a schimbat nimic. Scriind cu creionul anul şcolar şi datele calendaristice, anual şterge şi aduce la zi. Şefa comisiei metodice i-a atras atenția că nu e corect ceea ce face. E bine să scrie cu cerneală datele şi să-şi întocmească planificarea în fiecare an şcolar. Dar nu a refăcut nimic, a ținut-o tot pe a „Dânsei”. Ba nu! A făcut ceva. Când a fost ales şeful comisiei metodice în noul an şcolar, într-o subtilă complicitate, a fost aceea care a propus pe altcineva, care să n-o mai deranjeze, a propus pe admiratorul ei, care scrie şi el prin planificări „î-ți”.

Iată Reforma!

IX. METODE

Cu pieptul umflat, cu capul sus, mult mai sus decât obişnuit şi-l ţine, trăgându-şi peste faţă o atmosferă de mister şi întunecime, calcă apăsat pe toată talpa pantofilor, ca la o paradă şi, cu gesturi de uragan, apasă pe clanţă, împinge brusc uşa şi intră în clasă numai cu doi paşi. Stă aşa, în nemişcare, ţintind elevii cu ochi neguroşi şi cu catalogul prins de un colţ doar cu două degete.

Copiii, împinşi de resorturi nevăzute, comandate dintr-o dată, se ridică în picioare, rămânând stane. Tăcere de mormânt! După o pauză prelungită atât cât să priceapă elevii că profesorul nu glumeşte, tună pe cel mai grav ton din văgăunile sufletului:

– Staaaţi jos!

De la cei trei metri ce-l despart de catedră, aruncă pe faţa acesteia catalogul, cum se aruncă o piatră la jocul şotronului, şi cu aceiaşi paşi rari şi apăsaţi şi cu mâinile încrucişate la spate, străbate intervalele dintre bănci, oprindu-se geros în faţa câte unui elev:

– Tu n-ai citit pentru azi nimic din lecţia dată!

– Don' profe...

– Taaaci! Ochii tăi îmi spun că minţi! Şi urechile ţi s-au roşit, aşa-i copii?

Dar teama a îngheţat inimile copiilor. Apoi, schimbând tonul la două octave superioare:

– Tu, Georgică, te-ai uitat doar la poze!

– Nuuu, eu am...

– Minţi! Nasul tău s-a roşit de minciuna spusă! adaugă el coborând glasul.

Şi din nou la octava superioară:

– Eeee! Dar tu, Anişoaro? (În picioare se ridică un băiat, fiindcă măria sa profesorul numeşte elevii cu prenumele unuia dintre părinţi, motivând că-i seamănă leit) Ai stat doar cu cartea în mână, să te vadă maică-ta.

– Aam, învă...

– Cum poţi minţi un profesor? Eu am semnele mele după care observ minciuna. Vedeţi că lui i s-au roşit obrajii? E clar că minte!

Şi paşii continuă să bată apăsat, dar cu mult mai rar decât inimile copiilor, care, nemişcaţi, privesc drept înainte.

Începe „verificarea" adevărată.

– Ce am avut pentru azi, elev „X"?

– Lecţia „Pământul".

– Ce puteţi spune în legătură cu „Pământul"?

După ce sfârşeşte întrebarea, se opreşte lângă una din bănci, privind fix un elev. Cel fixat şi cei din jurul lui au încremenit, dar elevul numit să răspundă nu este dintre aceştia, ci tocmai din celălalt capăt al clasei, la care profesorul, intenţionat, stă cu spatele.

Elevul răspunde cazon.

– Dar despre „Groapa Marianelor"... ce poţi spune tu, Pooo... (şi prelungeşte vocala, făcându-i să tremure pe cei al căror nume începe cu Po: Popa, Potop, Popescu, Podaru, Podeanu, în timp ce ochii-i vicleni se plimbă de la o bancă la alta) ...daru? Silabele „daru" aduc uşurare celorlalţi.

Şi tot astel, într-o atmosferă de teamă permanentă, continuă „opera” de îndesare a copiilor, până când se hotărăşte să treacă la explicarea lecției noi. Clasa răsuflă mai despovărat, deşi nici acum elevii nu au voie să mişte, pentru a nu produce vreun zgomot. Cum se întâmplă ceva, cum ironia profului se declanşează.

Numai clopoțelul poate să-i descătuşeze pe copii. La sunetul lui (nu întârzie niciodată, căci în 10 minute abia are timp să savureze țigara), cu gesturi largi, de om care ştie bine că prețuieşte mult, apucă între aceleaşi două degete colțul catalogului şi, balansându-l, dispare pe uşa clasei. Acum elevii pot zburda, pot vorbi, pot...

* * *

În cancelarie, la o discuție despre relațiile dintre educator şi educat, profesorul nostru, cu aceeaşi atitudine „superioară”, însoțită de pieptul umflat, de curcan, uitându-se la nişte vrăbii, opinează:

– Pe mine mă ascultă elevii. Ştiu să-mi asigur disciplina pe tot parcursul celor patru ani de şcoală. De la început aplic „metodele” mele, care dau rezultate.

X. JINU

Prelucrarea conştientă a unor date care parvin din mediul înconjurător presupune un imens bagaj de experienţă şi achiziţii acumulate în timp. Aceasta, întrucât complexele ideo-afective, constituite din elementele intrapsihice regulate în conştient, sunt concepute ca fixări puternice, adevărate „aglutinări ideo-afective”, în care latura dinamică este reprezentată de afectivitate, iar cea statică de ideaţie, sub formă de imagini şi reprezentări. Pe planul gândirii, acţiunea complexelor ideo-afective se desfăşoară fie brusc, intempestiv, sub forma unor gânduri absurde, paradoxale dar trecătoare, fie insidios, lent, provocând o radicală transformare în timp a modului de gândire.

În aceste condiţii, interpretarea unor fenomene de asemenea natură implică o mare doză de subiectivism. Dacă admitem însă posibilitatea ca, pe cale raţională, să putem contribui la corectarea sau chiar la îndepărtarea cauzelor psihologice care conduc la stări de tensiune psihică perturbantă, trebuie să acceptăm acest risc.

Cazul pe care îl prezentăm este, cumva, deosebit, întrucât a depăşit orice latură a integrării, ca om, în societate. N-am oprit asupra lui, tocmai din această mare întrebare: „Nu a putut nimeni să oprească drumul acestui copil, apoi adolescent, om însurat mai târziu, spre puşcărie, spre acea totală izolare a lui faţă de semeni?”

Iată drumul parcurs, atât cât este cunoscut de cercetător.

Elev fiind, faţă de cetăţenii din cătunul în care locuia, Jinu are o comportare necorespunzătoare, chiar din clasele a II-a, a III-a şi a IV-a. În timpul lecţiilor este ocupat întotdeauna cu câte ceva străin de activitatea clasei: „lansează” avioane de hârtie, vorbeşte tare, fără rost, discută cu copiii, îi distrage de la lucru. În timpul lecţiilor nu participă la activitatea clasei. Nu manifestă interes faţă de învăţătură. Nu-şi pregăteşte lecţiile decât foarte puţin. Abia citeşte silabisind.

Îşi asumă responsabilitatea neefectuării temelor sau sarcinilor date de învăţătoare. Uneori spune: „N-am vrut!”. Nu rămâne la orele de pregătire suplimentară, spunând: „Cât o să stau la şcoală?” Nu-l bucură succesele, nu-l întristează insuccesele. Notele nu-l afectează. Uneori spune: „Ce dacă am să rămân repetent?!”

Totuşi, băiatul este capabil, ager, atent la ce este în jurul lui. Lecţiile de istorie îi plac, îl atrag.

În clasa a V-a vine la altă şcoală, acolo unde mergeau toţi elevii din şcoala mică a cătunului, pentru clasele gimnaziale. Situaţia şi atitudinea lui Jinu pentru învăţătură, faţă de profesori, nu se schimbă. Este din ce în ce mai impertinent, mai obraznic, mai ales cu profesorii care au o comportare dură, neîngăduitoare şi care nici nu discută ceva cu elevul. În schimb, cu profesorii care se apropie de el, care discută despre unele aspecte ale vieţii lui din familie, e altfel, îi ascultă, nu-i deranjează în timpul orelor. Dar nici profesorii nu-l „deranjează”...

Acesta a fost momentul în care am intervenit. Trebuia să înţeleg ce anume determina comportarea în acest fel a elevului Cu mult tact şi înţelegere, cu multă răbdare, am încercat variate procedee şi măsuri de influenţare. Nu am reuşit decât să estompez, să reduc, să închid într-un fel, în interior, „răutăţile”.

Trebuia să răspundem la întrebarea dacă avem de-a face cu manifestări de comportament consolidate, intrate în obişnuinţă sau există o altă cauză ce-l determină pe elev să se poarte astfel?

Cercetările acestor cauze puteau să ducă la două rezultate:

a) descoperirea unor resentimente, care să fi determinat agresivitatea lui Jinu;

b) descoperirea unor cauze psihopatologice, care ar fi explicat comportarea băiatului.

Am crezut, mai toți, că prima situație ar sta la baza faptelor. Mereu să avem încredere în orice „om". Credem că fiecare, la naştere, primeşte aceleaşi daruri ale vieții, că fiecare este înzestrat egal şi numai anume condiții îi pot schimba „drumul" acesta drept, frumos, cinstit, mărinimos, înțelegător pentru semeni. De ce acest Jinu să fie altfel? Nu se poate ca familia să „producă" un asemenea copil, mai ales că mai aveau o fiică, Marilena, care se deosebea total de Jinu.

Şi totuşi...

Tatăl băiatului era un om retras în sine, muncitor petrolist, plecat mai mereu de acasă (venea în familie exact la trei săptămâni), respecta pe oricine. Nu se băga în certuri. Mai târziu, mult mai târziu, am aflat că era bolnav de plămâni, boală care nu l-a iertat. Aşadar, tatăl se interesa foarte puțin de băiat, de creşterea lui, de educația pe care o primea. Îi asigura, în schimb, hrană, îmbrăcăminte şi acel cămin cald, dorit de orice ființă.

Mama, însă, era o fire slabă, percepută uşor de băiat că ea singură nu prea „are ce-i face". Fire blândă, supusă, a cedat uşor, după primele manifestări, capriciilor băiatului, căci la început capricii au fost. Apoi nu a mai fost capabilă să intervină ca mamă.

Jinu vine regulat la şcoală. Dar prezența sa este absolut fizică. În timpul liber face scandal cu mama şi cu sora. Nu mare, dar destul pentru a se afişa drept „şef" de familie. Pentru unele pedepse pe care mama i le aplică, răspunde prin plecarea de acasă şi chiar prin petrecerea nopților în afara familiei, prin poduri cu fân, odăi izolate ale țăranilor şi chiar în podul grajdului familiei.

Intervențiile noastre prin vizitarea familiei nu dau rezultate. Copilul vine la şcoală cu colegii. Vine, ne dăm seama, pentru că trebuia să fie cu copiii satului, laolaltă, în orele de cursuri, să nu fie el bănuit de ceva. Ce va face el în restul timpului, nu poate să fie făcut de oricare copil.

Dar, printre altele, începe să fure de mâncare de ici şi de colo, să fie obraznic față de oamenii satului, rupe chir gâtul unei rațe pentru a o fura din prundul gârlei.

Faptele sunt „judecate" de consiliul profesoral, se scade nota la purtare (nu era prima dată) şi ne dăm seama că aceste măsuri nu au nici un ecou în sufletul copilului. Şcoala nu are cu cine colabora. Mama este nimic în fața lui Jinu. El a văzut că poate face orice, fără să-l tragă cineva la răspundere, fără să fie pedepsit. Atât am înțeles: că dorea să termine gimnaziul. Era, probabil, starea de spirit a generațiilor de elevi. Aşa ne-am explicat că, în ciuda unor manifestări reprobabile față de unii profesori, a neglijării sarcinilor de elev, „nu are nimeni treabă cu mine, mă descurc", elevul Jinu promovează clasele, profitând şi de îngăduința profesorilor de a-l trece ca să scape şcoala de el.

Încercând să ne apropiem de Jinu, să-l cunoaştem mai îndeaproape, se purta cu noi tot „aricios". Răspundea grosolan, uneori chiar violent, închis în sine; putea chiar să se întoarcă cu spatele la noi, să nu răspundă deloc la întrebare sau să întrerupă discuția cu una din replicile: „N-ar trebui să vă intereseze!", „astea sunt problemele mele, eu pot să ştiu, nu?"

Pe parcursul discuțiilor purtate cu Jinu, am constatat că avea dispreț, repulsie şi reacționa astfel față de anumiți profesori şi mai ales față de unele profesoare. Pe alții îi stima, îi respecta.

De asemenea, avea puțini prieteni printre colegi. Se ataşa mai degrabă de grupurile de tineri, dar nu de oricare, ci de cei care sunt porniți spre aventură, spre alungarea „tutelei" părinților, spre o evadare din social, spre însingurare. Ca precizare, grupul de tineri care îl atrăgea a dovedit, pe parcursul anilor, aceeaşi izolare, îndepărtare de oameni, neadaptare la cerințele sociale, refuzul integrării. Şi era un refuz pe față, dar nu de frondă, ci trăit, simțit astfel, comandat de inconştient.

Ne-am dat seama că avem în față un psihopat. Totul e să nu poată atrage în grupul lui alți elevi, să-l facem să se poarte bine, cât de cât corect la şcoală, să nu devină un „erou" demn de urmat. În consiliile profesorale, în şedințele cu părinții, în discuțiile libere din cancelarie aduceam mereu vorba despre Jinu şi sugeram ideea de a-l promova, anual, spre a vedea ce drum va urma, dacă se va integra social. Aceasta pentru că la el se instalase stadiul de periculozitate cu iminență de comitere de acte antisociale, ca urmare a gândirii delirante, a anomaliilor marcate de personalitate.

De fapt, Jinu a ajuns la stadiul de periculozitate manifestă, cu încadrare în prevederile codului penal, imediat ce a încheiat cursurile gimnaziale, absolvindu-le.

Şcoala, cât a putut, a ținut, oarecum, pe loc dezlănțuirea. Mai eram „noi". Se lovea de „noi". Mai era cineva care-l putea chema, discuta, care deținea instrumentele de a-l împiedica să aibă o diplomă. (Se pare că, în cercul tinerilor, dobândise ideea necesității de a avea o diplomă de absolvire a unei şcoli. Mai ales că tinerii aceştia „lucrau" la Braşov, oraş mult „deschis" pe vremea aceea).

Aşadar, Jinu, terminând gimnaziul cu media 5,61, nu mai are oprelişti. Tatăl său decedase cu două luni înainte de terminarea gimnaziului. Mama nu avea nici cea mai mică influență asupra lui. Sora sa, Marilena, se căsătorise pe propria-i răspundere, dar bine, într-un județ mai îndepărtat. Totul îi aparținea acum lui. Îşi era sieşi stăpân.

Se ocupă, însă, de „găinării" la început. Fură lână, o vinde, fură păsări de curte pe care le mănâncă (în familie) şi începe să-şi extindă pretențiile, furând biciclete. Este prins, judecat şi eliberat. Nu are încă vârsta „responsabilității", zic organele judecătoreşti.

Nu se cuminţeşte. Nu caută serviciu. Stă tot în compania unor tineri dubioşi. Mama, de acum singură cu el în casă, nu are nici o putere. Din contră, ea este cea supusă dorințelor lui, uneori absurde. Devine din ce în ce mai agresiv şi impertinent. Nu mai are măsură. Nu suportă eşecurile hotărârilor lui. Devine orgolios până la patologic, rigid, voluntar, manifestă evidente note histrionice, dorind să se remarce cu orice preț. Veleitarismul său, îndreptat preponderent spre scandal, contraziceri, furt, bătăi, jigniri, generează permanente conflicte familiale şi sociale. Este arestat şi condamnat la urgență pentru 6 ani.

Se eliberează. La Braşov găseşte „o creştină" cu care „se căsătoreşte". Se pare că localitatea natală răsuflă uşurată fiindcă, oricum, băgase spaima în oameni. Dar, nu stă prea mult cu „creştina". Revine în localitate şi începe din nou să terorizeze, mai ales gospodăriile din raza locuinței sale, cam pe o distanță de 2 km. Fură, fură, fură. În special mâncare şi băutură. Nu poate sta fără băutură! Aceste noi modificări de intensitate psihotică, toxicomania, în cazul nostru predominată de alcoolism, desfăşoară o întreagă gamă de acte antisociale. Subliniem, în acest caz, paralizia generală progresivă, în care actele antisociale poartă amprenta regresiunii de tip demențial.

Furturile la Jinu au un caracter absurd, „pe față", delictele sexuale de asemenea. Ca un exemplu, are relații sexuale cu bătrâne locuind singure, prin viol. Ele ascund faptele, „de gura lumii". Pentru asemenea fapte este din nou urmărit de poliție. Stă fugit de acasă vreo două săptămâni, pentru a nu fi arestat. Este organizată o pândă formată din cinci polițişti, însoțiți de un câine dresat şi este arestat, în podul unei case din vecinătatea sa.

Din nou este condamnat la cinci ani de puşcărie.

Ne-am convins că alcoolismul este asociat la Jinu cu starea sa psihopatologică şi reprezintă deja un pericol social. Al. Obregia, în „Cursul de psihiatrie" – 1923, comenta: „Alcoolismul (...) a ajuns un dezastru, un flagel social (...) Alcoolismul alterează ce este mai fin şi ce este mai prețios în mentalitatea omului şi (...) tocmai lucrurile căpătate de noi (...) prin superioritatea educației, tocmai acele calități se pierd mai întâi şi mai adânc."

Jinu este, într-adevăr, pierdut pentru societate. Nu mai este nimic de făcut cu el. Să vedem cum evoluează boala sa.

Termină pedeapsa şi revine în sat. Oamenii sunt, din nou, terorizați. Fetele, în special, nu trebuie să întârzie pe drum la ceas de noapte. Gospodăriile trebuie bine păzite. Dar Jinu găseşte căi să-şi afirme demența. Iarăşi fură, de pe unde poate, păsări, brânză, țuică. Şi caută femei...

Cormier atrage atenția că un psihopat este o ființă violentă, un individ care acționează, atacă şi contra căruia trebuie să ne apărăm. Discernământul psihopaților este, în general, păstrat, ei având toate condițiile de înțelegere şi de prevedere a consecințelor actelor lor. Aceşti dezechilibrați, cu discernământul conservat, pot beneficia totuşi, uneori, de circumstanțe atenuante.

Petrilowitsch acordă, în plus, o mare importanță rolului pe care-l joacă cultura în corelația dintre criminalitate şi „insanity moral" (nebunie morală). După cum se exprimă acesta, „de gradul de

cultivabilitate şi cultură al „moral insanity-ului” – depinde dacă el va deveni un mizerabil interesat, lipsit de scrupule, un impulsiv cronic, dornic de putere, trecând peste orice sau, în cazul, ratărilor, un criminal”.

La Jinu, drumul nu a mers la criminalitate şi nici puterea nu a căutat-o, cultura sa reducându-se, aşa cum am arătat, la absolvirea gimnaziului, cu media foarte mică. Totuşi...

Cu un cuțit (tovarăş de care nu se desparte) amenință o minoră de 16 ani, o forțează să-l urmeze pe coclauri mult îndepărtate de vatra satului. Sub amenințarea cuțitului o ține sechestrată în marginea unei păduri, o forțează să-i cedeze, în timp de o zi şi o noapte. Oamenii din sat, organizați în mai multe echipe, fac cercetări. Una din echipe dă peste ei în această ascunzătoare. Cu mul tact, fiindcă Jinu tot amenință că o taie pe tânără dacă i se face vreun rău lui, oamenii iau fata care arăta speriată şi aproape sălbăticită, cu o groază în ochi şi pe față, de mare intensitate. Jinu este lăsat în pace. De altfel, nici nu avea ce să-i facă echipa aceea.

În acest caz, el a dovedit oarecare discernământ, căci fetei nu i s-a întâmplat nimic.

Satul fierbe de mânie, de indignare față de neputința organelor de stat. Jinu stă fugit. Poliția îl tot caută. Cei care ştiau de el, nu-l denunță din teamă. Totuşi, cineva îşi ia inima în dinți şi spune oamenilor legii unde se află. Prin acțiuni dibace, este iarăşi arestat dar, deşi cu cătuşe la mâini, loveşte zdravăn un polițist, fapt care îi atrage urgentarea judecării celor săvârşite şi condamnarea pe încă 7 ani.

Astăzi, Jinu este încă la puşcărie. Mai are de ispăşit cinci ani. Şcoala nu a crezut că drumul lui Jinu va fi acesta. Spera că omul se va îndrepta spre muncă, spre viața de familie. Dar, negăsind facilitățile pe care şi le-ar fi dorit şi, izolat, netratat, fără nici un „stăpân”, a mers pe calea descrisă mai sus.

Am urmărit an de an, cu strânse relații permanente, 32 de serii de absolvenți ai şcolii noastre şi afirmăm că nu mai este un asemenea caz. După datele pe care le avem la contingentele de elevi de acum, nici în următorii 18-20 de ani nu se va ivi un Jinu.

Cazul este de natură psihopatică, lăsată la discreție, fără nici o intervenție din afara individului, exceptând anii de şcoală. Lipsa de comunicare în familie, înstrăinarea treptată, izolarea de tot ceea ce înseamnă cultură, de tot ce este uman, l-au degradat pe Jinu. De altfel, hipertrofierea imaginației la psihopați nu poate fi privită numai ca o reacție de apărare, ci şi de atac, în scopul convingerii auditoriului naiv şi al obținerii „succesului” dorit, în disprețul față de adevăr sau de aportul social. Hipertrofierea egofilică, cu valorificarea persoanei proprii, în detrimentul respectului față de semeni, poate coexista cu ipohondria, cu hiperemotivitatea excesivă şi chiar cu practicile mistice.

Nu ne-am propus să facem un eseu asupra concepțiilor care caută sursele patogene, fie în inconştient, fie în lumina palidă a conştiinței. Am imaginat o posibilă situație.

Încheiem cu ideile (potrivite pentru situația imaginată) cercetătorilor Ed. Pamfil şi D. Odăgescu, exprimate în lucrarea „Nevrozele”, Editura Facla, Cjuj, 1974, p. 15 şi 106: „Existența înseamnă coexistență, iar modelarea persoanei un anunț axiologic. (...) Pentru a fi persoană, este nevoie de un câmp de luciditate completat de conştiința celorlalți. Nu putem avea sentimente decât privind sau venind de la cineva (...). EU comunic toată viața mea, având nevoie de un TU, singura poziție receptivă. NU POT SPUNE NIMIC LUI „EL”, pentru că, prin definiție, cu acesta nu COMUNIC (...) Omul este, prin natura sa, un fiu al comunicării, o realitate inter-ontică, iar nevroza înseamnă tocmai un defect de comunicare şi rezultatul unui minus de funcționare şi de eficiență a funcției de alter-ego, o continuă căutare în afară, o exterioritate a unei analogii... „EU-l” nu se poate trăi pe sine ca un întreg la modul plenar şi omnivalent, decât dacă” TU” îi oferă funcțional acest sentiment.”

Cine-i vinovat *pentru situația lui Jinu*?

Eu, tu, el, şcoala, societate?

XI. CHIPURI ALE MORȚII

1. MUªAȚII

De la podul Râmata, drumul spre fânețele, păşunile şi pădurile oamenilor, întinse până la hotarul cu Moroienii, este numai pe albia Bezdedelului. Aşa cum era, odinioară, drumul de la Bezdead la Pucioasa, „pe gârlă”.

Mergând spre Zlac, pe partea dreaptă, într-o poiană mai largă şi-au clădit gospodării câțiva oameni. Mai sus, la Frăget, pe partea stângă, pe o coastă mai lină, izolați de sat, din strămoşi îşi aveau locuințele şi grajdurile şi toată starea Muşații. Gospodării cuprinse. Pământul lor era în jur, într-un trup. Creşteau vite şi cultivau pomi. Îşi duceau viața în tihna plaiurilor, a păşunilor, liniştiți, fără să supere pe cineva.

Bătrânul Vasile Muşat cu părul albit, lăsat în plete ondulate pe umerii săi de cioban solid, cu barba de călugăr, vedea de caprele satului. În drumurile lui, alegea vreun paltin căruia să-i dea forma buciumului, slobozindu-i apoi spre întinderi glasul tânguios. Soția sa, Floarea, trebăluia în bătătură, grijind de orătănii, de casă, de grădină. Alături de ei îşi durase casă şi acareturi fiul cel mare, Ion, căsătorit cu Marița. Munceau laolaltă. Mai avea de rostuit nea Vasile pe Lache, al doilea fiu şi pe mezină, Viorica. Ion n-avea copii. În ziua aceea de vară a anului 1946, totuşi, un glas de copil de vreo doi anişori le umplea casa. Era un nepoțel al lui nea Vasile, venit de la Ocina.

Ziua s-a dus încetişor pe culmile dealurilor, pierind pe după vârfurile copacilor, lăsând loc înserării. Muşații s-au strâns la adăpost, după ce au închis vitele şi au slobozit câinii. Obosiți, au stins lampa, lăsând pe prispă luminița unui felinar, ca un semn al pâlpâirii vieții, potrivind ca un licăr să pătrundă pe geam spre leagănul în care dormea copilaşul.

Pacea cuprinsese sălaşurile şi colinele. Numai Bezdedelul îşi murmura curgerea. Câinii parcă amuțiseră. Pleoapele ochilor lor atârnau grele, iar capul nu se mai putea ridica. Stăteau covrig, în neştire...

Luminița felinarului piere. Bufnituri în uşi. Mâini lățoase, venite din neguri, strâng plăselele de cuțit. Icnituri. Fâşâit de lamă pătrunsă nemilos în carne. Muget de om în dureri groaznice. Tăiş de topor cu acel zgomot surd, ca un plescăit în carnea macră. Țâşnituri de sânge în fire subțiri stropesc pereții, Din răni adânci, scobite demențial cu cuțitul, sângele izvorăşte în fuioare, până piere din corp şi se încheagă pe jos. Vasile Muşat e mort. Floarea izbutise să facă doi paşi, dar o detunătură îi plesneşte în urechi şi ceva cald îi înfăşoară trupul, purtat acum parcă pe nişte nori, spre ceruri. Ion apucase toporişca şi izbi, în noapte, namila îmbrobodită, dar o altă fiară îi tăie venele de la ambele mâini. Cade, simțind o uşurare şi o neputință... O pauză grea îi învăluie privirea. Viorica e şi ea căsăpită. Dar mai are viață. De ce-o fi vorbit? Ce-o îndemnase să se adreseze umbrei ce trecea pe lângă ea: „Ioniță al matale, nene Ghiță!” Umbra lui nenea Ghiță, recunoscut acum de Viorica se năpusteşte barbar spre trupul fetei, străpungându-l cu zece lovituri de cuțit. Lache şi Marița, s-au strecurat, năluci, spre grădină, spre viață, pierind în pădure. Copilaşul se scufundă în somnul de veci, un glonț găsindu-şi loc tocmai în trupuşorul lui. Gata! Bestiile nu mai simt viață în jurul lor. Doar miros de sânge. De sânge le sunt stropite şi hainele. Pe mâini au sânge. Pete de sânge şi pe cele trei cuțite. Din puşcă mai iese miros de cartuş ars. Patru umbre se preling pe lângă garduri, hoțeşte, cum au venit. Noaptea îi înghite...

Lache şi Marița revin în zori. Măcelul îi îngrozeşte. Cărnurile sângerânde ale tatălui şi ale blândei sale soții, Floarea, ale Vioricăi, mâinile aproape secționate ale lui Ion, copilul cu o lumină cerească pe față, îi constrâng să fugă spre sat, țipând...

Cinci morți, în patru coşciuge, sunt duşi la cimitir. Copilul „doarme” lângă bunică. Patru căruțe urmate de un nesfârşit cortegiu îndoliat, parcurg drumul până la primărie şi înapoi la biserică. Copii,

bătrâni, femei ies la garduri şi, cu lacrimi în ochi, privesc înspăimântați. Tot satul n-a făcut altceva în ziua aceea. Uimirea, năuceala, teribilul stăpâneau viața satului.

Au trecut cinci ani. Strânsura Muşaților s-a dus. Casele şi acareturile au fost dărâmate. Lache Muşat (Haralambie) şi-a construit altă gospodărie, tot pe gârlă, dar în grupul de case din poiana mai largă, apropiată de Râmata.

Rana provocată de Ion unuia dintre asasini a dus la descoperirea făptuitorilor. Patru au fost. Trei cu lamele cuțitelor sclipind înfiorător, cerând sânge, şi al patrulea cu armă. Ceilalți doi erau Gojnea țiganul, care locuia în Colnic şi Miercan din Valea-Leurzii. Au fost condamnați la câte 25 de ani de temniță. Pe trei i-a înghițit întunericul, acolo. Numai unul a mai venit. A suportat privirile oamenilor cerându-şi mereu, din ochi, iertare şi îndurare. Oamenii l-au primit. L-au iertat, iar el, tăcut şi supus, a muncit lângă ei...; n-a mai supărat pe nimeni. N-a spus niciodată o vorbă de ocară cuiva.

Bezdedelul, trecând pe lângă colina Muşaților („La Muşeți" cum i se spune) îşi murmură curgerea necontenit, uneori furios, vrând parcă să spună ceva. Dar oftează şi trece mai departe. În aceeaşi direcție. Ca şi timpul. Ca şi noi, damnați să trecem o singură dată prin clipele ce se duc şi nu se mai întorc...

2. AI LUI ION STAN GAGIU

Lui Ion Stan Gagiu, ursitoarele i-au prezis mai multe necazuri decât bucurii. Născut la Bezdead, în anul 1900, avea să trăiască 47 de ani, moartea venindu-i pe țeava unui pistol, departe de casă. Avea şapte copii, patru băieți şi trei fete, din căsătoria cu Florica Dănescu, luată când avea 16 ani.

Pe 6 mai 1947, Ion Stan Gagiu şi fratele său, Gheorghe Stan Gagiu (Gurgău) pleacă „pe Vlaşca" cu țuică, prune afumate şi poame, având la aceeaşi căruță unul un cal şi celălalt un cal. Cu ei au mai plecat şi Ion Anghelescu (Bâzoi), Nelu Pascu şi Gheorghe Mortoiu.

Fiind perioada de după secetă, câțiva vecini, ştiindu-l pe Ion cu inimă darnică şi văzându-l că pleacă „pe drum", i-au cerut mălai. El a dat, ca niciodată, cinci duble, că nevasta îi zice:

– Bine, Ioane, ne laşi cu 8-10 kg de mălai?

– Lasă, viu cu porumb peste câteva zile, îi răspunde el. Şi vezi, dacă nu mă întorc, doar „aburelul" să mi-l faci, pomană nu, fiindcă pomană am făcut eu cât am trăit. Să aveți grijă cât sunt plecat!

Premoniție?

Ajung la Crovu, sat din comuna Odobeşti, lângă Titu, unde înnoptează (7 spre 8 mai). La miezul nopții, se iveşte între căruțe o umbră. Gheorghe Gagiu e de veghe şi întreabă, crezând că e vreun tovarăş, fiindcă umbra era la caii lui Gh. Mortoiu:

– Cine eşti?

– Om bun! răspunde apariția.

– Ce om bun la căruțe la ora asta?

S-a dat jos din căruță şi s-a trezit în fața arătării care i-a pus pistolul în piept. Gheorghe a încremenit, îngăimând de spaimă: „Hoții!" Ion Gagiu se trezeşte şi, pitiş, înşfacă furca de fier, coboară de pe codârlă şi apare pe jumătate în spatele fratelui său țintuit de mâna întinsă a intrusului, cu furca pregătită de apărare. Fantoma vede primejdia, fulgerător îndreaptă țeava spre pieptul lui Ion şi trage trei focuri, după care fuge.

– Copilaşii mei, cine i-o creşte? S-aveți grijă de ei! a mai apucat să spună Ion prăbuşindu-se.

Gheorghe, fratele lui, asta a mai auzit şi a rămas de piatră. Înțelesese acum de ce mai trăieşte. Sigur, fratele l-a salvat pe el, oferindu-şi pieptul.

S-au trezit cu toții. Anunță jandarmii. Găsesc o pălărie. Câinele de om o pierduse în fuga-i dementă. Oamenii din sat vin duium şi privesc cercetările procurorilor. Recunosc pălăria. Este a unui țigan din zonă. Hoț de hamuri şi de cai...

Ion Gagiu este adus acasă şi înmormântat în jalea familiei şi a întregului sat. Țiganul avea o locuință în Piteşti. Acolo l-au prins. N-a mai apucat judecata. Jandarmii l-au făcut scăpat şi l-au împuşcat.

Ion Stan Gagiu s-a dus în ceruri să-şi caute primul fiu, pe Ion (Ionel, cum îl mângâiau ai casei). El îi frânsese sufletul. A murit la 14 ani, într-o zi de iunie 1944, căzând din cireşul lor de la odaia din Ursei. Cât l-a plâns! Dar numai la patru luni, în octombrie 1944, Dumnezeu îi aducea în familie tot un băiat. Şi ca Ionel să rămână printre ei, i-a dat tot numele de Ion.

Însă de acolo, din ceruri, cineva dorea să-i reunească familia dincolo de moarte. Să nu fie nenea Ion Stan Gagiu singur. Şi în 1949, al doilea fiu, Alexandru, se stinge în chinuri uluitoare şi în singurătate, tot la odaie la Ursei. Cu patru zile în urmă, tăiase un ied pentru ai casei. L-a jupuit fără să ştie că iedul avea dalac. Posibil să fi avut pe mâini zgârieturi deschise, care au dus la infectarea băiatului. După tranşarea

iedului, l-a dus acasă. Mama a conservat carnea în untură, să aibă la coasă pentru oameni, cum este obiceiul pe aici, cosaşii să mănânce „muşchi”.

Alexandru a plecat la odaie, fiindcă acolo locuia, având în îngrijire vaci, capre, oi. Odaia lor de la Ursei era o adevărată gospodărie. Nimeni de-ai casei n-a putut şti că Alexandru s-a îmbolnăvit. Cum ar fi bănuit măcar? Luat cu treburile, băiatul nu şi-a dat seama cum boala îl roade. A căzut la pat. Cine să-i dea o cană de apă, cine să-i stingă arsurile din stomac şi intestine? Puroiul s-a acumulat rapid în plămâni şi în țesuturile gastrointestinale, astfel că în patru zile, pe dinăuntru, copilul era dezintegrat.

Ai lui l-au găsit mort în cea de-a şasea zi de la plecarea de acasă. Nu au ştiut de groaznicele chinuri, de moartea violentă care l-a dus şi pe el lângă ceilalți doi: frate şi tată.

Erau deja trei morți.

La puțin timp, alte două fete n-au avut puterea de a trece peste vârsta de şapte ani. Au prins aripi de înger şi s-au dus. S-au dus să-şi mângâie tatăl şi frații, să le mai spună despre jalea de acasă.

Dar moartea, cu nemiloasa-i coasă, încă mai avea de lucru.

Şi tot pe un Ion îl seceră. Ion destinat la naştere să rămână. Al treilea Ion din familie. Născut în octombrie 1944, el învață carte, îşi face o meserie bună, nemaidorind să rămână „gospodar” în sat. Ajunge merceolog la Găeşti. În 1971 pleacă la Bucureşti după nişte piese. La Bâldana este prins într-un accident de circulație. Moare pe loc. Era al şaselea în şirul celor plecați. Cât poate îndura un om! I-a întărit Dumnezeu pe cei rămaşi. Ursitoarele nu-şi împliniseră, însă, învoiala.

Culiță (Nicolae) Gagiu, născut la 2 martie 1936, a rămas în casa părinților. Era ultimul băiat în viață al lui Ion Stan Gagiu. A luat ocupația tatălui său: gospodar cu căruță şi cai. Calul e ca şi câinele, prieten al omului. Te înțelege din gesturi şi din vorbă. Cazi, din greşeală, de pe un cal? El, prietenul te ocroteşte. Nu te sfarmă cu picioarele lui elegante. Însă, pe Culiță, caii lui l-au ucis. Fără voia lor! Caii lui pe care-i mângâia pe coamă, cărora le dădea boabe de porumb din mână, le ținea găleata de apă pe genunchi, să bea mai comod. Vai! Tocmai asta era! Numai un cal era al lui. Celălalt fusese împrumutat. Culiță se îndrepta spre casă cu căruța goală. În dreptul lui Stelică Soare, din cauza autobuzului ce venea dinspre Pucioasa, caii „îşi fac nălucă”. Pornesc în galop nebun. Orbi sunt. Drumul doar îl pipăie. De garduri doar se feresc. Salturile sunt enorme. Căruța e o coajă de alună. Culiță cade între cai, în fața „crucilor”, cu capul în jos şi cu picioarele prinse în lanțul de la scaunul din față. Capul de bălăngăneşte între copitele din spate ale cailor, caldarâm şi bordurile de ciment, depozitate pe lângă garduri, pentru asfaltare. De la Gheorghiță Anghelescu (Paliu), până la Ilie Năstase, Culiță a decedat, zdrobit de la coaste în sus. Era în ziua de 2 aprilie 1976. Să fi fost ziua „de doi” fatală? Doar tot pe „doi” se născuse... Câtă jale, cât amar, câtă durere poate primi un om? Al şaptelea din familie pleca în cutremurătoare chinuri. Avea să fie şi ultimul...

Soție şi mamă, Gagiu (Dănescu) Florica, şi-a purtat destinul cu încrâncenare şi demnitate, să poată împlini toate cele creştineşti pentru cei şapte morți ai ei. Nesecat izvor de lacrimi a avut, căci i-a scăldat pe toți în căldura şi prospețimea lor. Zilele şi le-a mângâiat cu singurul copil rămas: Maria, născută în 1933.

S-a dus apoi şi Florica, mama îndoliată de atâtea ori, lăsând-o aici numai pe Maria.

Maria este căsătorită cu Gligă Mihăilă (Angheluță). Au o singură fată, pe Monica. Fata s-a urcat în munți cu soțul ei, Doru Nache, luând în grija lor cabane din Bucegi. Sunt cei mai iubiți cabanieri ai Bucegilor, pentru că fac totul cu dragoste, cu dăruire, cu permanent zâmbet. Turiştii se simt în cabana lor ca acasă.

Acolo sus, în munți, aproape de Cer, nu uită de cei dragi, plecați dramatic din viață.

3. EXPLOZIA

Bezdedenii s-au angajat ca muncitori, încă de la înfiinţarea Fabricii de Ciment Fieni. S-au distins dintotdeauna prin hărnicia, hotărârea şi ingeniozitatea lor. Uneori abordate cu încăpăţânare. Ei, bezdedenii, nu ocolesc greul. Vor să câştige bine. Nu prin protecţie, ci efort.

La „Cariera Lespezi”, de unde se aduce piatra pentru fabricarea cimentului, condiţiile de muncă sunt foarte grele. Nu prea sunt mulţi doritori de a fi angajaţi aici. Dar bezdedenii, cu ambiţia, chiar orgoliul lor, nu ezitau să lucreze aici.

Atunci, în iulie 1975, treizeci de consăteni erau salariaţi ai carierei de piatră. Mulţi erau şi din Runcu, Buciumeni, Pietroşiţa, Moroieni. Formau o familie. Lucrau la sfredelirea muntelui câte o săptămână, fără să vină acasă. Aveau masă la cantină şi dormitoare pe comune şi prietenii. Formau o familie.

La începuturi, piatra era desprinsă din munte cu şpiţul şi barosul. Mai apoi, prin detonare, în galerii săpate în pântecele colosului, la bază. Crescând producţia, creştea nevoia de rocă. Astfel s-a început exploatarea la „senin”, practicându-se o platformă prin care să înceapă fărâmiţarea muntelui chiar de la vârf. De la „bază” la „senin” s-a construit un drum de 5 km. Acolo, sus, oamenii sunt vecini cu norii. Norii cei negri care poartă în ei un potenţial de energie electrică greu de imaginat, anevoios de stăpânit. De aceea, s-a instalat un paratrăsnet cu substanţă radioactivă închisă (protejată) într-o cutie de plumb. Substanţa ionizează atmosfera şi captează descărcările electrice pe o rază de 500 de m. Astfel, oamenii, firele ce duceau în galerii la capsele de detonare şi capsele însăşi, aşezate în scobituri, gata să-şi primească impulsul electric, sunt feriţi de ucigătoarea săgeată albastră, purtătoare de o intensitate de curent electric de 10-20 kA şi o tensiune electrică de la 30 la 200 megavolţi (MV); 1 MV = 1 milion de volţi.

În ziua aceea de 2 iulie 1975, pe la ora 17, după ce pichamerele perforaseră stânca şi după ce fusese montată toată reţeaua de „puşcare”, se lucra de zor, cu toată „suflarea omenească” a schimbului (chiar îngrijitoarele şi bucătăresele), la umplerea golului (galeriei) cu saci de hârtie, plini pe jumătate cu pietriş, pentru a opri suflul exploziei spre exterior. Sacii erau trimişi din platformă spre interior de către oamenii aşezaţi unul lângă altul, ca să-i poată da „din mână în mână”. Ca o ştafetă. Mai era puţin până la terminare, când cineva observă norii de plumb ce se iviseră în vecinătatea muntelui.

– Hei, să ne oprim! Priviţi ce nori urâţi vin spre noi! spuse cineva.

– Nu putem lăsa lucrul început, răspunse vocea puternică a şefului de echipă. Avem paratrăsnet şi...

N-apucă să termine. O săgeată şi o explozie pulveriză pântecul muntelui şi pe cei 57 de oameni aflaţi la gura galeriei sau în galerie. Zburau pietre şi părţi din oameni. Unul, din afara şirului, se adăposteşte în cupa excavatorului, altul se aruncă prin parbrizul „Belazului” spart de o pietricică, scăpând miraculos de namila de stâncă prăvălită la o clipă peste cabina ce fusese ca de ceară, alţii se chircesc pe sub alte utilaje.

Muţenie pe moment.

Dar se realizează dezastrul!

– Oamenii mei, Doamne! urlă inginerul şef.

Şi toţi ies, ţipă, se îndreaptă spre galerie, „la senin”. Întâlnesc segmente de corp omenesc în amestec cu piatra...

* * *

Vânătorii de munte, miliția, inginerii autorizați, oamenii de investigare lucrează zi şi noapte la identificarea şi reconstituirea victimelor: sunt 55 de bărbați şi 2 femei. Sunt recunoscuți după fragmente de cămăşi, halate, şorț, de bluză sau de încălțăminte.

Şapte bezdedeni şi-au lăsat în nemângâiere copiii, soția, părinții, prietenii. Plecaseră la muncă. Să aducă pâine. Au venit în coşciug. În coşciuge țintuite. Cum va fi arătând tata? Ce-o fi exprimând fața sa? Oare fața îi este întreagă? Soțul meu ce va fi spus? Copilul meu, cum să te mângâi?!

Jalea era şi a satului. Şi-au plâns morții cu toții. Şi nu-i uită. Ei sunt: frații Ducu (Constantin şi Ion), Nicolae Vlad (Colfescu), Constantin Căliman, Paul Tătulescu, iar din Măgura Ştefan Filipescu şi I. Petrescu. Ce meseriaşi erau! Ce oameni harnici şi buni! Erau înfrățiți cu piatra. O mângâiau şi comunicau cu ea. Piatra, ciocănită, vorbea. Suna cântând, suna vestindu-i că totul e bine. Numai despre logodna rocii cu focul văzduhurilor nu i-a vestit. Să fi fost destinul lor aşa?

Dar „Lespezile” mai luaseră viața tânără a celui mai bun miner de la carieră, bezdedeanul Gheorghe Gagiu, un om de înalt bun-simț, priceput meseriaş, capabil de mare efort, cumpănit la vorbă şi în comportament, tare delicat şi blajin. Piatra i-a luat viața şi a frânt visurile familiei lui, în ziua de neuitat, zi din 1969, strivindu-l sub greutatea ei.

Satul nu-l uită nici pe el!

Ce se întâmplase, însă, cu paratrăsnetul?

Se rupsese o ancoră. Stâlpul s-a prăbuşit. Un oarecine, curios, a deschis cutia de plumb, găsind acolo „bănuțul” radioactiv, pe care a vrut să-l ia. Simțind, probabil, furnicături, l-a aruncat involuntar, celula căzând prin apropierea galeriei. Fatal, ea a atras săgeata purtătoare de moarte. Într-adevăr, dramatică întâmplare!

Întâmplare? Absurd? Destin?

S-a renunțat la paratrăsnet. Nu era omologat. Se făceau numai experimentări. Sfârşite, însă, tragic.

4. LA RECHINI!

Septembrie al acelui an venise cu soare, pe un cer imens de înalt şi de un albastru vioi, odihnitor, invitând la visare, la nebunia de a te părăsi pe tine, de a ieşi din coaja trupului tău şi a te lăţi în lumea astă mare, dar atât de mică, încât părăseşti un tărâm şi intri imediat în altul. Aşa simţeau cei doi copii din Hilişeu-Crişan, judeţul Botoşani, sat aruncat pe furci de dealuri, în zilele premergătoare deschiderii anului şcolar 1982/83. Ionuţ Paraschiv şi Costică Radu îşi păşteau vacile pe imaşul de la marginea satului, rugându-se tăcut să vină mai repede jumătatea lunii, să înceapă şcoala şi să scape de corvoada asta neplăcută.

Împlinise fiecare vârsta de 7 ani, unul în luna florilor, cel de al doilea în gustar şi abia aşteptau să meargă în larma copiilor şcolari. Se cunoşteau, parcă, dintotdeauna.

Erau vecini şi prieteni.

În serile cu lună, stând pe şanţul din faţa caselor alăturate, îşi făceau planuri, ca nişte oameni mari, imaginându-şi că vor pleca din acest sat de la marginea ţării, aşezat la hotarul nordic înspre răpitorii pădurilor părinţilor lor care mereu le spuneau: „să nu uitaţi că peste Dealul Negru se întind pădurile noastre, ale crişenilor, luate de ruşi, punând graniţă între noi şi pământurile noastre. Ba mai mult, între noi şi rudele noastre, între români şi români."

– Costică, eu vreau să învăţ mult, să cunosc hărţile lumii, să ştiu ţările, capitalele lor …

– Ionuţe, eu voi pleca sigur din satul ăsta care nu are măcar care nu are măcar un drum ca lumea. Nu vreau să mai merg încălţat cu gumari sau cizme de cauciuc pe glodul sau praful de pe şleaul ce trece prin mijlocul satului.

– He! Câte ne mai aşteaptă! Uite, hai să jurăm aici, pe imaş, nu ştie nimeni ce facem, să jurăm că vom fi mereu împreună! Ionuţ îi întinde palma, iar, după ce Costică i-o prinde, pune cealaltă palmă peste dosul palmei tovarăşului său. Costică încheie ceremonia, vârfuind cu stânga împletirea de jurământ a celor două inimi de copil pulsând în mâinile lor acum împreunate.

Trăiau cu adevărat momentul solemn, închipuindu-şi fiecare că se află într-un templu imens, croit cu formă aşijderea bisericuţei din satul lor. Sinceritatea lor era deplină şi adâncă aşa cum o trăiesc, de fapt, copiii.

Zilele se depănau încet, nespus de lent pentru Ionuţ şi Costică. Nerăbdarea îi stăpânea. Mai cu seamă pe Ionuţ, căci acesta râvnea să cunoască întocmirea lumii, chiar din clipa în care tovarăşa educatoare a grupei mari le adusese globul pământesc şi le arătase oceanele şi, între ele, înlănţuirea continentelor. Intrase de atunci într-o stare de visare, închipuindu-şi tărâmurile ca-n basmele pe care bunica i le spusese. Le imagina cu mintea de copil pe care o plimba pe imensele întinderi ale globului pământesc. Atât de mult l-a fermecat „globul" tovarăşei, încât mergea la catedră oricând avea posibilitatea şi cu mânuţa-i delicată, mângâia apele şi pământurile, învârtindu-l uşurel, să poată desfăşura suprafeţele.

În sfârşit, inima lui septembrie s-au auzit în ticăitul clopoţeilor din pieptul lui Ionuţ, iar toamna i s-a arătat ca o zână parcă dinspre silişte, parcă dinspre păduri, a ocolit nucii, gardurile de nuiele, ogrăzile, a păşit în glodul uscat al şleaului satului mic, întocmit între cele două şiruri de dealuri întinse ca nişte girezi nesfârşite, l-a luat de mânuţă şi l-a dus la porţile şcolii, deschise azi după rânduieli străvechi, să întâmpine cum se cuvine ţara cea tânără …

Astfel Ionuț a intrat în freamătul şcolii. Nu era un timid. În clasă, a ridicat două degete şi i-a spus tovarăşei:

– Vă rog să mă aşezați în bancă alături de Radu Costică, suntem vecini şi prieteni.

– Bine, Paraschiv Ionuț, dar să nu stați de vorbă în timpul orelor.

– Nu, pentru că noi vrem să învățăm, să ştim multe, multe … Eu abia am aşteptat să încep şcoala …

Toate decurgeau bine şi la şcoală şi acasă, exact după cum gândea Ionuț. Nici lui şi nici lui Costică şcoala nu i se părea grea, deşi nu erau dintre premianți. Erau harnici. Munceau să ştie. Ionuț iubea geografia, era bolnav de geografie, de globul pământesc. Prin clasa a IV-a, pentru fiecare sală de clasă s-au adus globulețe, aşezate pe o masă în spatele clasei şi harta României, desfăşurată, obligatoriu, pe unul din pereții sălii, elevii să o aibă permanent sub priviri. De atunci, Pământul lua cele mai ciudate reprezentări, până pe la mijlocul clasei a V-a când, ajutat de profesoara de geografie, a înțeles deplin configurația planetei noastre. Profesoara îl încuraja, trecându-i în catalog numai nota 10 şi lăudându-l permanent.

– Tovarăşa, cum să fac să am şi eu un globuleț?

– Vrei neapărat?

– Da, unul micuț, să-l port cu mine!

– Uite, o să merg la Dorohoi şi o să-ți cumpăr unul.

Şi i l-a dat cadou de „Ziua copilului”, la serbarea şcolii dedicată acestei zile.

De atunci, Ionuț nici că s-a mai despărțit de el. Îl lua zilnic la şcoală şi-l ținea în pumnuleții lui în recreații. Şcolarii i-au şi inventat o poreclă: „Băiatul cu globul”. Şi aşa a rămas numele lui în sat. A purtat globulețul cu el până la sfârşitul clasei a VI-a. În clasele următoare, socotea că „Pământul” nu mai are secrete pentru el şi i se părea o comportare copilărească să țină „globul” după el. Nici pe imaş şi nici la muncile de pe tarlale nu-l mai purta, aşa cum făcuse până acum. Asta şi pentru faptul că inclusese în fibrele ființei sale atât de bine planiglobul încât, de îi puneai în fața harta pământului, cu ochii închişi purta degetele peste spațiile Europei, plecând de la peninsula Iberică, trecând apoi, cu palma răsfirată, peste întinderile Franței, Italiei, peste peninsula Scandinaviei, Polonia, România, zona Balcanilor, Marea Neagră, oprindu-se la Urali. De aici, rotind brațul cu aceeaşi palmă larg desfăcută, delimita imensitățile Asiei şi puncta Siberia, China, India, Japonia… Atunci, se oprea puțin, ca într-o regăsire, apuca firul altei visări şi-şi plimba brațul peste imensitățile albastre ale Oceanului Pacific, visându-se că-i străbate oglinzile mişcânde prin valuri înspumate şi că ajunge în America de Nord, pe care o contura, pe hartă, cu palma larg desfăcută... Ofta prelung şi marca, apoi, America de Sud, după care-şi continua prelingerea palmei peste cealaltă nesfârşită întindere de apă, Oceanul Atlantic, ajungând de unde a plecat, peninsula Iberică. Nu ştia de ce, dar se sfia a stărui deasupra Africii, căci abia o contura cu mâna ceva mai ridicată deasupra hărții, şi doar la sfârşitul preumblării.

Revenea din visare obosit, precum oamenii care săvârşesc acte transcendente sau cei care practică yoga, şcoala filosofică indiană ce urmăreşte adâncirea cunoaşterii eului pentru eliberarea de viața materială şi contopirea cu spiritul universal. Fratele lui de jurământ, Costică Radu, asista împietrit alături de colegi, la aceste exerciții ludice. Ba, o dată, numai o singură dată, când elevii i-au povestit ce face Ionuț, profesoara de geografie l-a rugat să-i „demonstreze” şi ei cum se „joacă” el pe planiglob.

Elevii, copiii, profesorii, sătenii îl stimau şi se minunau pentru ce este el capabil. Părinții îl mai ocroteau. Nu-l mai trimiteau cu vitele pe toloacă. Vasile, fratele al doilea de după el, făcea acum acest serviciu în familie. El avea în grijă tăuraşul ținut la îngrăşat numai în grajd, stalău cum se mai zice pe acolo, căci ai lui semnau contract cu statul să livreze la abatorul din Dorohoi o vită de 600-700 de kg. Astfel, zilnic îşi făcea timp pentru a prepara tainul de şişcă. Din postața de lângă casă, lua porumbul furajer cultivat special, ca la doi snopi, îi băga în tocătoare, învârtea volanta de manivelă, la capătul celălalt cădeau mărunțiți strujenii într-un hârdău. După aceea îi amesteca bine cu două-trei blide de tărâțe luate de la cooperativă „pe contract”, adăuga ceva sare şi le da tăuraşului după ce se macerau o vreme.

Tăuraşul livrat era în familia lor singura sursă de bani, căci munca la „colectivă” le asigura doar produse, atât cât să aibă în gospodărie: grâu, porumb-boabe, cartofi, fasole.

În anul şcolar 1989/1990, ajunsese în clasa a VIII-a. Avea să termine gimnaziul în primul an descătuşat de sub comunism. A fost ultimul an când s-a mai ocupat de tăuraş.

A intrat, împreună cu Radu, la şcoala profesională din Dorohoi la clasa de electricieni, pe care au absolvit-o în 1993, obținând diploma şi certificatul de calificare. Amândoi au fost angajați la Întreprinderea Electrică Dorohoi.

„Doamne al meu, Isuse Hristoase, cum să-ți mulțumesc pentru Libertatea pe care mi-ai adus-o?! Simt că visurile mele, care păreau himere, vor deveni realitate. Eu, un egoist, un înstrăinat de mine, de ai mei şi de neamul meu, îmi voi vedea visul cu ochii mei albaştri ca şi cerul ținutului Herței. Voi vedea de pe ocean Statuia Libertății! Asta am hrănit-o în ființa-mi, am ocrotit-o acolo, în suflet, am lăsat-o să crească, nicio clipă abandonând credința că voi ridica brațele spre Tine a supuşenie şi a înălțării de osanale, că am ajuns în America, țara visurilor! America, spațiul care a atras milioane de oameni! Țara care a abolit sclavia! Aici văd adevărata libertate…

La noi?

Nu ai siguranța dreptății sociale!

Poliția şi justiția se înțeleg de minune. Sistemul polițienesc este mână în mână cu sistemul juridic.

A început, mi se pare, un război româno-român?!

Eu n-am să rămân aici, deşi iubesc țara, oamenii ei!”

Aşa gândea Ionuț în drumurile sale de angajat la Întreprinderea Electrică Dorohoi. Lucra la „intervenții” în rețeaua electrică, ori în oraş, la „stradal”, ori la diferitele unități economice, sociale, ori prin localitățile care aparțineau de ei. Câştiga cât să-şi ducă viața: mâncarea, chiria, întreținerea (fiindcă sta în gazdă, neputând face naveta în sat), şi mai da ceva acasă, mamei şi fraților mai mici. La sfârşitul săptămânilor, când mergea acasă, mai punea câte ceva în sacoşă, pentru ai lui, ştiindu-i cât de greu o duceau şi mereu îi venea în minte Miracolul Americii, întâmpinându-l încă de pe Ocean prin impresionanta Statuie a Libertății pe care o ținea vie în imaginația sa chiar din momentul când o văzuse într-un album la şcoala profesională.

Monumentul Libertății, destinat a spune „bun venit” călătorilor sosiți pe pământul american, un cadou al Franței făcut la 100 de ani (în 1870) de la proclamarea independenței S.U.A., alcătuit din două structuri: sculptura Zeiței Libertății, pe schelet de fier cu înveliş din cupru, înaltă de 46,5 m şi soclu de piatră sub formă de stea, cu o înălțime tot de 46,5 m. Învelişul din cupru a oxidat a dobândit culoarea verde.

Zeița stă cu un picior pe lanțul rupt al sclaviei, în mâna stângă are un notes pe care stă scris 4 iulie 1776, iar în mâna dreaptă, ridicată, ține făclia. Pe cap poartă o coroană cu 7 fascicule de lumină, simbolizând cele7 mări şi cele 7 continente.

În soclu sunt încastrate 25 de ferestre ce reprezintă cele 25 de nestemate ale lumii, în interior fiind un muzeu.

Autorul Statuii Libertății din New York este sculptorul francez, Frederic Auguste Bartholdi. Lui Ionuț Paraschiv îi apărea permanent în față acest monument şi simțea că este înălțat şi pentru el, că Destinul i-a prezis să-l vadă pe viu. De aceea memorase esențialul despre Statuie.

Care să fie viitorul lui aici, în Hilişeu-Crişan, satul ce aparține comunei Hilişeu-Horia, aşezat exact la granița de nord cu Ucraina, o adevărată înfundătură terminată cu sârmă ghimpată şi fâşie arată patrulată permanent de soldați grăniceri?

Ce sat? Un grup de 623 de locuitori aruncați aici, între două coline de sub dealurile Dăneştilor! Se intră în această sălăşluire numai dinspre reşedința comunei Hilişeu-Horia (fostă Gafencu), pe un drumeag neîmpietruit ce vine dinspre Dorohoi. Când plouă, nici o maşină nu poate intra sau ieşi, căci drumeagul e aşternut pe lutul bătătorit. Se călătoreşte cu carul şi cu piciorul. De fapt, numai trei familii au maşini „Dacia” pe care le folosesc pe timp frumos sau când este îngheț. De autobuze pentru călători, nici vorbă!

Drumeagul coboară pe panta lină a unui deluşor, la poalele căruia începe teritoriul satului, cu imaşul în partea stângă, pe care vezi iarbă roşiatică, moviliţe de cârtiţe, înierbate, smocuri de pălămidă în jurul lor şi cu câteva hectare de pământ ale colectivei pe partea dreaptă.

Înspre sat, imaşul se termină cu o construcţie înălţată pe stâlpi de stejar fără pereţi pe care s-a însăilat scheletul acoperişului. Clădirea foloseşte sătenilor la nunţi, botezuri, hore, ei folosind prelate la acoperiş şi la imaginarea a cel puţin doi pereţi.

De aici te întâmpină satul şi de o parte şi de cealaltă a cărării cu primele case din chirpici, vopsite într-un albastru intens, obositor. Aşezarea ţine cam doi km, având patru linii de derulare în acest platou de forma unei copăi: un rând de locuinţe pe stânga, şleaul, pentru carele cu boi, alt rând de case pe dreapta şi micuţul afluent al Jijiei. În spate, pe unde ai intrat, ai lăsat deja colina dinspre satul de reşedinţă, Hilişeu-Horia. În stânga se înalţă, spre S-V, dealul continuu cu păduri de fag, iar apoi cu loturi de pruni şi meri; în faţă, spre N-V, ai Dealurile Dăneştilor care se întind mai mult în U.R.S.S. (Ucraina), pe când în dreapta, spre Est se desfăşoară o colină cu pantă lină însorită toată ziua, întrucât ea se răsfaţă în razele soarelui, fiind cu faţa spre S. Aici oamenii îşi au loturile de inişti ce încântă ochiul prin albastrul pur în zilele de vară. Hotarele sătucului se opresc exact pe coama celor două dealuri, la stânga având comuna Dersca, în dreapta, localitatea Pomârla, iar în faţă, Ucraina.

În această vâlcică s-au născut, au crescut şi s-au înălţat adolescenţii Ionuţ şi Costică. Ce le-a oferit aici viaţa? Neajunsuri de tot felul. Dar şi speranţă. Visuri! Visuri de zbor peste graniţe, în ţări primitoare, fără iarnă, ca să nu mai umbli după lemne, să faci zilnic foc în soba de lut sau în cuptorul care ocupă o jumătate de odaie şi pe care dorm ai casei.

Acolo vor să ajungă.

– Mamă, îi spune el într-o duminică Ilenei Paraschiv, stând pe prispa joasă a casei şi hrănind cu credincioşie visul său, mamă, am crescut, am leafă, acum avem şi anumite libertăţi pe care comunismul ni le suprimase. Eu voi pleca din ţară.

– Ionică mamă, ce pot să-ţi spun? Decât să faci să fie bine şi să ai pe Dumnezeu lângă tine!

– Dar el mi-a născut, din copilărie, acest gând! Se apropie vremea să-l împlinesc, fiindcă mi l-a hrănit atâţia ani!...

– Cum, să nu te mai văd? Cum, să nu-ţi mai privesc ochii tăi cei pătrunzători? O să fie mare jale în sufletul meu de mamă!

– Îţi voi scrie, îţi voi telefona, voi trimite veşti prin alţii, căci am auzit că sunt mulţi români plecaţi pe acolo.

– E greu să înţelegi o mamă care nu are toţi puii lângă ea …

– Puiului să-i laşi aripile libere, să zboare, să caute, să-şi găsească locul. Uite mamă, sunt în avion şi, cu ochii închişi, văd Belgia, Franţa, Portugalia. De aici, pe un vapor, străbat Atlanticul şi ajung în Lumea Nouă. Aici îmi voi împlini visul...

– Visează, copile al meu năzdrăvan! Dumnezeu mi te-a dat să împlineşti gândurile noastre din străvechime nu pe pământ românesc, ci în America?

– Mamă, iată, apropiindu-ne de oraşul american New York, încă de pe vapor vedem simbolul de eliberare, Statuia Libertăţii şi intrăm deja în lumea omului liber …

Ionuţ se ridică de pe prispă, înalţă braţele spre cer şi, rotindu-se, strigă înăbuşindu-şi emoţiile:

– Liiiibeeer, liiiibeeer, maaamăăă scumpă! Ionuţ al tău este liiiibeeer şi se va ajuuungeee…!

– Potoleşte-te, băiete! Ne aud vecinii!

– Nu, mamă! Ia stai mai lângă mine şi ascultă.

Ionuţ se aşează iarăşi pe prispa joasă, o cuprinde pe Ileana cu braţul de după gât şi continuă:

– Mama e fiinţa originară, e singura fiinţă ce este cu tine, căci tu ai fost acolo, în pântecele ei şi ai simţit ce a simţit ea,ai gândit ceea ce a gândit ea în acele luni, ai mâncat ceea ce a mâncat ea, ai visat visul ei. Spune că nu e aşa!?

– Ştiu eu? Tu vorbeşti ca din cărţi! Sau Dumnezeu ţi-a dat judecata asta? Eu sunt ţărancă, dar să ştii că e aşa cum spui tu!

Ionuț o ia acum în brațe, își apropie obrazul de fața ei și cu lacrimi șiroind, o strânge la piept și-i șoptește:

– Scumpa mea mămică, voi duce gândurile tale departe de valea asta săracă unde ți-ai îngropat copilăria și tinerețea, dar este atât de frumoasă și de unică în simplitatea ei, încât nu poate fi uitată! Nu de asta ai rămas tu aici? Nu voi lua într-o trăistuță legată la gât pământ de aici, pentru că pământul meu îl port în toată ființa mea, ca și tine. Simt că în carnea mea este pădurea, sunt iniștile cu albastrul lor atât de suav, sunt sunetele trompetelor moldovenești trimise în eter în zilele de horă sau botezuri, este glodul acesta lipicios și nesuferit, este copilăria mea sub acest frumos cer al hotarului tras de rușii lacomi, cer care stă de veghe, dincolo de hotarul furat, unde românii nu mai sunt considerați români, fiind străini în țara lor.

– Așa să faci, băiatul meu! Să răzbuni, într-un anume fel, familia din care te tragi. Rude ale noastre suferă dincolo și pământul românesc plânge sub bocanci străini!

– Mamă, așa am să fac! Acum să stabilim ceva: încep să strâng bani pe care ți-i voi da să mi-i păstrezi până în clipa hotărâtă. Nu te atingi de ei! Domnul mă va ajuta să te ajut la nevoie. Numai să am binecuvântarea ta.

Ileana așterne palma bătătorită pe creștetul copilului ei năzdrăvan și zice blând, cu glas moale:

– Ai binecuvântarea mea, băiete, s-o cerem și de la Dumnezeu.

Și, ca la o comandă auzită doar de ei, se desprind din îmbrățișare, îngenunche și, făcându-și semnul crucii, rostesc:

– Amin!

* * *

Scena de mai sus se petrecea în februarie 1994.

A doua zi, la serviciu, lucrând în echipă cu prietenul și colegul, Radu Costică, la pauza de prânz i-a spus:

– Costică, zilele se strâng ca funia la par. Ne așteaptă și armata, așa că trebuie să adunăm banii de drum.

– Eu am și început. Am aliat pe sora mea, Aglaia, măritată cu Vasile. I-am predat ceva. Ne înțelegem bine!

– Ca să sporim, eu zic să căutăm lucrări după slujbă. Se construiește binișor și avem ce face.

– Perfect! Lucrăm în echipă, putem accepta să muncim și cu alții, dacă este nevoie.

Tinerețea și dorința îi ajuta. Puneau deoparte prin mamă și soră. Vremea, se pare, curgea în favoarea lor, fiindcă, până în decembrie 1994 aveau suma clădită.

Urmând a pleca în armată, s-au hotărât să depună banii la C.E.C. Cine ce poate ști? Și-apoi, dobânda pe atunci era foarte bună. Așa au făcut. Și bine au făcut! În ianuarie 1995 au fost încorporați. S-au „milogit" ei la comisariat și au reușit să fie repartizați la aceeași unitate.

Anul de armată a trecut hrănindu-le tot mai intens visul. Hotărârea lor a crescut și prin comportamentul gradaților care-i umileau, deși se spunea că este, de-acum, armată democratică.

Ajunși în civilie, și-au reluat serviciul și plănuiau momentul desprinderii de pământul natal, de copilărie, de familie, de fetele cu care erau în vorbă și așteptau clipa plecării, chemați de mirajul Americii. Acolo, numai acolo doreau. Era chemarea Destinului?

– Costică, pe mine nimic nu mă poate opri să ajung pe „Pământul Libertății". Am zis și jur!

– Te urmez, Ionuțe! Încă o dată jur!

Printre militari, erau destui care le acordau informații despre cum se procedează pentru a ajunge în Europa.

– Costică, vom merge în Portugalia. Pe tot țărmul ei la oceanul Atlantic, vom găsi mijlocul și momentul.

– Tu știi cel mai bine. Globul e în palma ta. De ani de zile trăiești în visul acesta.

– Simt că se apropie clipa. Va fi cum am plănuit de atâta amar de timp!

– M-am depărtat pe meleagurile mele, prietene! Ceva mă cheamă spre apele oceanelor şi mărilor. M-am ticăloşit, m-am înstrăinat. Simt aici în coşul pieptului o piatră apăsătoare şi o durere amară, amară ca gust, gândindu-mă că: „unde pleci mă, cum laşi satul tău, acolo îți sunt aşternute covoare? Cui mă laşi tu pe mine?" Aşa mă tolocănesc mama şi prietena, căreia i-am promis că „ne vom lua", îi spuse Radu.

– Să nu zici aşa! Dacă gândeşti ceva rău, rău vei avea, Costică! Şi tu eşti un om bun. Nu zice asta!

– Nu ştiu, dar simt bolovanul aici în piept…

– Lasă, că trece! O să vezi tu …

* * *

În primăvara lui 1996 au tras la Lisabona. Erau informați clar. Ştiau ce au de făcut şi ce paşi trebuie să facă. Ținta celor doi era America, deşi nu ar fi dat de-o parte un loc sigur de muncă în Lisabona. Erau stăpâniți numai de năzuința de a ajunge „Acolo". Aveau încrederea că va fi după cum gândesc, aceste stări subjugându-i total.

Ionuț, mult, mult mai motivat, nu se da în lături de la nimic. Se simțea ocrotit de voința lui nemăsurată de a-şi realiza chemarea. Era convins că acesta-i e drumul şi accepta cu oarecare indiferență piedici, le zicea trepte, paşi spre împlinirea visului american. Dimpotrivă, Costică îl urma pe Ionuț fără a da înapoi. Hrănise şi el, de copil, visul acesta. L-a ocrotit cu grijă, l-a ajutat să crească, acum ajunsese la maturitate. N-avea cum da înapoi … Credea în jurământul lor nevinovat. Nevinovat se simțea şi acum. Să fi vinovat că te zbați să trăieşti mai bine? Că visezi să-ți schimbi total condiția socială?

Avea, însă, un vierme în suflet...

– Costică, acum urmează calea cea mai grea pentru noi.

– Cum, Ionuțe?

– Ştii că ținta noastră e America. Dar, dintr-odată …

– Păi n-am stabilit? Rămânem aici. Ne facem noi prieteni, ne angajăm temporar şi facem bani. Apoi …

– Poate găsim locuri de muncă bune şi de durată. Atunci n-ar fi nimerit să ne stabilim la Lisabona un timp?

– Ți-ai schimbat gândurile? Întreabă Costică.

– Nu, prietene! Mă gândesc numai la ideea de a face pasul hotărâtor cu toată siguranța că vom reuşi. Să nu bâjbâim …

– De acord cu tine!

Au găsit de lucru la început zilieri, prin românii veniți mai demult aici. Tot prin ei, dar şi prin autoritățile portugheze, sunt beneficiarii unui adăpost al Primăriei destinat refugiaților. Portugalia nu alungă refugiații.

Aici întâlnesc un anume Nicolae Olteanu, de prin Brăila, care-i tot curtează, până la sâcâială pe cei doi nou-veniți, simțindu-i începători şi, de aceea, destul de naivi. Sinceri, îi destăinuie gândurile: vor o îmbarcare pe un vas care să aibă destinația Montreal. Ei aflaseră deja, iar Olteanu le confirma, că nu puteau debarca direct în S.U.A., deoarece controlul este foarte drastic şi poliția reține imigranții ilegali şi-i trimite în țara de origine. Dar, din Canada se poate trece uşor granița în S.U.A. Acolo vor învăța ei ce şi cum să facă.

Nu aveau banii pentru deplasare. De unde?

Numai clandestin puteau ajunge în Țara Visurilor.

Cum?

Aveau să afle de la Nicolae Olteanu. El este omul lor cel mai bine informat.

Brăileanul, fiu al portului românesc vestit prin viața liberă, adăpostind oameni ai străzii, aventurieri, se simțea în Lisabona ca la el acasă. Purta în el demonul migrării şi al aventurii şi stăpânea perfect meseriile lumpenului. Suflet uscat, trăia pentru sine, mai mult din expediente şi din vânzări de ponturi

umflate, falsificate. Parcă era un erou din Panait Istrati, cu o psihologie individualistă, anarhică, ştiind a se face ascultat, deoarece pricepea şi intuia orice mişcare a faptelor. În portul Lisabonei se mişca uşor în mijlocul lumii interlope. Era de-a familiei. Nicolae Olteanu a fost neşansa lui Ionuț şi a lui Costică Radu. Neîntâlnindu-l, drumul lor sigur n-ar fi fost acesta.

Într-o noapte, ies tustrei în părculețul din fața adăpostului pentru refugiați, al Primăriei Lisabonei. Brăileanul deschide vorba:

– Băieți, v-am zis deja că trebuie să ajungeți în Canada ca, de acolo, să treceți fraudulos granița în S.U.A.

– Fraudulos? Observă Costică speriat de ceea ce înseamnă acest termen. Cum fraudulos?

– Ei! Între Canada şi „America” este o graniță lungă şi prin relief foarte variat, încât se poate trece lesne, deşi ilegal, deci fraudulos. Dar nu e greu!

– Lasă, bre, că ne vom descurca! Să ajungem noi acolo! Asta e singura problemă. Cum acționăm? întreabă Ionuț.

– Eu vă ajut clar. Îmi dați fiecare câte 500 de dolari.

– 500? se miră Costică.

– Ce, e mult? Adaugă Olteanu.

– Nu e mult, dar cum să-i „fabricăm” noi? Încheie Ionuț.

– Tot eu vă sunt adevărat sprijin. Facem aşa …

Şi, brăileanul nostru le descrie demersul. El are cunoştințe la o fermă din apropiere. Îi ajută să se angajeze acolo. Vor aduna suma de 500 de dolari, pe care să-i dea lui pentru a-i băga într-un container cu destinația Montreal. E simplu, nu? Şi el va plăti altora din port să-i ajute.

Ionuț şi Costică au fost angajați la grădinărit. Au muncit cu îndârjire patru luni şi au strâns banii.

Între timp, Olteanu scărmăna în port ce containere vor pleca şi în ce direcție. Îl interesa cursele Lisabona – Montreal, deoarece companiile navale spre Montreal închiriau spații pentru containere, iar ziarele portugheze publicau anunțuri cu numele companiilor, data şi poarta de unde erau preluate containerele din port. Astfel, Nicolae Olteanu află locul exact unde se aflau cele destinate să ajungă în Canada şi ziua sigură în care plecau din Lisabona. Tot aşa de bine ştia că poliția controla strict containerele pentru Canada şi cei doi români nu aveau nicio şansă de a rămâne într-unul din ele fără să fie descoperiți chiar înainte de a fi încărcați pe vas. Ființă roasă de aventurile trăite în cele două porturi pe care le-a frecventat şi în care se simțea bine ca nicăieri, Olteanu plănuia cum să nu scape cei 1000 de dolari de la românii naivi, Ionuț şi Costică. Gol de emoții, total insensibil hotărăşte: îi va băga în containerul care va fi destinat vreunei țări din Africa, mințindu-i cu o mină nevinovată. „Se vor descurca ei!” îşi zicea Nicolae, mulțumit că a aranjat totul prin intermediul cunoscuților din portul Lisabona, rămânându-i şi lui o sumă care să-i ajungă un timp.

A sosit şi noaptea când cei doi au fost băgați în container, luând cu ei, la sfaturile brăileanului, un ciocan, o bormaşină, ceva alimente şi apă. Au observat că Nicolae comunica perfect cu muncitorii portuari, căci ei au făcut toate operațiile ca ei să se instaleze, după care „lădoiul” a fost închis pe dinafară şi sigilat.

Întuneric şi tăcere!

Beznă! Ticăitul inimilor se izbea de pereții containerului, plecând apoi spre capac cu dorința nespusă de a-l deschide imediat şi a elibera pe cei doi tineri spre a se întoarce pe plaiurile lor sărace, dar primitoare şi pline de senin …

Costică frământa în el gânduri nerostite vreodată şi nici acum nu le-ar fi rostit, căci le buchisea în el, zicându-şi că „Dumnezeu îi ocroteşte pe români” şi că nu vrea să împuțineze entuziasmul fratelui de cruce.

Ghiceau ziua şi noaptea după zgomotele din zonă. Prima zi a trecut greu. Parcă încremenise timpul. A doua noapte, obosiți destul şi cu sufletele chircite, au dormit ceva. A doua zi, spre sfârşitul ei au fost duşi pe vas şi chiar au plecat.

„Visul american” începe să se înfiripe. *„Doamne, ajută-mă şi dă-mi putere să înving stihiile oceanului ca să ajung pe pământ. Numai pământul dă omului statornicie. El singur susține ființa umană. Uscatul este viața omului. Vreau, vreau, Doamne, să mă aduci pe uscat”*. Aşa se ruga Ionuț în aceste momente. Simțeau legănarea potolită a vaporului şi desluşeau mişcarea marinarilor într-un ritm domol, însoțit de vorbe nestrigate, rostite într-o franceză stricată a docurilor coloniale. Ştia că în Canada se vorbeşte bine franceza. Speranța începea să-l stăpânească, simțind-o cum creşte în ființa lui de crisalidă țintuită în propria-i țesătură.

Nu şi-a dat niciodată seama şi nici nu a intuit că a călători într-un container este a te duce tu, de bunăvoie în beci, într-o etuvă, unde eşti vierme. Ieşit din buimăceală, cu bormaşina găureşte containerul să aibă aer. Şi-a revenit din semiamorțeală când prospețimea aerului a năvălit în cutie.

Drămuiau alimentele şi apa. În jur, beznă.

Ionuț se zbătea între agonie şi satisfacția că a întreprins primul pas către visul său de atâția ani. Vasul se legăna pe ocean într-acolo. Sta pe un mic balot (nici nu avea curiozitatea să ştie ce conține) cu coatele pe genunchi şi capul prins în palme. În întunericul ce exista în ochii lui, vede imagini din viața petrecută în sătucul dintre colinele molcome, ca pe o peliculă derulândă. Se vede copil, desculț sau cu gumari, alergând cu Costică şi alți copii pe imaş, urcă prin pădure, simțind răcoarea umedă şi mirosul frunzelor căzute în straturi, ajunge la grăniceri şi se miră de gardul de sârmă ghimpată şi de fâşia de pământ arat mereu proaspăt, întreabă pe soldați ce este dincolo, ei răspunzând că „este tot pământ românesc”. Mai târziu, la şcoală, se vede în fața planiglobului, înțelegând multe. De la graniță, trece în partea dinspre Pomârla şi mâinile lui par a mângâia firele de in pe care le îndrăgea nespus, culege apoi flori de câmp într-un buchețel. Ajunge acasă şi, zâmbind, întinde buchețelul către mamă. Buna lui măicuță ia florile, după care îşi îmbrățişează copilul, lăsându-se să-i cadă picături fierbinți de lacrimi ale duioşiei. Ionuț, în această fortăreață inexpugnabilă unde a intrat nu numai de bunăvoie, dar şi plătind, în întunericul din jur ce pătrunsese şi în el, simte deodată curgându-i în palme şiroaiele calde ale lacrimilor mamei. Ce e cu el aici? De când stă în robia necruțătoare a hrubei de fier? Cât timp a trecut? Sunt propriile lacrimi. A pâns în visare? Se trezeşte şoptind:

– Costică, ce faci mă? …

– Tu pe unde ai rătăcit? Ți-am dat să bei ultima apă şi m-ai respins. Nu mai zici nimic de câtva timp. Ai căzut aşa, într-o somnolență greoaie.

– Nu m-ai zgâlțâit?

– De ce? Erai aşa de liniştit şi respirai ca un copilaş.

– Tu ce simți acum, Costele?

– Aştept să ieşim de aici. Eu spun că n-o să putem suporta mai mult. Vreau să ne predăm!

– Ştii pe unde am umblat eu? Ehei! Ce dor îmi e de acasă!

Tace puțin, apoi adaugă:

– Să ne predăm? Se pare că nu avem de ales. Uite că nici alimente nu prea mai sunt. De câte zile stăm în cuşcă?

– Nu ştiu dacă am ținut bine socoteala. Eu gândesc că de 8 zile, cu totul.

– Costele, parcă sunt mai puține, 6 zile şi 6 nopți. Şi eu zic să ne demascăm.

Niciunul din ei nu ştia cu precizie cât au stat închişi. Adevărul este că discuția de mai sus se purta în cea de a şaptea zi pe la prânz. 2 zile au stat în container, în port. A treia zi au fost duşi pe vas şi au şi plecat. Au răbdat apoi patru zile. Cum de vor fi avut atâta forță? Aceasta era a patra zi. Dumnezeu nu-i întărise destul şi-i chema la El?

Ionuț a luat ciocanul care-i era la îndemână şi a început toaca în peretele containerului, semnalându-şi prezența pe vas. După câtva timp au fost scoşi.

Toată vremea, de la îmbarcare şi până în momentul de azi, când au fost aduşi pe punte, au crezut cu acea înaltă convingere că sunt pe un vapor cu destinația Canada. Dar nava nu a plutit spre N-V, ci spre S. Marinarii erau toți de culoare.

Ionuț privește la Costel cu ochii mirați. Costel, uluit de-a binelea și venit parcă din altă lume, trimite spre Ionuț priviri smintite. E o cârpă. Ionuț îi strecoară șoptit îndemnul:

– Nu te zăpăci! Ține-te cât poți!

– Olteanu a înșelat, Ionuțe! El știa sigur că nu vom ajunge în Canada, mai are forță să vorbească.

– Da! Acum e cumpăna vieții noastre. Suntem singuri în mijlocul apelor … Noi și Dumnezeu …

Marinarii s-au adunat în păr pe punte. Mirați, cei doi români realizează clar nemernicia lui Olteanu. Din ceea ce aud, e sigur că nava merge la Dakar, în Senegal. Navigatorii erau senegalezi.

Vaporenii se strâng în jurul lor. Un negru zulufat și bărbos, pe a cărui față albeau doar dinții și ochii, se încrunta, da din mâini ba în sus, ba lateral și se tot mișcă cu un pas înspre români, ca apoi să se retragă cu același pas, și rotindu-se, tot gesticula hotărât. Se pare că era șeful. Dorea să-și impună părerea, căci, din când în când, câte un matroz ridica brațele spre cer, invocând ceva, ca apoi, să îndrepte degetul arătător spre captivi, cerșind, sigur, iertarea. Aceștia, din vorbele și gesturile senegalezilor își dau seama că vor să-i arunce în apele imense și dușmănoase ale Atlanticului. Hrană caldă la rechinii care își semnalau prezența doar prin înotătoarele dorsale ivite pe suprafața apei și prin deplasarea zigzagată.

Ionuț și Radu îngenunchează, își împreunează palmele la piept și îi roagă să nu facă așa ceva.

Necruțători, inimi împietrite și sălbăticie, trei africani se reped la Radu, îl înșfacă, și fără a zăbovi, îl aruncă brutal în apă …

Marinarii îl slobozesc pe Ionuț și se apropie cu toții de bord.

Tăcere de mormânt pe vas. Ionuț privește și el cum înotătoarele se strâng cerc și se năpustesc fioros asupra trupului neajutorat al lui Radu. Un țipăt cutremurător sfâșie tăriile umede și surde. Urletul deznădăjduit se prelungește câtva timp cu aceeași intensitate a disperării, ca apoi să se stingă treptat în vaiet și în bolboroseli de sânge, ca să se topească definitiv într-o liniște nefirească. Ionuț a luat pe ecranul minții și al sufletului imaginile înfiorătoare nu ale morții prietenului și colegului său, ci ale dispariției lui în pântecele de rechin, mereu nesătule și lacome. În același timp, fălcile unui rechin a rupt un picior al tânărului, altul, intr-o fâțâială aprigă i-a smuls oun braț, alte fălci au rupt hălci de carne din pulpe și din șolduri, coastele se frângeau din încheieturi, trosnind înfundat. Apa era înroșită și înspumată într-o forfotă a cruntelor animale. Când nu a mai rămas nimic din ceea ce a fost Costel, rechinii s-au depărtat de vas. A rămas pata de sânge care s-a împrăștiat până la dispariție…

Ionuț știa că Radu avea o mică rană la picior de când au lucrat la grădinărit și, fulgerător, gândea că, în încăierarea cu marinarii, va fi sângerat.

Asta să fie viața omului? Radu al meu, născut și crescut în dulcea Moldovă de Nord, să dispară așa, ca și când n-a fost întrupare? Unde este fața lui? Unde-i sunt ochii blânzi? Unde-i este statura tânără, unde mâinile dibace, unde-i ființa lui delicată și molcomă? Radu e nimic!

E măcinat în pântecele rechinilor.

Dumnezeu? Unde a fost și unde este El?

Ionuț se trezește ca dintr-un vis nebun. Așteptă...

Marinarii, după un timp, au început să se certe între ei. Românul, din gesturi și din franceza lor stricată, pricepu că soarta lui va fi aceeași ca a lui Costel Radu: la rechini! Își traducea singur:

– De ce să ucizi încă un om? întrebă slăbănogul.

– N-avem ce face! Vom fi noi pedepsiți, plus amenda, răspunde zulufatul-bărbos.

– Vom declara că i-am găsit în container, intervine scundul. Noi n-avem vină și n-o să plătim!

– În portul Dakar nimeni nu va crede așa ceva. Toți gândesc că marinarii fac afaceri din transportul oamenilor. Și vom plăti, hotărăște zulufatul-bărbos.

– De ce să dăm bani pentru el? Și noi suntem săraci, pare a spune cel în bermude.

– Peste bord! Asta e soluția! Hotărăște zulufatul.

Face un semn cu capul.

De data aceasta, patru negri îl saltă și, într-o clipită, îl dă apelor oceanului …

* * *

Singur …

Deasupra, imensitatea văzduhului...

El, pe luciul pustiu al Atlanticului. Singur …

Cât şi ce putea cuprinde cu privirea?

Gândea: *„oricum voi fi mâncat de rechini. Dar nu mă las. Lupt cât pot. Lupt…”* Şi înoată, înoată …

„Ce să mai pierd? Înot până la epuizare. Iubesc prea mult viața dată de o mamă săracă într-un sat sărac şi depărtat, dar frumos ca nici un alt loc…”

Înota. Când obosea, făcea pluta. Când mişca ceva în apă, forța înotul …

Spre seară a fost găsit de un vas de pescari. L-au luat şi l-au dus la Dakar, în port.

Zeii au fost cu el!

Un an a stat aici ca un câine de pripas, aşteptând o continuare a minunii.

Minunea a fost un vapor sub pavilion portughez care l-a luat şi l-a readus la Lisabona.

* * *

A rămas aici. S-a căsătorit. Nu are, încă, un copil. Dar s-a schimbat. Nu mai este el. Spune şi crede că totul este împotriva firii umane. Are o viziune apocaliptică despre viitorul omenirii.

„Cu adevărat, totul este împotriva firii. Nu m-am temut şi nu mă tem de sfârşitul meu. Sunt o picătură în ocean. Oceanul e omenirea. Omenirea să continue…

Rechini vor fi mereu. Vor sfâşia trupuri, carnea, dar sufletul nu …

Rechin!!!

Care-s rechinii?

Va fi fiind vreo Judecată de Apoi?”

Bezdead
21 noiembrie 2009

Postfață

În parcursul câmpului fantastic al existenței noastre, întâlnim, zilnic, chipuri exprimând indiferența, lăcomia, neglijența, generozitatea, ardoarea, suferința, bucuria, ura, durerea şi, mai rar, iubirea. Dintre toate, e sigur că nepăsarea față de existența altora predomină spiritul uman. Ne intersectăm drumurile fără nici o nevoie interioară de a-l cunoaşte pe cel de lângă noi sau pe celălalt, de a-i şti frământările şi de a-l mângâia. Nu ne interesează dacă îl doare ceva sau simte plăcere.
Dacă îl doare? Durerea!?
Durerea e a *Eului*, fiindcă vobim de durerea aceea nimicitoare din suflet, nu de durerea corporală. Orice durere ar fi, nicicum n-o putem prelua de la altul. Nepăsarea e stăpână!
Totuşi, desprinşi uneori de materie, ne ridicăm în sfera cugetărilor intime şi încercăm o „decodare" a tainelor sufletului uman. Ce-l duce pe acesta spre iubire? De ce acela e stăpânit de ură? Cum de cestălalt şi-a plecat genunchii, fruntea, mintea, oasele şi sufletul în fața greutăților vieții? Ce l-a dus pe acela la o moarte năprasnică *acolo* şi nu *aici, acum* şi nu *mai târziu*?
Spunem mereu „*aşa a fost să fie", „n-a fost să fie*" sau „*era să fie*" (sintagme excelent interpretate de Constantin Noica).
Aşadar, ne cheamă Destinul?
Sunt Pasiunile cele care ne conduc pe un drum şi nu pe altul?
Nuvelele şi schițele din acest volum reflectă, într-un mod inedit, o parte din răspunsuri şi Viața.

Victor Davidoiu

De acelaşi autor:

- *„Mit şi istorie" – centenarul Şcolii Nr. 2 Bezdead*, Editura Bibliotheca, Târgovişte, 1998;
- *„Vatră şi oameni în freamătul vremii" – Bezdead CDXXVIII,* Editura Bibliotheca, Târgovişte, 2001;
- *„Liviu Rebreanu" – dramaturg* (în colaborare)*,* Editura Bibliotheca, Târgovişte, 2002;
- *„Ghidul directorului de şcoală"* (în colaborare)*,* Editura Pildner & Pildner, Târgovişte, 2002;
- *„Destin şi pasiune",* Editura Bibliotheca, Târgovişte, 2004;
- *„Tatina, roman,* Editura Bibliotheca, Târgovişte, 2008.